

Krystyna Szych

PORTFOLIO

Czasopisma	→ 5
Książki drukowane oraz e-booki	→ 13
Broszury	→ 23
Akcydensy: ulotki, reklamy, plakaty	→ 29
Okładki	→ 35

CZASOPISMA

3 Umiejętności koncepcyjne

Umiejętności koncepcyjne zależą od zdolności brygadzystów do myślenia abstrakcyjnego. Powinni rozumieć ogólne funkcjonowanie swojego działu w kontekście całej organizacji, tak aby potrafić patrzeć całościowo, koncepcyjnie. Te umiejętności pozwalają myśleć strategicznie, dostrzegać ogólny obraz, a nie jedynie fragmentaryczne części.

4 Umiejętności diagnostyczne

Umiejętności diagnostyczne, czyli takie, które umożliwiają brygadystom wyobrażenie sobie najwłaściwszej reakcji w danej sytuacji. Umiejętność ta pozwala nie tylko na szybką diagnozę problemu, ale wpływa również na zdolność analizowania, przedstawiania i rozwiązywania problemów.

5 Umiejętności komunikowania się

Umiejętności komunikowania się odnoszą się do zdolności brygadysty zarówno do skutecznego przekazywania pomysłów i informacji innym, jak i do skutecznego ich przyjmowania. Umiejętności te umożliwiają

przekazywanie pomysłów podwładnym w taki sposób, aby wiedzieli, czego się od nich oczekuje (w sposób jasny, prosty i przystępny).
■ koordynację pracy z innymi brygadystami czy innymi działami,
■ ciągłe informowanie swoich przełożonych o przebiegu pracy swojego działu. Umiejętność komunikowania się nie polega jedynie na mówieniu, lecz również na umiejętności słuchania tego, co inni mają do powiedzenia i szybkiego reagowania na wynikające potrzeby. Umiejętność ta pomaga również rozumieć prawdziwe znaczenie listów, sprawozdań i innych komunikatów pisemnych.

ZADANIA BRYGADYSTY

Brygadziści koordynują pracę pracowników wykonawczych. W zależności od organizacji, ich podstawowe działania można przedstawić następująco:

1 Organizowanie:

- organizowanie pracy swojego zespołu,
 - koordynacja działań (procesów) i zasobów (ludzi, urządzeń).
- W pierwszej kolejności brygadysta powinien zorganizować spójny zespół,

co niejednokrotnie jest nie lada wyzwaniem. Taki zespół stanowią członkowie, którzy:

- są lojalni wobec grupy,
- są zaangażowani w sprawę grupy,
- dobrze ze sobą współpracują,
- wspierają się,
- obdarzają się wzajemnym zaufaniem,
- skutecznie pracują na rzecz osiągnięcia obranego celu.

Natomiast zespół, w którym brakuje spójności, nie jest dobrze skoordynowany, a jego członkowie zazwyczaj nie udzielają sobie pełnego wsparcia, może mieć problem z osiągnięciem wyznaczonego celu.

Czynniki, które wpływają na spójność grupy:

Czynniki zwiększające spójność grupy	Czynniki zmniejszające spójność grupy
konkurencja międzygrupowa, osobiste przyciąganie, korzystna ocena grupy, zgodność co do celów, interakcje	wielkość grupy, niezgodność co do celów, konkurencja wewnątrz grupy, dominacja w grupie, niemiłe doświadczenia, częsta rotacja

6 Umiejętności decyzyjne

Umiejętności decyzyjne brygadysty odnoszą się do prawidłowego rozpoznania i zdefiniowania problemów i możliwości, a następnie do wybrania właściwego trybu działania w celu rozwiązywania problemów i wykorzystywania możliwości. Wiadomo, iż podejmowane decyzje nie zawsze będą prawidłowe, zgodnie z powiedzeniem „Nie mój się ten, który nie robi”. Jednak z czasem i z nabywanym doświadczeniem dobrzy brygadziści potrafią podejmować właściwe decyzje, a w momencie podjęcia złej decyzji potrafią po pierwsze przyznać się do tego, a po drugie szybko je skorygować.

7 Umiejętności dotyczące gospodarowania czasem

Zazwyczaj brygadziści, z racji natłoku obowiązków, mają niewiele wolnego czasu. Dlatego też umiejętność dotycząca gospodarowania czasem zarówno swoim, jak i całego zespołu staje się bardzo ważna. Umiejętności te odnoszą się do zdolności ustalania priorytetów, do sprawnego pracy i do właściwego delegowania zadań. Często brygadystom brakuje tych umiejętności na płaszczyźnie priorytetowania obowiązków czy też delegowania zadań. Często spotykamy błąd polegający na wykonywaniu pracy za pracownika („Bo ja to zrobię szybciej

i sprawniej”), co w efekcie powoduje niewykonanie swoich zadań czy też niedopiniowanie innych pracowników, innej pracy.

Oprócz tych podstawowych umiejętności brygadysta powinien wykazywać się również takimi cechami, jak:
■ samodzielność,
■ poczucie własnej wartości,
■ chęć przyswajania wiedzy i umiejętności szybkiego uczenia się,
■ kreatywność,
■ elastyczność – umiejętność reagowania na zmiany,
■ pozytywne myślenie i nastawienie.

2 Przewodzenie (kierowanie zespołem):

- kierowanie ludźmi,
- motywowanie i inspirowanie ludzi. Brygadysta jako lider swojej grupy powinien inspirować, przekonywać, motywować i oddziaływać na swój zespół:
■ aby inspirować innych do działania, powinien dawać przykład swoim osobą, swoim postępowaniem,
- przekonując, często doprowadzać do zmiany opinii innych lub podjęcia przez nich działania, którego w ogóle nie brali pod uwagę,
- motywowanie staje się stałym wyzwaniem dla brygadystów – spowolnienie i oddziaływanie na swój zespół: więcej wysiłku w to, co robią, aby przełamać stereotypy, przyzwyczajenia i opór „żeby chciało się chcieć”.

3 Kontrolowanie:

- obserwowanie działań i szybkie reagowanie,
- ocena, analiza działań,
- raportowanie, wyciąganie wniosków. Kontrolowanie okazuje się najbardziej skuteczną, jeżeli jest powiązane z planowaniem (planami, celami, założeniami, ustaleniami itp.).

4 Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji:

- podejmowanie działań dążących do rozwiązywania problemów,
- tworzenie zespołów rozwiązywania problemów. Skuteczne rozwiązywanie problemów i trafne podejmowanie decyzji bardzo często sprawia brygadystom wiele trudności. Dlatego też powinni oni skupić się na rozwijaniu tych umiejętności w celu efektywnego zarządzania zespołem w dobie ciągłych zmian. Przy rozwiązywaniu problemów i podejmowaniu decyzji brygadysta musi stosować różne techniki i nie skupiać się na jednym utartym schemacie działania.

JA – BRYGADYSTA KONTRA PRACOWNIK

1. Pamiętaj, że to ty jesteś przykładem dla innych.
2. Pamiętaj, że każdy pracownik jest inny i nie ma idealnego schematu postępowania dla całej grupy. Czasami potrzebujesz indywidualnego podejścia do pracownika czy problemu.
3. Nie faworyzuj pracowników.
4. Nie upatruj sobie kosa ofiarne.
5. Nie gań publicznie, lecz publicznie chwal i nagradzaj.
6. Doceniaj kreatywność i inny (niezwykły, przeciwny) sposób myślenia.
7. Szukaj rozwiązań, a nie usprawiedliwień.
8. Kiedy pojawi się problem, szukaj jego przyczyny – tam znajdziesz najlepsze rozwiązanie.
9. Inspiruj ludzi do myślenia – nawet jeżeli znasz już rozwiązanie, pozwól, żeby pracownicy sami znaleźli rozwiązanie lub doprowadzaj ich na nie.
10. Rozmawiaj ze swoimi podwładnymi. Słuchaj, co mają do powiedzenia. Oni bardzo często proponują świetne rozwiązania.
11. Nagradzaj – pamiętaj, iż dobrym słowem, pochwałą możesz zyskać więcej niż przysłówowym kijem i batem.
12. Twórz atmosferę wzajemnej pomocy.
13. Twórz pozytywne i kreatywne miejsce pracy.
14. Nie obiecuj, gdy nie jesteś pewien, czy jesteś w stanie spełnić obietnicę, pamiętaj przy tym, iż tak nie jesteś w stanie spełnić wszystkich zachcianek pracowników.

Beata Pastuszek

Trener, audytor, top manager z wieloletnim doświadczeniem w zarządzaniu dużymi zakładami produkcyjnymi. Posiada ponad 12-letnie doświadczenie w zarządzaniu dużymi zakładami produkcyjnymi, dużymi grupami pracowników, wieloma działami. Od kilkunastu lat zajmuje się tematyką systemów optymalizacji, jakościowych, biznesowych i sukcesu w szkole, doradztwa oraz wdrażając projekty. Absolwentka studiów doktorskich Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie w zakresie ekonomii i nauk o przedsiębiorstwie.

BRYGADYSTA W ORGANIZACJI

W piramidzie zarządzania brygadziści są umiejscowieni jako menedżerowie pierwszej linii, co widać na poniższym obrazku.

Brygadziści zajmują pozycję pomiędzy podwładnymi pracownikami a kierownikami. Muszą godzić interesy tych dwóch grup. Z jednej strony stoją ich sojusznikami pracownicy produkcyjni, z drugiej strony muszą wykonywać zarządzenia wyższego kierownictwa. Czy rola brygadysty jest zatem łatwa?

Aby brygadysta mógł osiągnąć powodzenie i zadowolenie ze swojej pracy, powinien dysponować konkretnymi umiejętnościami, takimi jak:

1 Umiejętności techniczne

Umiejętności niezbędne do wykonywania lub zrozumienia sposobu wykonywania

konkretnej pracy w ramach organizacji. Są to tyle ważne, że brygadziści szkolą swoich podwładnych i rozwiązują problemy występujące na danym stanowisku pracy. Powinni wiedzieć, na czym polega wykonywanie poszczególnych zadań i czynności na poszczególnych stanowiskach pracy.

2 Umiejętności interpersonalne (społeczne)

Z tymi umiejętnościami brygadziści radzą sobie znacznie słabiej niż z umiejętnościami technicznymi. Choć niektórzy osiągają powodzenie pomimo braku umiejętności interpersonalnych, to ich posiadanie znacznie zwiększa szansę odniesienia sukcesu i zadowolenia w pracy.

Brygadysta powinien umieć współzyszczyć z podwładnymi, z innymi brygadystami i z osobami z wyższego szczebla organizacji, dlatego też potrzebne mu są m.in. takie umiejętności jak:

- umiejętność komunikowania, nawiązywania kontaktów,
- umiejętność pracy w zespole,
- umiejętność motywowania,
- umiejętność delegowania zadań,
- umiejętność podejmowania decyzji,
- umiejętność rozwiązywania problemów,
- asertywność.

Poniżej przedstawiono niektóre role brygadysty, wyzwania z jakimi brygadysta musi się zmierzyć:

Kategoria	Rola	Przykładowe działanie
interpersonalna	reprezentant	reprezentowanie swojego zespołu przed kierownikiem, reprezentowanie interesów firmy w trakcie kontroli zewnętrznych
	przywódca	zachęcanie ludzi do zwiększenia wydajności, efektywności pracy, szkolenie pracowników
	łącznik	koordynacja pracy dwóch zespołów
informacyjna	obserwator	śledzenie wyników produkcyjnych, aby szybko reagować na jakiegokolwiek odchylenie, inicjowanie nowych pomysłów
	propagator	przekazywanie informacji z jednego miejsca do innego, tworzenie raportów
	rzecznik	przekazywanie informacji kontrolom zewnętrznym, uczestnictwo w kontrolach
decyzyjna	przebiegająca	opracowywanie nowych rozwiązań innowacyjnych z zakresu swojego obszaru działania
	osoba przeciwdziałająca zakłóceniom	rozwiązywanie konfliktów pomiędzy podwładnymi
	dysponent zasobów	dokonywanie decyzji rozdzielania prac poszczególnych operatorów, pracowników
	negocjator	negocjowanie porozumienia pomiędzy grupami pracowników, pomiędzy pracownikami a kierownikiem

mgr
Mirosław
Tereszcuk,
Instytut
Ekonomiki
Rolnictwa
i Gospodarki
Żywnościowej
– Państwowy
Instytut
Badawczy

Rynek napojów bezalkoholowych* w Polsce

DOI:10.15199/65.2018.3.1

Rynek napojów bezalkoholowych jest ważną branżą polskiego przemysłu spożywczego. Produkcja napojów bezalkoholowych w Polsce odznacza się systematyczną tendencją wzrostową. W ostatnich latach wartość produkcji sprzedanej napojów bezalkoholowych stanowiła ok. 4% wartości produkcji przemysłu spożywczego, a udział w przyroście w tym samym okresie wynosił ok. 20%. Z kolei eksport napojów bezalkoholowych to załadowo ok. 2% eksportu m.in. spożywczego, co oznacza niski poziom umiędzynarodowienia branży. Produkcja wód i napojów orzeźwiających cechuje się wysoką orientacją na rynek krajowy i dużą sezonowością. W miesiącach letnich jest ona zwykle dużo większa niż w miesiącach zimowych.

PRODUKCJA NAPIJÓW BEZALKOHOLOWYCH – tendencje rozwoju

W latach 2010–2017 produkcja soków pitnych, nektarów, wód i innych napojów bezalkoholowych odznaczała się systematycznym wzrostem przy średnim tempie wzrostu 3,5% rocznie. W 2017 r. produkcja napojów bezalkoholowych wyniosła prawie 10 mld litrów, co oznacza wzrost w stosunku do 2010 r. o 27%, a do 2016 r. o 5% (tabela 1).

Tabela 1. Produkcja napojów bezalkoholowych w Polsce [mld litrów]

Wyszczególnienie	2010	2012	2014	2015	2016	2017 ¹
Soki pitne ogółem	54,1	41,8	54,1	62,7	64,7	66,0
Nektary	21,5	16,7	17,2	18,1	17,8	18,5
Napoje owocowo-warzywne	77,6	80,1	80,6	86,1	89,5	90,0
Wody mineralne i gazowane i inne bez cukru	342,4	355,8	394,2	418,3	445,6	454,5
Napoje orzeźwiające	269,0	279,0	291,8	299,4	309,8	344,1
Łącznie napoje bezalkoholowe	764,0	773,5	814,4	882,7	927,5	974,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1. Wzrosty w 2017 r. w stosunku do 2016 r.

W latach 2010–2017 najwięcej spośród wszystkich napojów bezalkoholowych wzrosła produkcja wód mineralnych i gazowanych (4,1% średniorocznie). W 2017 r. produkcja tych napojów wyniosła 4,5 mld litrów i była o 33% większa niż w 2010 r. Wysokim tempem wzrostu

* Na potrzeby niniejszej analizy do napojów bezalkoholowych zaliczono: soki pitne, nektary, napoje owocowo-warzywne, wody mineralne i gazowane oraz napoje orzeźwiające.

STRESZCZENIE

Produkcja, sprzedaż oraz eksport napojów bezalkoholowych w Polsce w ostatnich latach odznaczały się tendencją wzrostową. Wzrost ten spowodowany był przede wszystkim coraz większą produkcją i konsumpcją napojów bezalkoholowych, co jest wynikiem większej świadomości Polaków i propagowania zdrowego stylu życia. Produkcja wód i innych napojów bezalkoholowych zorientowana jest głównie na rynek krajowy i cechuje się

sezonowością. Handel zagraniczny nie odgrywa większej roli w kształtowaniu krajowego rynku napojów bezalkoholowych. Eksport stanowił załadowo 2% ogółu eksportu m.in. spożywczego, a import tylko 1%. Rynek napojów bezalkoholowych zmierza się w kierunku przyspieszenia tempa wzrostu konsumpcji i umiędzynarodowienia. Produkcja wód i innych napojów bezalkoholowych zorientowana jest głównie na rynek krajowy i cechuje się

SUMMARY

Production, consumption and export of non-alcoholic beverages in Poland in recent years has been marked by a positive trend. This increase was mainly caused by the increasing production and consumption of non-alcoholic beverages, which is the result of greater awareness of Poles and promotion of a healthy lifestyle. The production of water and other non-alcoholic beverages is mainly oriented towards the domestic market and is characterized by seasonality. Foreign trade does not play a major role in shaping the domestic

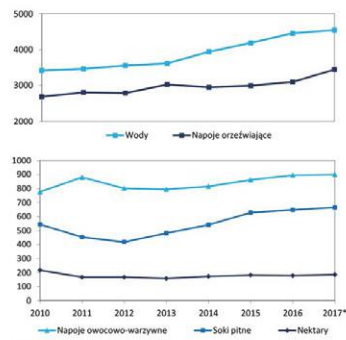
TITLE

Non-alcoholic beverages market in Poland

(3,6% rocznie) odznaczała się również produkcja napojów orzeźwiających (typu cola, oranżada, napoje energetyzujące itp.). W 2017 r. produkcja tych napojów wyniosła 3,5 mld litrów i była większa niż w 2010 r. o 28%. Produkcja soków pitnych w analizowanym okresie zwiększyła się o 22% do 66,5 mld litrów, przy średniorocznym tempie wzrostu 2,9%. W strukturze produkcji soków pitnych największy udział stanowiły soki mieszane (42%), dalsi soki jabłkowe (28%) i soki z owoców cytrusowych (18,5%) oraz soki z jednego gatunku owoców lub warzyw (9%). W 2017 r. produkcja soków pitnych wzrosła o 2,9% do 66,5 mld litrów. Spadek odnotowano natomiast w produkcji soków z owoców cytrusowych (o 8,5% do 13,7 mld litrów). W 2017 r. zmniejszyła się również produkcja nektarów o 21% do 18,5 mld litrów, tj. o 14% przy średnim tempie spadku ok. 2,2% rocznie (tabela 1).

W strukturze towarowej produkcji napojów bezalkoholowych dominują wody mineralne i gazowane. one stanowią blisko połowę produkcji napojów bezalkoholowych oraz napoje orzeźwiające (55%). Udział soków pitnych, nektarów i napojów owocowo-warzawnych to 18% łącznej produkcji napojów bezalkoholowych (tabela 2).

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fig. 1. Rozwój produkcji napojów bezalkoholowych w latach 2010–2017 [mln litrów]

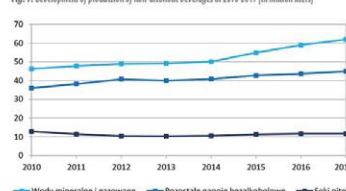

Fig. 2. Przeciętna roczna konsumpcja napojów bezalkoholowych w Polsce [litr/osobę]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fig. 3. Przeciętna roczna konsumpcja napojów bezalkoholowych w Polsce [litr/osobę]

Fig. 3. Average annual consumption of non-alcoholic beverages in Poland [litr/osobę]

Fig. 3. Average annual consumption per person in total households in 2010–2017 [litr/osobę]

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹
Soki pitne ogółem	10,56	9,36	8,52	8,64	8,88	9,60	9,48	9,72
Soki pitne warzywne i owocowo-warzywne	2,16	2,04	1,92	1,68	1,68	1,68	2,16	1,92
Razem soki pitne ogółem i warzywne	12,84	11,40	10,44	10,32	10,56	11,28	11,64	11,64
Wody mineralne i gazowane	46,20	47,76	48,84	49,08	50,04	54,84	58,92	61,92
Inne napoje bezalkoholowe	36,00	38,16	40,68	39,96	40,80	42,72	43,56	44,88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fig. 3. Average annual consumption per person in total households in 2010–2017 [litr/osobę]

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

Urszula
Kłosiewicz-
Górecka

Handel detaliczny artykułami żywnościowymi w Polsce

DOI:10.15199/65.2018.7

Dynamicznie zmieniające się otoczenie przedsiębiorstw, w tym rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych [6, 11], zmiany w preferencjach zakupowych współczesnych konsumentów [7, 10] oraz silna konkurencja w handlu [5, 9] stymulują wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w handlu detalicznym [3, 8, 15]. Celem artykułu jest identyfikacja innowacyjnych działań w handlu detalicznym artykułami żywnościowymi. Przedmiotem analizy jest znaczenie działalności innowacyjnej dla firm handlowych i rodzaj wdrażanych innowacji. W celu realizacji celu artykułu dokonano przeglądu literatury z zakresu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw handlowych. Przeprowadzono także analizę wyników dwóch badań empirycznych, zrealizowanych w grudniu 2017 r. przez Instytut Badań Rynek, Konsumpcji i Koniunktur – Państwowy Instytut Badawczy (IBRKK-PIB).

W artykule przedstawiamy innowacyjne działania w handlu detalicznym artykułami żywnościowymi omówiono wyniki badania jakościowego wśród 1000 menedżerów z przedsiębiorstw usługowych, w tym z 319 firm handlowych, była m.in. identyfikacja innowacji wdrożonych w 2017 r. i ich znaczenia dla konkurencyjności oraz możliwości rozwoju przedsiębiorstwa w krótkim i średnim okresie. Skala i struktura przedsiębiorstw handlowych biorących udział w badaniu (z uwzględnieniem wielkości, zasięgu działalności i sposobu organizacji firmy oraz pochodzenia kapitału) zapewniła reprezentatywność wyników dla handlu w Polsce. Wyniki badań są jednak obciążone maksymalnym błędem statystycznym, rzędu +/- 4,1%, przy założonym poziomie ufności 0,9 [11].

W badaniach przyjęto Klasyfikację innowacji zawartą w Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, pomimo że zastosowanie jej w sferze handlu jest problematyczne. Przyjęcie tej klasyfikacji innowacji jest jednak związane z wyznaczaniem nowych zadań dla poszczególnych rodzajów innowacji [13], a jej powszechne wykorzystywanie w badaniach innowacji umożliwia porównywanie wyników z różnymi badaniami.

ZNACZENIE INNOWACJI dla przedsiębiorstwa handlowego

Pracuje 50% przedstawicieli przedsiębiorstw handlowych (48,6%) uznało, że w praktyce innowacje mają małe znaczenie dla rozwoju i pozycji przedsiębiorstwa na rynku, a 15,7% handlowców uznało, że w ogóle nie mają wpływu na rozwój firmy na rynku. Jedynie 5,6% wyraziło przekonanie, że innowacje mają kluczowe znaczenie (tabela 1).

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest identyfikacja innowacyjnych działań w handlu detalicznym artykułami żywnościowymi. Przedmiotem analizy jest znaczenie działalności innowacyjnej dla firm handlowych i rodzaj wdrażanych innowacji. W celu realizacji celu artykułu dokonano przeglądu literatury z zakresu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw handlowych. Przeprowadzono także analizę wyników dwóch badań jakościowego wśród przedsiębiorstw usługowych, w tym z 319 firm handlowych, zrealizowanych przez Instytut Badań Rynek, Konsumpcji i Koniunktur – Państwowy Instytut Badawczy (IBRKK-PIB) w grudniu 2017 r. W ostatnich latach badaniem innowacji w handlu są technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, zmianami w preferencjach zakupowych konsumentów oraz silną konkurencją. Przewidywać innowacyjnych w handlu detalicznym artykułami żywnościowymi są głównie kanały dystrybucyjne, interaktywne formy komunikacji z klientem, hybrydowe sklepy, inteligentne urządzenia w sklepach oraz marki własne nowej generacji. Artykuł ma charakter badawczy.

SUMMARY

The aim of the article is to identify innovative measures in retail trade in food products. The subject matter of the analysis comprised the importance of innovation and the type of innovations being implemented. The article was prepared based on the literature in the area of commercial enterprises' innovativeness and competitiveness as well as results of the qualitative research among experts of the market for services and the quantitative research among service enterprises, carried out by the Institute for Market, Consumption and Business Cycle Research, the National Research Institute (Instytut Badań Rynek, Konsumpcji i Koniunktur – Państwowy Instytut Badawczy).

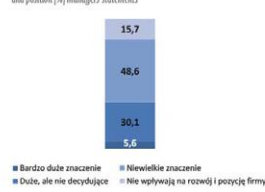
TITLE

Retail trade in food products in Poland. Innovative Measures

Wyniki badań wykazały, że im większa skala handlowa, tym innowacje są bardziej decydujące. O ile tylko 32,4% przedstawicieli firm zatrudniających od pięciu do dziewięciu osób wskazywało na istotne znaczenie innowacji w działalności przedsiębiorstwa, o tyle w przypadku firm zatrudniających 250 i więcej osób takich wypowiedzi odnotowano znacznie więcej – 41,4%. Znaczenie innowacji bardziej docenia się w przedsiębiorstwach należących do sieci handlowych (85,1% opinii „bardzo duże” i „duże” znaczenie innowacji) niż w niezależnych firmach jednorazowych (43,6% wypowiedzi). Firmy te bowiem często działają w niszach rynku lokalnego, gdzie niedłuki konkurencja nie wywołuje dużego presji na wdrażanie innowacji. Ponadto z opinii ekspertów rynku usług wynika, że wielu małych przedsiębiorstw ma niską świadomość roli znaczącej

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

Fig. 1. Znaczenie innowacji dla rozwoju i pozycji przedsiębiorstwa handlowego [%]

Źródło: Wyniki badania jakościowego przeprowadzonego w grudniu 2017 r. przez Instytut Badań Rynek, Konsumpcji i Koniunktur – Państwowy Instytut Badawczy.

na innowacje w rozwoju firmy, a ich niewielka skala działania (głównie lokalna, regionalna) ogranicza możliwości inwestycyjne [11].

RODZAJE WDRÓŻONYCH INNOWACJI

Badanie ilościowe przeprowadzone przez IBRKK-PIB w grudniu 2017 r. wśród 1000 menedżerów z przedsiębiorstw usługowych, w tym z 319 firm handlowych, potwierdziło sceptyczne podejście do innowacji części przedsiębiorstw handlowych, na co również wskazywał badanie Bojarskiej [3] czy Nowackiego [12]. Tylko ok. 10% ankietowanych menedżerów stwierdziło, że w 2017 r. firma wprowadziła innowacje procesowe, oznaczające zastosowanie nowej lub znacząco ulepszonej metody świadczenia usług (np. e-handel, automatyzacja procesów obsługi klienta, nowe oprogramowanie wspomagające zarządzanie firmą).

Najwięcej firm (26,3%) wdrożyło innowacje marketingowe charakteryzujące się widelnicowością. Obejmują one koncepcje sklepów stacjonarnych, w tym propagujące zdrowy styl życia, spersonalizowane systemy informacji i promocji, nowe koncepcje prezentacji produktów. Prawie 1/4 firm handlowych (24,1%) wdrożyła innowacje organizacyjne, polegające na zastosowaniu nowej metody organizacji pracy oraz budowania relacji wewnętrznych i zewnętrznych. Innowacje produkcyjne, odnoszące się do wprowadzania na rynek nowych usług lub ich ulepszenia (kształtowanie asortymentu, rozwój marek własnych), wprowadziło 22,6% firm handlowych (tabela 2).

Z badania ilościowego wynika, że wraz ze wzrostem wielkości przedsiębiorstwa handlowego rośnie udział tych, które wdrożyły innowacje organizacyjne. Wśród dużych firm ponad dwukrotnie więcej niż w małych, niezależnych firmach handlowych było przedsiębiorstw, które deklarowały wdrożenie poszczególnych rodzajów innowacji. Duże firmy mają większe możliwości korzystania z zewnętrznego zaopatrzenia finansowego, a możliwość oferowania korzystniejszych warunków zatrudnienia sprawia, że dysponują one kadrami o wyższych umiejętnościach i doświadczeniach. Umożliwia to przedsiębiorstwom większe szanse na profesjonalność i kreatywność pracowników.

Niewielką aktywność innowacyjną małych krajowych firm handlowych potwierdzają wyniki badania jakościowego IBRKK-PIB z 2017 r. – niemal wszyscy eksperci

podkreślali, że większość krajowych podmiotów nie wykształca jeszcze „genu innowacyjności” oraz że większość, zwłaszcza mikro i małe firmy handlowe, wprowadza raczej ulepszenia i modyfikacje niż oryginalne innowacje [11]. Małe, niezależne firmy dominujące w handlu detalicznym w Polsce, skupiają przede wszystkim na proste rozwiązania organizacyjne i marketingowe, często naśladujące działania konkurentów. Natomiast sieci handlowe coraz częściej wprowadzają modele biznesu, których podstawą stanowią innowacyjne technologie cyfrowe. Ich przejawem są cyfrowe kanały dystrybucji, nowoczesne systemy wsparcia sprzedaży, interaktywne formy komunikacji z klientem oraz inteligentne urządzenia w sali sprzedaży [8, 11].

Fig. 2. Rodzaje innowacji wprowadzonych w przedsiębiorstwach handlowych w 2017 r. [%] w odpowiedzi na pytanie

Fig. 2. Types of innovations introduced at commercial enterprises in 2017 [%] in response to the question

Źródło: Wyniki badania ilościowego przeprowadzonego w grudniu 2017 r. przez Instytut Badań Rynek, Konsumpcji i Koniunktur – Państwowy Instytut Badawczy.

ROZWÓJ E-HANDLU

Internetowa sprzedaż (online) jest najbardziej innowacyjną metodą świadczenia usług handlowych, w ramach której realizowane jest załadowo 1,5% wartości sprzedaży detalicznej produktów żywnościowych w Polsce. Jednak powołać technologię internetową i urządzenia mobilne, a także akceptacja przez konsumentów tego kanału sprzedaży sprawia, że handel żywnościowy online rozwija się w szybkim tempie. Przewiduje się, że dynamika handlu online artykułami żywnościowymi w 2022 r. w stosunku do 2017 r. wyniesie 17,7%, podczas gdy dla hipermarketów będzie to 4,8%, supermarketów 3,6%, małych całodobowych sklepów spożywczych (convenience stores) 5%, sklepów dyskontowych 5,8% [7].

Rozwijać się będą nie tylko sklepy specjalizujące się w handlu żywnością, np. Frisco.pl, ale także e-usługi uruchamiane przez przedsiębiorstwa stacjonarne. Prowno do dotychczasowych sklepów stacjonarnych, omawiających wykorzystanie przez przedsiębiorstwo kilku kanałów dystrybucji jednocześnie i osiąganie korzyści dzięki efektom synergii. Jak zdołać się wspólnie prowadzić badania i rynek, działania marketingowe, logistyczne i te dotyczące sprzedaży, a także korzystanie ze wspólnej infrastruktury – magazynów, transportu, także sklepów stacjonarnych jako punktów odbioru zakupów online. Jednak aby w pełni ujawnić się korzyści z wielokanałowości, sprzedaż online i offline (sprzedaż sta-

PRZEMYSŁ SPOŻYWCZY

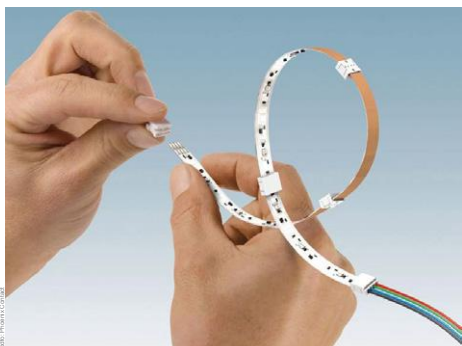
3

Przyłącza do modułów oświetlenia ledowego

W poszukiwaniu oszczędności coraz więcej osób spogląda w stronę oświetlenia opartego na technologii LED. Tego typu źródła nie dość, że są oszczędne to jeszcze przewyższają trwałością tradycyjne żarówki i świetlówki. Te drugie są coraz częściej wycofywane ze względu na zawartość szkodliwych oparów rtęci, które stwarzają ryzyko zatrucia w przypadku rozbicia. Popularność oświetlenia LED sprawia, że coraz więcej osób decyduje się na samodzielny montaż takiego systemu. Jest to możliwe, ponieważ w większości przypadków moduły zasilane są bezpiecznym napięciem 12 V.

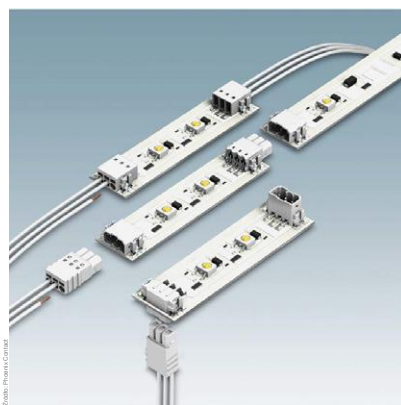
Na początku moduły oświetlenia LED miały zazwyczaj zasilane przewody (lub pola do ich przyłączenia), które łączyło się z instalacją zwykłymi kostkami połączeniowymi. Następnie pojawiły się przyłączone listwy stykowe, na które nasuwano konektory. Te rozwiązania powoli zostają wypierane poprzez systemy przyłączania przewodów bezpośrednio do dedykowanych terminali przyłączanych do płytki z elementami LED. Terminal, pomimo dodatkowego kosztu, niekoniecznie podnosi cenę całego rozwiązania, gdyż dzięki możliwości jego automatycznego montażu eliminuje się ręczne lutowanie przewodów do płytki. Dodatkowo, gwarantując intuicyjną obsługę, ułatwia pracę instalatorom – nie ma potrzeby używania lutownicy oraz stosowania dodatkowych kosztów połączeniowych.

Producenci terminali do modułów LED bacznie uwagę przywiązują do poprawności montażu złącza w procesie lutowania powierzchniowego. Element powinien być stabilnie zamocowany na płycie, gdyż podczas przyłączania/odłączania przewodów lub manipulowaniu płytką z przyłączonym kablem laminat narażony jest na uszkodzenie mechaniczne (oderwanie ścieżek). W przypadku elementów przewlekanych odpowiednio wytrzymałość gwarantuje pin lutowniczy przebiegający przez otwór w płycie i spójny z nią oś. Często jednak moduły LED mają PCB na bazie aluminium (w celu lepszego odprowadzania ciepła), więc nie można zastosować komponentów przewlekanych. Z tego powodu należy poszukać złącza o odpowiedniej powierzchni styku z lutem. Wybierając odpowiednie złącze do

własnej aplikacji należy przeanalizować kilka aspektów technicznych. Wspomina na wyżej wytrzymałość mechaniczną przyłączanego elementu to pierwsza ważna cecha. Drugą jest możliwość kontroli po procesie lutowania – połączenie punktów lutowniczych poza obrębem złącza znacznie to ułatwia (wystarczy optyczna inspekcja zamiast kontroli X-ray). Trzecia cecha to łatwość dostosowania gotowego projektu do konkretnych wymagań klienta. Jako przykład może tu posłużyć uniwersalna płytka z dodatkami LED i pozostałymi komponentami, na której

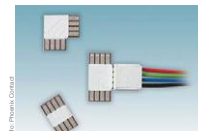
Terminal ułatwia pracę instalatorom – nie ma potrzeby używania lutownicy oraz stosowania dodatkowych kosztów połączeniowych.

Fot. Różne warianty przyłączy stosowanych na modułach LED

Fot. Jednobiegunowe przyłącza są często stosowane w narożnikach modułów LED w celu łatwiejszego grupowania ich w większych systemach

Fot. Łączniki do lam led jednobarwnych oraz RGB

można przyłączyć zamienne (według zamówienia odbiorcy) terminali do bezpośredniego przyłączania przewodów, gniazdo do połączenia szybko rozłącznego lub odwrócone gniazdo do połączenia płytka – płytka. Pozwala to na dużą elastyczność produkcji bez konieczności stosowania kilku oddzielnych projektów laminatów. Istotny jest także często pomijany kolor samej złączki. Zbyt duże odstępstwo od idealnej białej (np. złącza w kolorze kremowym) może miejscowo zmniejszyć temperaturę barwową światła oddanego od jej powierzchni. Pożądaną cechą jest także możliwość przyłączenia zasilania od spodu płytki – istotne jest to w przypadku modułów mocowanych blisko elementów optycznych oprawy oświetleniowej. Najczęściej nie ma wtedy miejsca na doprowadzenie przewodów bokiem, więc wygodniej jest zaprojektować otwór w laminacie i zamontować gniazdo po tej samej stronie co pozostałe komponenty. Po zamocowaniu płytki modułu LED w oprawie pozostawiamy dostęp do wypięcia wtyku od odłoneżonej strony laminatu.

Popularne taśmy LED zazwyczaj łączy się poprzez lutowanie. Przewody

zasilające także przyłączają się do odpowiednich pól. Nowością są złącza, które nasuwają się na koniec uciętej taśmy, a następnie zaciska klucikiem. Plastikowy pin przebiega taśmę między przyłączami, stabilizując ją mechanicznie, a styki dociskają się do polilutowniczych. W ten sposób możemy przyłączyć zasilanie zarówno za pomocą wtyków z przewodami, jak i łączyć kilka fragmentów taśm (jednokolorowych zasilanych dwoma przewodami, a także RGB wymagających czterech przewodów).

W przypadku lamp pracujących na zewnątrz pomieszczeń, w zapylonych lub wilgotnych miejscach, często problemem jest montaż. Instalacja w brudnym środowisku, przy której konieczne jest otwieranie oprawy oświetleniowej w celu przeprowadzenia kabla przez dławnicę, stwarza ryzyko zabrudzenia jej wnętrza. W zaawansowanych optycznych oprawach może to spowodować spore problemy. Dlatego warto rozważyć możliwość przyłączenia kabli zasilających bez konieczności rozkręcania oprawy. Można do tego celu wykorzystać np. system OPD, który wyglądem przypomina dławnicę.

Jest to jednak kompletny system przyłączeniowy, do obsługi którego niepotrzebne są specjalne narzędzia. Przyłączający przewód wystarczy przepięć przez element dławicy, rozłożyć żyły na boki, odciągnąć nadmiar przewodów i wkrocić do elementu zamocowanego na oprawie. Przyłącze nożowe natnie izolację przewodu, a dławnica szczelnie docisnie sam kabel.

Fot. Przykład szczelnego systemu przyłączeniowego OPD. U góry przyłącza stałe kable, na dole sam system w wariacie rozłącznym

Piotr Andrzejewski

Tabela 3. Oszczędności energii dla różnych źródeł światła

Źródło światła	Moc [W]	Strumień [lm]	Ilość [szt.]	Czas świecenia na dobę [h]	Zużycie energii na dobę [kWh]	Roczne zużycie energii [kWh]	Koszt 1 kWh [zł]	Roczny koszt energii [zł]
Żarówka	100	1360	3	10	3,00	1095	0,5	547,5
Żarówka halogenowa	77	1320	3	10	2,30	840	0,5	420,0
Świetlówka	22	1350	3	10	0,66	241	0,5	120,5
Żarówka MH HCL-T 35W	35	3700	1	10	0,35	128	0,5	64,0
Źródło LED zbudowane z diod CREE XTE	0,9	143	28	10	0,25	91	0,5	45,6

Porównanie oszczędności
Na zakończenie rozważań przedstawiam przykładowe obliczenia oszczędności energii dla opisanych tu źródeł światła. W tym celu przyjąłem, że zastępowanie źródła światła małą generatorem strumienia na poziomie 4000 lm. Nieistotne jest w tym momencie, co oświetlamy oraz jak intensywnie, a jedynie fakt spadku wydajności źródła światła z czasem jego użytkowania oraz nagrzewania. Proste obliczenia pokazują, że zastępowanie żarówki przez LED przynosi ogromne korzyści. Jednak intensywny rozwój tego rodzaju oświetlenia powoduje, że ceny maleją, a efektywności

świeczne rosną. Zatem stosunek ceny zakupu źródła do jego poziomu energooszczędności, jakim jest skuteczność cieplna, jest poprawia i przekracza o słusznosci stosowania tego typu źródeł światła. **Podsumowanie**
Tradycyjne żarówki wolframowe odeszły do lamusa, choć teraz dostępne są jeszcze w podstawowym źródle światła. Rozwój techniki oświetleniowej oraz elementów półprzewodnikowych doprowadził jednak do momentu, gdy skuteczność świetlna na poziomie kilkuset lm/W okazuje się zdecydowanie zbyt niską. Dziś królują źródła LED, które ciągle się rozwijają, uzyskując coraz wyższe skuteczności, coraz dłuższą żywotność i coraz to wyższe współczynniki oddawania barwy. Źródła LED pozwalają na tworzenie oświetlenia niekiedy wyjątkowo wydajnego i funkcjonalnego. Dają oprawom oświetleniowym nowoczesny, estetyczny wygląd.

W powyższym artykule skupiono się na głównym wyznaczniku energooszczędności, jakim jest skuteczność cieplna wyrażana w lm-mach/wat. Jednak należy pamiętać, że na oszczędności związane ze stosowaniem określonego źródła światła wpływają także inne czynniki: żywotność źródła, czyli mówiąc wprost częstotliwość jego wymiany, wydajność źródła w czasie, czyli spadek strumienia w trakcie użytkowania, sprawność oprawy oświetleniowej i koszt zakupu. W uproszczonej analizie czynniki te można pominiąć, gdyż ich udział w odniesieniu do ich kosztu jest niewielki. W rzeczywistości, dokonując obliczeń na konkretnym przypadku (np. obliczając oszczędności wynikające z zastosowania oprawy zawierają

cych różne źródła światła, dla konkretnego pomieszczenia o określonych gabarytach i wymaganiach rozkładu natężenia oświetlenia), należy uwzględnić wszystkie wymienione czynniki.

Andrzej Munder

Strumień światła ważniejszy od mocy

W przypadku lamp LED najważniejsza nie jest moc mierzona w watach (W), lecz wartość nominalnego strumienia świetlnego podawaną w lumenach (lm), która wskazuje ilość światła emitowanego przez LED. Im więcej lumenów, tym więcej światła tworzą dana lampy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że według postanowień Rozporządzenia strumień świetlny emitowany przez LED toczy się jest nieco gorzej niż pochodzący od żarówek halogenowych czy świetlówek kompaktowych. Wynika to z charakterystyki widma promieniowania optycznego emitowanego przez produkty wykonane w technologii LED. Wartości pośrednie strumienia świetlnego i deklarowanej mocy równoważnej żarówki (w zaokrągleniu do 1 W) oblicza się na drodze interpolacji liniowej dwóch sąsiadnych wartości. Przykładowo, kupując ledówkę, która wg danych producenta ma deklarowaną moc 325 lm, na podstawie powyższej tabeli można oszacować, że będzie ona świecić jaśniej niż żarówka 25 W, ale ciemniej niż żarówka 40 W.

Tabela 4. Znamionowe strumienie świetlne lamp zastępujące żarówkę

Świetlówka kompaktowa	Żarówka halogenowa	LED i inne lampy	Deklarowana moc równoważnej żarówki [W]
125	119	136	15
229	217	249	25
432	410	470	40
741	702	806	60
970	920	1055	75
1398	1326	1521	100
2253	2137	2452	150
3172	3009	3452	200

Źródło: Rozporządzenie Komisji (WE) nr 244/2009 z dn. 18 marca 2009 r. Oprac. Polski Komitet Oświetleniowy, ZPD, „Pol-lighting”

Ceny materiałów i robót elektrycznych – listopad 2017 r.

Od zeszłego 1/2018 rozpoczynamy prezentację informacji o cenach czynników produkcji. Przedstawimy koszty wybranych materiałów i robót instalacyjnych oraz wysokości stawki robocizny kosztorysowej w różnych regionach kraju. Przyjrzymy się natomiast cenom robót elektrycznych, analizując zachodzące na rynku zmiany. Dane pochodzą od Wydziału SEKONCENBUD, które w tym samym okresie obchodzili 30-lecie działalności. Informacje o płatnościach w branży udostępniła firma EULER HERMES.

Ceny wybranych materiałów elektrycznych

Ceny materiałów to średnie krajowe ceny materiałów, łącznie z kosztami ich zakupu.

Nazwa materiału	Jm	Średnia cena z kosztami zakupu [zł]	Zmiana do poprzed. m-cia [%]
Łącznik uniwersalny 3-segmentowy IP44/15/15 15 A, 500 V	szt.	46,38	-0,7
Rozłącznik stałowy do rozłączania i pomiaru energii do 400 V typowo 10-32	szt.	838,33	-0,7
Stycznik powolny CBMB11 400 V, 50/60 Hz	szt.	566,50	1,7
Wtycznik zdzierający oporniki, tablicowy, modułowy 2P-25 A/250 V	szt.	96,93	-1,5
Oprawa uliczna LED z kloszem z tworzywa, moc 110-120 W, q=13 000 lm, IP65, mocowana na szkiełko	szt.	1010,61	-1,6
Lampa napędowa o mocy 120 W, 6-0/0/0	szt.	9,93	1,0
Lampa fluorescencyjna (świetlówka) TL5 HE 250 W14 W	szt.	11,54	-4,2
Lampa sodowa WLS-250 V15 W	szt.	22,88	-0,4
Żarówka halogenowa GR 111 120/100W (brązowa G53)	szt.	34,40	-0,3
Żarówka bezświeczkowa ścienna, oświetlenie 500 V, 1-segmentowa E27 25 A, 5-27	szt.	11,16	-0,9
Przyrząd do pomiaru napięcia 250 V10 A, IP20, standard podstawowy	szt.	8,80	1,8
Gniazdo wtykowe m. izolacyjne 2-biegunowe brygadzienne IP44, połączenie 2P+2, 10 16 A, 250 V, standard podstawowy (jednostka białą)	szt.	10,21	-0,9
Tablica licznikowa bez wyposażenia dla zabezpieczeń typowych B - TL-F3F-32A2A	szt.	29,76	4,0
Przewód Cu wolny od wody w izolacji poliwinylowej wzmocnionej LVG-450/750 V, 3x1,5 mm²	szt.	11,19	-3,0
Przewód wtykowy w izolacji poliwinylowej - 100V-450/750 V, 3x1,5 mm²	szt.	3,10	-2,9
Kabel YKY 0,6/1 kV, 4x6 mm²	szt.	14,80	-1,6
Kabel elektroenergetyczny, bezhalogenowy, ognioodporny - RHAFIRE RHAFIRE 300KG-6/61 kV, 4x6 mm²	szt.	26,36	-5,4

* Podane ceny są cenami netto (bez VAT)

Źródło: Sekoncenbud

W listopadzie 2017 r. zauważyliśmy kolejne zmiany cen kabli i przewodów, tym razem zanotowaliśmy spadki cen na poziomie od -1,6% do nawet -5,4%. W poprzednim miesiącu (październik) odnotowaliśmy niewielkie wzrosty na poziomie średnio ok. 1,0%. Równoległe ze spadkami cen kabli i przewodów wzrosły ceny tablic licznikowych o ok. 4%.

Ceny robót elektrycznych

Stawka robocizny kosztorysowej dotycząca instalacji elektrycznych w IV kwartale 2017 r. na przykładzie miasta Grudziądz wyniosła 24,40 zł brutto za 1 roboczogodzinę.

Nazwa roboty	Jm	Średnia cena z kosztami zakupu [zł]	Zmiana do poprzed. m-cia [%]
Montaż na ścianie budynku projektorów oświetleniowych halogenowych G24E 415 230-000 W WB wraz z podłożem oraz wyłącznikiem jednobiegunowym zwykłym	kpl.	312,17	-0,7
Układanie kabli w rowach kablowych na głęb. 0,8 m, grunt kł. III (zaniecz. W0) 5x0 mm² - zabezpieczenie piankami i folią PVC	m	71,10	-0,6
Montaż gniazd instalacyjnych wtykowych na przygotowanym podłożu, z podłączeniem przewodów p1, 2P+2 10 16 A, 250 V końcowego, standard podstawowy	szt.	15,94	-0,4
Montaż opraw oświetleniowych przyłączanych (zwykłych) typu plafonowy na ścianie lub suficie	szt.	45,73	0,6
Montaż rozdzielnic węglowych (RWB) 2P2 z drzewkami stalowymi wraz z wyposażeniem (B-rodzina IP-2 z obrotową IP)	szt.	904,38	-2,6
Wymiana aparatury elektrycznej	szt.	39,38	-1,0
Wtycznik nadprądowy IP B-10-20 A, 230/400 V	szt.	9,1	-0,2
Próba dławicowa wtyczki zdzierającej - przegrodowej - sterownik robocizny	komar	8,27	-0,4
Pomiar natężenia oświetlenia wnętrza - bezpośredni na stanowisku roboczym	komar	35,84	-0,3
Sprawdzenie i pomiar kompletności obwodu elektrycznego: 1-fazowego m	komar	44,67	-0,3
Badanie linii kablowej m o kable żył do 3	komar	21,10	-0,2
Różnicowe skuteczności badania wykonania robót: rozdzielnic: pomiar pierwszy	komar	21,10	-0,2

* Podane ceny są cenami netto (bez VAT)

Źródło: Sekoncenbud

W listopadzie 2017 r. w przypadku jednostkowych cen robót elektrycznych nie zauważyliśmy znaczących zmian. Największy spadek cen w tej kategorii to chwilowe obniżenie cen na rozdzielnicach węglowych typu RWB 2P2+2 z drzewkami stalowymi z wyposażeniem. Te niewielkie spadki odnotowaliśmy na poziomie ok. -2,6%.

Kierownik Zespołu Sprzedaży Analiz Branżowych Euler Hermes

Płatności

W IV kwartale 2017 r. w końcu udało się efekt startujących inwestycji infrastrukturalnych – dopływu środków, a w efekcie także mniejszej liczby niewypłaconych firm budowlanych (wzrost takich przypadków jedynie o 1% r. za cały 2017 r.). Firmy lepiej więc płaciły za materiały, zwłaszcza w branżach pracujących w branży elektroinstalacyjnej. Jak zawsze w okresie wzrostu rynku widać przy tym różnice w wynikach osiągniętych przez producentów i ich dystrybutorów hurtowych. Hurtownicy walczą o rozsąny rynek, obniżając ceny (używając jak najlepsze warunki, skłoni do producentów do zniżek). Nie są to duże różnice, ale trend ten jest widoczny – skracanie (w stosunku do roku 2016) obrotu elektryczności producentów i elektrycznych, przy wydłużeniu średniego okresu spłaty należności przez odbiorców końcowych na rzecz hurtowników. Takie wartości należności bieżących producentów elektrycznych wzrosła r. o 3%, gdy w tym samym czasie po stronie dystrybutorów hurtowych wzrosła o 1%, bo o 1%.

Dane dotyczące wartości należności bieżących i średni okres obrotu należności – czas, po jakim faktury firmy dostają należne środki od klientów. Dane na pretekst X/IV 2017, uśredniono na podstawie monitorowanych należności (łącznie w tych dwóch branżach) od ok. 55 tys. odbiorców, na sumę ok. 3 mld zł.

Prof. zw. dr hab. inż. Henryk BRYŚ
Emerytowany profesor zwyczajny Politechniki Krakowskiej
Instytut Geodezji
ul. Warszawska 24,
31-155 Kraków
e-mail: h.brys@pkr.edu.pl

Dr hab. inż. Kazimierz CMIELEWSKI
Prof. nadzw. Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
Instytut Geodezji i Geoinformatyki
e-mail: kazimierz.cmielewski@upwr.edu.pl

Dr inż. Janusz KUCHMISTER
Adunkt Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
Instytut Geodezji i Geoinformatyki
e-mail: kuchmister@upwr.edu.pl

Dr inż. Piotr GOLIUCH
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Instytut Geodezji i Geoinformatyki
e-mail: piotr.goliuch@upwr.edu.pl

DOI: 10.15199/50.2018.9.1

Pomiary weryfikacyjne geometrii toru jezdni podsuwnicowej

Verification measurements of crane rail track geometry

Bezpieczeństwo użytkowania suwnic oraz ich bezawaryjność uzależnione są od spełnienia wymagań geometrycznych jej wszystkich podskładowych części toru podsuwnicowego, które podlegają okresowym pomiarom weryfikacyjnym, podczas których sprawdzane są warunki geometryczne odpowiednim metodami geodezyjnymi, zgodnie z obowiązującymi normami [10] oraz instrukcjami branżowymi. Opracowanie niniejsze jest kontynuacją publikacji zamieszczonej w Przeglądzie Geodezyjnym 8/2018 dotyczącej wyznaczania geometrii ustalenia kół jezdni suwnicy wielokółowej. Autorzy, na podstawie wieloletnich doświadczeń zawodowych, badań teoretycznych i eksperymentalnych, przenoszą metodę geodezyjnego pomiaru danych pomiarowych, obejmującą geometrię deformacji szyn toru podsuwnicowego.

Słowa kluczowe: tor podsuwnicowy, Polska Norma, deformacje i przemieszczenia, odchyłki geometryczne, metody geodezyjne, pozyskiwanie danych pomiarowych

The safety of using cranes and their failure-free operation depend on meeting the geometrical requirements of all its components and crane tracks. Crane tracks are subject to periodic verification measurements, during which geometric conditions are checked by appropriate geodetic methods, in accordance with the applicable standards [10] and industry instructions. This study is a continuation of the publication published in Przegląd Geodezyjny No. 8/2018 regarding the determination of the geometry of the wheel alignment of a large size crane. The authors, based on many years of professional experience, theoretical and experimental research, present the methodology of geodetic acquisition of measurement data covering the geometry of crane rail track deformation.

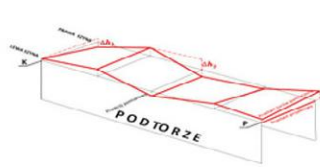
Keywords: crane tracks, Polish Norm, deformations and displacements, geometric deviations, geodetic methodology, acquisition of measurement data.

1. Wprowadzenie

Torem podsuwnicowym jest najczęściej zespół dwóch szyn zajmujących w przestrzeni określone kierunki, pochylenie i rozstaw (rys. 2). Może mieć kształt prostoliniowy, kołowy lub pierścieniowy [11, 14, 7]. Dla stwierdzenia aktualnego stanu deformacji i przemieszczeń odnośnie poziomu pionowego położenia szyn toru podsuwnicowego, wyznaczone są zgodnie z obowiązującą normą następujące parametry geometryczne (rys. 1):

- odchyłki obrotu osi szyn toru od prostoliniowości, tj. odchyłki w pomiarach punktach kontrolowanych w odniesieniu do punktów początkowego i końcowego prostych wiążących osie szyn,
- odchyłki od równoległości osi szyn,
- odchyłki przesłotów torów w przekrojach pomiarowych prostoliniowych do osi torów,
- odchyłki wysokości powierzchni główek szyn, tj. różnic wysokości powierzchni toczonej główek szyn pomiędzy punktami kontrolowanymi wzdłuż profilu podtorza,

• odchyłki wysokości obrotów toków szyn, tj. różnic wysokości pomiędzy powierzchniami bocznymi w przekrojach pomiarowych toru.

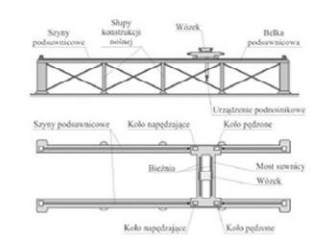
Rys. 1. Odchyłki geometryczne deformowanych szyn toru podsuwnicowego

Suwnica przenosi ładunek do wielu punktów hali lub otwartej przestrzeni. Przestrzeń pracy suwnicy pomostowej jest ograniczona jej skrajnymi położeniami, wysokością podnoszenia i skrajnymi położeniami wagi. Zwiększając się w przemyśle wymiary i masy transportowanych ładunków przyczynia się do konstruowania suwnic o znacznych wymiarach dźwigni. Stosowane przez wiele lat do kontroli warunków technicznych i eksploatacyjnych (torów i suwnicy) metody warsztatowe i urządzenia pomiarowe, ze względu na szereg wad, zastąpione zostały metodami geodezyjnymi, spełniającymi wytyczne wykonania pomiarów, przepisy doboru technicznego oraz normy. Wskutek osiadania konstrukcji nośnej toru podsuwnicowego oraz oddziaływania różnych czynników, w trakcie wieloletniej eksploatacji toru podsuwnicowego – suwnicy, występują:

- stopniowe przemieszczanie się torów i suwnicy,
- pogorszenie się pracy suwnicy,
- nieuzasadniony pobór energii elektrycznej,
- nadmierne zużycie siły mechanicznej suwnicy i torów.

Powyższe zjawiska powodują możliwość wystąpienia awarii i naruszenie obowiązujących zasad bhp oraz zmianę projektowego ułożenia geometrycznego osi szyn toru w okresie jego wieloletniej eksploatacji. Z uwagi na zapewnienie konieczności utrzymania ciągłości pracy suwnicy w pomiarach produkcyjnych wykonuje się w pewnych okresach, badania kontrolne jezdni suwnicowej, a w szczególności toru podsuwnicowego, zgodnie z odpowiednimi wytycznymi i przepisami branżowymi. Badania kontrolne toru podsuwnicowego można podzielić na badania w płaszczyźnie pionowej oraz badania w płaszczyźnie poziomej. Jednakże dla pełnej inwentaryzacji urządzeń, jakim jest suwnica, prowadzi się dodatkowo szereg szczegółowych pomiarów kontrolnych całego ustroju suwnicowego. Można tu wymienić:

- pomiar elementów geometrycznych toru jezdni dla wózka suwnicy,
- pomiar kształtu mostu suwnicowego (podstawowych wymiarów),
- pomiar położenia mostu w lokalnym układzie całej suwnicy,
- pomiar średnic i położenia kół suwnicy,
- pomiar dynamicznej zmian położenia konstrukcji suwnicy podczas ruchu,
- pomiar ujęć konstrukcji związanych z obciążeniem suwnicy.

Rys. 2. Budowa suwnicy pomostowej oraz podtorza

2. Główne wymagania geometryczne dla torów podsuwnicowych

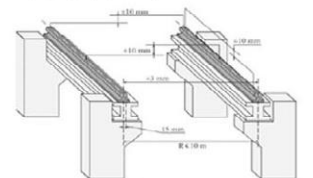
Przedmiotowa praca suwnicy związana jest ze spełnieniem następujących warunków geometrycznych:

- szyny toru stanowią elementy prostoliniowe,
- tory szyn są oddalone od siebie w płaszczyźnie poziomej i pionowej o wielkości ustalone w projekcie,
- szyny i belki ułożone są w odpowiednich odległościach od elementów konstrukcyjnych nośnej hali lub estakady oraz innych urządzeń (suszarni elektrycznych),
- część toryczna szyn ma określony wymiar i ułożenie przestrzenne (nachylenie).

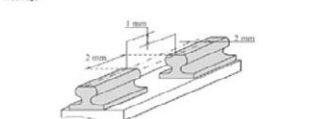
Tolerancje spełnienia wymienionych warunków z podaniem ustalonych wartości podane są w stosownych normach PN i BN, w zależności od rodzaju suwnicy. Dla suwnic pomostowych obowiązująca jest norma PN-91/M-45451, a dla suwnic półpramowych i bramowych PN-M-45495. Najczęściej, jako standardowe, podlegają pomiarom następujące parametry:

- rozstaw szyn R (rozpiętość) dla torów o rozstawie R > 10 m dopuszczalna różnica (odchyłki) między rzeczywistym a teoretycznym rozstawem nie może przekraczać wartości $\Delta R \leq \pm 3$ mm, a dla torów o rozstawie R ≤ 10 m, wartości $\Delta R \leq \pm 3 + 1/(R - 10)$, a zarazem być mniejsza od wartości $\Delta R \leq 15$ mm;
- odchylenie osi szyn od prostej w płaszczyźnie poziomej nie powinno przekraczać wartości odchyłki $\Delta \alpha \leq \pm 10$ mm;
- różnica poziomów główek szyn (przechyłka boczna) nie powinna przekraczać wartości odchyłki $\Delta \beta \leq \pm 10$ mm;
- różnica poziomów główek szyn (przechyłka podłużna) (pochylenie wzdłużne) nie powinna przekraczać wartości odchyłki $\Delta \gamma \leq \pm 10$ mm;
- wzajemne przesunięcie w styku sąsiednich szyn nie powinno przekraczać wartości odchyłki w poziomie $\Delta \delta \leq 2$ mm, w pionie $\Delta \epsilon \leq 1$ mm, natomiast końce łączonych odcinków szyn nie powinny wykazywać szczytów większych od 2 mm.

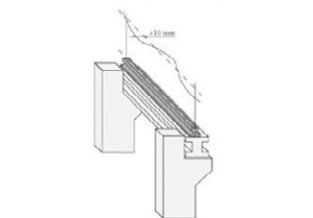
Na rysunkach 3, 4 i 5 przedstawiono ilustrację wymienionych odchyłków w stosunku do torów podsuwnicowych.

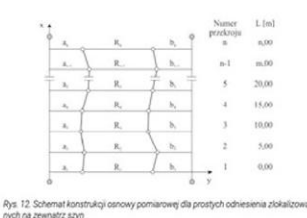
Rys. 3. Dopuszczalne wartości odchyłki wzajemnego ułożenia osi szyn toru podsuwnicowego

Rys. 4. Dopuszczalne odchyłki przesunięcia główek szyn w styku

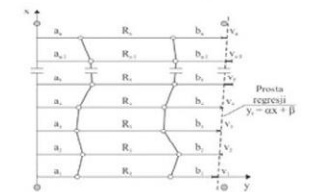

Rys. 5. Dopuszczalna odchyłki osi szyn od prostoliniowości

Rys. 12. Schemat konstrukcji osi pomiarowej dla prostych odniesienia zlokalizowanych na zewnątrz szyn

Zaobserwowane wielkości a i b oraz prostych odniesienia oraz rozstawy R, zaobserwowane w poszczególnych przekrojach pomiarowych toru, wyznacza odchyłki, których końce powinny się ułożyć na jednej linii (najlepiej prostej odniesienia). Wskutek błędów pomiarowych występujących w procesie pomiarowym (praca na wysokości, ograniczona pomiarowa przestrzeń operacyjna, drgania belek podsuwnicowych itp.), użycie instrumentów (teodolit, tachymetr) i przyrządów (taśma, laty itp.) oraz obserwatora (nieodwrotność, hałas itp.) wielkości a i b oraz R obarczone są niedokładnościami. Stąd też przeprowadza się wyznaczenie prostych wykładających y, w wyniku pomiarów w oparciu o zasadę metody najmniejszych kwadratów – $\sum y_i^2 = \min$ (rys. 13).

Rys. 13. Szczyt do wyznaczenia spłaszczenia poziomego deformacji toru

Pierwszym etapem wyznaczenia obserwacji jest zapisanie równania prostej wykładającej według wzoru (2):

$$y_i = ax + \beta \quad (2)$$

gdzie:

- a – kierunek prostej wykładającej,
- β – punkt przecięcia prostej z osią y

Drugą czynnością jest zestawienie równań poprawek według wzoru (3):

$$v_i = y_i - \hat{y}_i \quad (3)$$

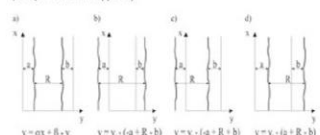
gdzie:

$$\hat{y}_i = a_i + R_i + b_i \quad (4)$$

Równanie poprawek, po uwzględnieniu wzoru (2) i wzoru (4), można zapisać według wzoru (5):

$$v_i = ax + \beta - a_i - R_i - b_i \quad (5)$$

Liczba równań poprawek jest równa liczbie pomiarzonych przekrojów. Wzory (4) oraz (5) są słuszone dla pomiarów wykonanych jak na rysunku 12. W innych przypadkach y_i przyjmie postać dostosowaną do ułożenia prostych odniesienia (rys. 14).

Rys. 14. Warianty równań poprawek w zależności od ułożenia prostych odniesienia

Po nałożeniu na układ równań poprawek (wzór 5) warunku $\sum v_i^2 = \min$, otrzymuje się układ równań normalnych (6):

$$\sum x_i^2 \cdot a + \sum x_i \cdot \beta - \sum y_i = 0$$

$$\sum x_i \cdot a + n \cdot \beta - \sum y_i = 0 \quad (6)$$

Z przedzielnego układu równań (wzór 6) wyznacza się niewiadome a i β (np. metodą wyznacznicową), a następnie wartości poszczególnych poprawek v. Zakładając, że pomiary prostoliniowości i rozstawu osi szyn toru są jednakowo dokładne, można wyznaczyć wartości pomiarowe a, b, R, według wzoru (7):

$$a' = a + \frac{1}{3}$$

$$b' = b + \frac{1}{3}$$

$$R' = R + \frac{1}{3} \quad (7)$$

Odcenę dokładności pomiarów połowych, dla pojedynczego przekroju pomiarowego, przeprowadza się z wykorzystaniem wzoru (8):

$$m_0 = \sqrt{\frac{\sum v_i^2}{n-2}} \quad (8)$$

Przyjmuje się, że wartość średniego błędu pomiaru pojedynczego przekroju pomiarowego m_0 , dla prawidłowo wykonanych obserwacji, przyjmuje wartość $m_0 \leq \pm 2,5$ mm.

Średni błąd pojedynczego pomiaru poszczególnych wielkości a, b lub R można wyznaczyć z wzoru (9):

$$m_a = m_b = m_R = \frac{m_0}{\sqrt{3}} = \pm \sqrt{\frac{\sum v_i^2}{3(n-2)}} \quad (9)$$

9. Wyznaczenie położenia średnich osi szyn suwnicowych oraz osi optymalnych

W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wielkości odchyłki określonych przepisami technicznymi, uregulowaniami czy suwnicy i zarządcy przeprowadza restryfikację położenia poziomego osi szyn do położenia teoretycznego, a więc prostoliniowo-równoległego z zachowaniem teoretycznej rozpiętości. Restryfikację osi szyn przeprowadza się na podstawie projektu restryfikacji osi rzeczywistych w płaszczyźnie poziomej, opracowywanego wg dotychczasowej metodyki przez geodetów. Zasadniczą czynnością przy opracowaniu takiego projektu jest najkorzystniejsze dopasowanie w układ osi rzeczywistych, teoretycznego układu osi. Od tej czynności, w głównej mierze zależne będzie ilość i wielkość przesunięcia osi szyn, a zatem zakres i czas

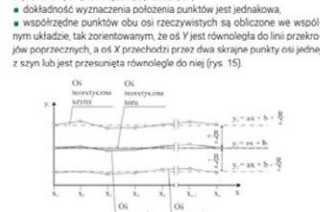
restryfikacji w terenie. W zależności od stosowanego sposobu, dopasowanie to opiera się na zasadzie:

- metody graficznego dopasowania – doprowadzenia do wzajemnego uchwytów najmniejszych rozbieżności między osiami rzeczywistymi a dopasowanym graficznie układem teoretycznych osi;
- metody analitycznej – doprowadzenia do położenia osi szyn tak, aby był zachowany warunek minimum sumy kwadratów odchyłki osi rzeczywistej toru (a nie szyn) od jego osi teoretycznej.

Dawniej często stosowanym sposobem był sposób graficzny. Aktualnie stosuje się na ogół sposób analityczny [8].

Stosowanie sposobu analitycznego jest możliwe, gdy:

- punkty pomiaru osi rzeczywistych na obu szynach są rozmieszczone w jednakowych przekrojach poprzecznych,
- dokładność wyznaczenia położenia punktów jest jednakowa,
- współrzędne punktów obu osi rzeczywistych są obliczone we wspólnym układzie, tak zorientowanym, że oś Y jest równoległa do linii przekrojów poprzecznych, a oś X przechodzi przez dwa skrajne punkty osi jednej z szyn lub jest przesunięta równoległe do niej (rys. 15).

Rys. 15. Ilustracja wyznaczenia układu teoretycznego osi szyn

$$y_i = \frac{y_{i1} + y_{i2}}{2}$$

$$x_i = x_{i1} = x_{i2} \quad (10)$$

Pierwszy sposób obliczeń metodą analityczną polega na wyznaczeniu równania prostej wykładającej (regresji) o postaci (11):

$$y_i = ax + b \quad (11)$$

dla punktów osi rzeczywistej toru ze spełnieniem warunku minimum dla sumy kwadratów odchyłki – d osi rzeczywistej toru od prostej wykładającej (wzór 12):

$$\sum d_i^2 = \sum (y_i - \hat{y}_i)^2 = \min \quad (12)$$

Prostą wykładającą określa się jako oś teoretyczną toru.

W celu wyznaczenia niewiadomych parametrów a i b w równaniu (11), układamy tzw. równanie odchyłki o postaci ogólnej (wzór 13):

$$d_i = y_i - \hat{y}_i = ax + b - y_i \quad (13)$$

których liczbą będzie równa ilości przekrojów poprzecznych. Z równań (13) tworzy się układ równań normalnych (14):

$$\sum x_i^2 \cdot a + \sum x_i \cdot b - \sum y_i = 0$$

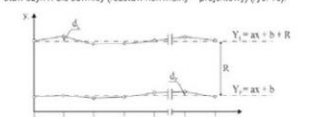
$$\sum x_i \cdot a + n \cdot b - \sum y_i = 0 \quad (14)$$

Rozwiązanie układu (14) pozwala wyznaczyć wartości liczbowe niewiadomych równań (11). Na podstawie otrzymanego równania osi toru (11) i znanej z dokumentacji rozpiętości teoretycznej osi – R, określa się równania teoretycznych obrotów osi szyn – lewej (L) i prawej (P):

$$y_L = ax + b + \frac{R}{2} \quad (15)$$

$$y_P = ax + b - \frac{R}{2} \quad (16)$$

Drugi sposób wyznaczenia średnich osi, stosujemy, gdy szyn jest rozstaw szyn R dla suwnicy (rozstaw nominalny – projektowy) (rys. 16):

Rys. 16. Układ osi średnich dopasowanych w osie rzeczywiste przy zadanej rozpiętości

W tym przypadku w osie rzeczywistej szyn lewej (y_L) i prawej (y_P) wprowadzamy się w układ dwóch prostych równoległych, oddalonych od siebie o wartość rozstawu nominalnego R. Równania prostych mają postać (wzór 17):

$$y_L = ax_L + b$$

$$y_P = ax_P + b \quad (17)$$

Wyznaczenie osi średnich dokonuje się przy zachowaniu warunku sumy najmniejszych kwadratów w postaci (wzór 18):

$$\sum (y_L - y_P)^2 = \sum (y_L - y_P)^2 = \sum d_L^2 + \sum d_P^2 = \min \quad (18)$$

W celu wyznaczenia niewiadomych parametrów a i b w równaniach (17) układamy równania odchyłki w postaci ogólnej dla szyn prawej i lewej (wzór 19):

$$d_{LP} = ax_{LP} + b - y_{LP}$$

$$d_{LP} = ax_{LP} + b - y_{LP} \quad (19)$$

dla szyn lewej i prawej szyn, które odległe są o zadaną wartość rozstawu R, a następnie odchyłki rzeczywistych osi szyn od osi teoretycznych.

Terczym sposobem jest jednoczesne wyznaczenie dla obu osi rzeczywistych dwóch odpowiednich im równań optymalnych osi szyn – lewej i prawej, przy zastosowaniu metody najmniejszych kwadratów o postaci:

$$y_L = ax_L + b_L \text{ dla szyn lewej}$$

$$y_P = ax_P + b_P \text{ dla szyn prawej}$$

Równania odchyłki będzie tyle, ile pomierzonych zostało przekrojów poprzecznych. Z równań odchyłki (wzór 19) tworzy się równania normalne o postaci (20):

$$2 \sum (x_i^2) \cdot a + 2 \sum (x_i) \cdot b - \sum (y_L - y_P) - \sum ((R - y_L) \cdot x_i) = 0$$

$$2 \sum (x_i) \cdot a + 2n \cdot b - \sum (y_L - y_P) - \sum ((R - y_L) \cdot x_i) = 0 \quad (20)$$

Rozwiązanie układu równań (20) pozwala wyznaczyć osie teoretyczne szyn lewej i prawej, które odległe są o zadaną wartość rozstawu R, a następnie odchyłki rzeczywistych osi szyn od osi teoretycznych.

Terczym sposobem jest jednoczesne wyznaczenie dla obu osi rzeczywistych dwóch odpowiednich im równań optymalnych osi szyn – lewej i prawej, przy zastosowaniu metody najmniejszych kwadratów o postaci:

$$y_L = ax_L + b_L \text{ dla szyn lewej}$$

$$y_P = ax_P + b_P \text{ dla szyn prawej}$$

Nowoczesna i bezpieczna fabryka

Patrząc z perspektywy czasu na rozwój przemysłu możemy wyróżnić kilka znaczących faz. I tak budowa maszyn parowej oraz powstanie pierwszych fabryk jest nazywane pierwszą rewolucją przemysłową. Wtedy, w czasach maszyn parowej za sterowanie maszyną odpowiedzialny był w 100% człowiek. Był – obrazowo mówiąc – sterownikiem, który decydował o kolejnych cyklach pracy maszyn.

Wraz ze wzrostem zapotrzebowania społeczeństwa na produkty zaczęto produkować na coraz większą skalę. Wymusiło to budowę linii produkcyjnych, mogących zapewnić produkcję masową. Ten przełom uważany jest za drugą rewolucję przemysłową. Do budowy pierwszych linii produkcyjnych niezbędna była energia elektryczna, w celu chociażby zasilania pierwszych systemów sterowania. Dlatego też druga rewolucja przemysłowa jest również związana z powszechną elektryfikacją. Najbliższą naszych czasów jest trzecia rewolucja przemysłowa. Wiąże się ona z powszechną automatyzacją produkcji oraz – u swoich początków – z wdrożeniem pierwszego programowalnego sterownika, który mógł swobodnie sterować procesem produkcyjnym. Od czasu automatyzacji oraz robotyzacji produkcji systemy sterowania stały się coraz bardziej rozbudowane i zaawansowane. Wzrastała ilość sygnałów, które muszą być obrabiane i analizowane przez sterowniki nadzorujące proces produkcji. Wymusiło to stosowanie coraz to szybszych jednostek sterujących, mogących obsługiwać dużą liczbę wejść i wyjść. Wtedy też nastąpił jasny podział na technologiczną część systemu sterowania i część odpowiedzialną za bezpieczeństwo, dla której ważnym parametrem jest niezawodność w działaniu.

Postęp techniczny a nowe możliwości

W zasadzie sama automatyzacja produkcji wymusiła trwającą właśnie czwartą rewolucję przemysłową. Bardzo duża

liczba sygnałów zbieranych z obiektu, jakim jest maszyna czy linia produkcyjna, oraz różnych danych procesowych – niemożliwa do analizy przez człowieka – zmusiła projektantów nowych systemów produkcyjnych do wykorzystania informatyzacji w celu usprawnienia analizy informacji oraz skrócenia czasu podejmowania decyzji. Dzięki szybkiemu rozwojowi technologii w zakresie produkcji sprzętu stosowanego do budowy nowoczesnych systemów sterowania (zaawansowane sterowniki programowalne, systemy decentralne i sieci przemysłowe, nowoczesne systemy napędowe, inteligentne czujniki i inne), w łatwy sposób możemy zrobić pierwszy krok w nową erę związaną z systemem, który integruje warstwy obliczeniowe z procesami fizycznymi.

Mając takie możliwości techniczne możemy łatwo zbierać i analizować dane z obiektów przemysłowych. Analiza tych danych umożliwia podejmowanie w zasadzie w czasie rzeczywistym takich decyzji, które mają usprawnić proces, wyeliminować błędy produkcji, zapew-

Tomasz Otrębski

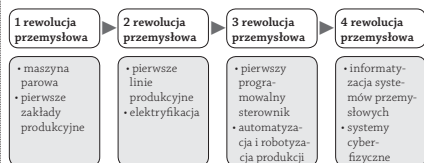
Absolwent Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Zatrudniony w Elkon Polska na stanowisku dyrektora ds. technicznych. Ma ponad 15-letnie doświadczenie jako projektant systemów sterowania i zasilania w obszarze maszynowym, specjalista ds. automatyki, specjalista ds. bezpieczeństwa maszyn. Prowadzi szkolenia z budowy systemów sterowania oraz z systemów sterowania związanych z bezpieczeństwem. Specjalizuje się w projektowaniu systemów sterowania związanych z bezpieczeństwem, budowie i programowaniu rozproszonych systemów sterowania związanych z bezpieczeństwem, implementacji wymagań dyrektywy maszynowej 2006/42/WE oraz narządowej 2009/104/WE do układów sterowania maszyn oraz budowę bezpiecznych maszyn i linii produkcyjnych wraz z automatyzacją produkcji.

nić zakończenie danego procesu na czas, optymalnie wyznaczyć stosowny przegląd techniczny i wielu innych, w tym również decyzji związanych z bezpieczeństwem ludzi.

Gotowi na Fabrykę 4.0

Czy przemysł jest gotowy na rewolucję związaną z Fabryką 4.0 i co jest niezbędne, aby wdrażać innowacje →

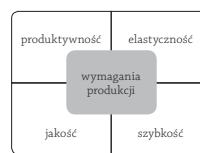

Ryc. 1. Rozwój przemysłu

→ związane z systemami integrującymi warstwy obliczeniowe z procesami fizycznymi? Czwartą rewolucję przemysłową wprowadza cyfrową zmianę w procesach produkcyjnych. Dojrzwienie do tej zmiany w przedsiębiorstwach w pierwszym etapie skupia się głównie na analizie zysków i możliwości takich jak wzrost wydajności, optymalizacja procesów produkcyjnych. Jednak podstawowym elementem rewolucji jest Internet Rzeczy i związane z nim: optymalizacja procesów produkcyjnych, przewidywalna konserwacja prewencyjna, inteligentne procesy konserwacji i serwisu. Spoglądając szerzej na możliwości, jakie pojawiają się wraz z Przemysłem 4.0, możemy dostrzec już nie tylko wzrost produktywności, ale również wybór odpowiedniej receptury i dokonanie np. automatycznego przebrojenia, tym samym w sposób elastyczny dokonuje się przełączenie na produkcję innego detalu.

Produktywność uzyskujemy poprzez wyższy poziom automatyzacji procesu produkcyjnego, lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów i wydajniejsze zarządzanie parkiem maszynowym.

Elastyczność wzrasta w związku z robotyzacją procesu oraz możliwością wykorzystania maszyn w taki sposób, aby mogły produkować większą ilość produktów. Zastosowanie inteli-

Ryc. 2. Wymagania produkcji – Przemysł 4.0

gentnej sensoryki oraz np. systemów wizyjnych pozwala na adaptowanie się procesu produkcyjnego do istniejących warunków. Inteligentne systemy sterowania pozwalają na autonomiczny wybór odpowiedniej receptury i dokonanie np. automatycznego przebrojenia, tym samym w sposób elastyczny dokonuje się przełączenie na produkcję innego detalu.

Jakość produkcji w Fabryce 4.0 jest również lepiej kontrolowana. Wykorzystuje się czujniki, które w czasie rzeczywistym mogą informować o ewentualnych błędach w procesie, żeby system sterowania – wyeliminował detale z brakami, które wpłynęłyby na jakość końcowej produkcji (produktu).

Szybkość procesu produkcyjnego czy też czas cyklu produkcyjnego mogą zmienić się w korzystny sposób po wdrożeniu systemów, które będą zbierać i analizować dane z całego przebiegu procesu. Analizy danych pozwolą określić miejsca do optymalizacji i przeprowadzić np. symulację procesu w innej konfiguracji, aby zweryfikować czy nie będzie korzystna z punktu widzenia czasu wytworzenia finalnego produktu.

Zainteresowanie Przemysłem 4.0 rośnie, jednak na podstawie obserwacji i rozmów z firmami można stwierdzić, że w wielu z nich brakuje kompleksowego programu i precyzyjnej wizji na przyszłość przy wdrażaniu elementów związanych z Fabryką 4.0. Firmy koncentrują się zwykle na robotyzacji, wykorzystaniu robotów współpracujących i analizie zbieranych danych (Big Data Analysis), a to jest tylko jeden z pierwszych etapów rozwoju Fabryki 4.0, skupiony właśnie na wspomnianej optymalizacji i robotyzacji, które dają szybko łatwe do zliczenia korzyści.

Organizacje chcące tworzyć „inteligentne fabryki” (smart factory) główne korzyści z wprowadzenia takich technologii jak Internet Rzeczy widzą we wzroście produktywności, redukcji kosztów oraz automatyzacji procesów.

ATEST – OCHRONA PRACY

Rotacyzm. Karta pracy dla dzieci 5-6-letnich

Karta pracy do ćwiczenia 7

Przeczytaj razem z dorosłym. Dorosły czyta tekst, ty obrazki.

Król siedzi na

Piotrek skacze na

Tata niesie

do kominka.

Na trawie usiadła

Pan niesie

na drugie piętro.

Przy drodze stoi

Patrycja dostała nowe

Kasia nie lubi smaku

Zimą

są drogie.

Babcia kupiła na straganie

Widziałem w ZOO

Rotacyzm. Scenariusz zajęć dla dorosłych

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie artykulacyjne. Pacjent odgaduje nazwy rzeczy, o których jest mowa. Ćwiczy przy tym prawidłową wymowę głosek [r] przed głoskami [f], [v], [n], [m].

- Kwadratowy kawałek tkaniny lub bibułka służący do wycierania ust lub ochrony ubrania podczas jedzenia. (serwetka)
- Roztwór alkoholowy substancji zapachowych w odpowiednio dobranej kompozycji, stosowany jako kosmetyk. (perfumy)
- Naczynie służące do podawania cukru na stół. (cukiernica)
- Pudełko lub etui służące do przechowywania przyborów do pisania. (piórniki)
- Przyrząd służący do oglądania oddalonych przedmiotów. (lornetka)
- Działo o długiej lufie strzelające na dużą odległość kulami. (armata)
- Drążek nad oknem służący do zawieszania firanek lub zasłon. (karnisz)
- Naczynie do gotowania i przechowywania potraw. (garnek)
- Urządzenie do pieczenia mięsa, ciast itp., wolno stojące lub wbudowane w kuchnię elektryczną albo gazową. (piekarnik)

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie artykulacyjne. Pacjent odnajduje w diagramie nazwy miejsc, wykreśla je, a z pozostałych liter cytowanych rzedami tworzy rozwiązanie – nazwę zawodu.

A	I	N	R	A	I	C	A	I	W	K
R	K	A	W	I	A	R	N	I	A	U
C	F	A	R	M	A	M	R	I	F	R
H	E	F	A				R	M	A	N
I	R	C	E				U	T	A	I
W	M	T	A	N	R	E	T	N	I	K
U	A	A	I	N	R	A	K	E	I	P
M	K	S	I	Ę	G	A	R	N	I	A

Wyrazy do wykreślenia (ułożone w kolejności alfabetycznej):

archiwum, farma, ferma, firma, internet, kawiarnia, księgarnia, kurnik, kwiatarnia, piekarnia

Rozwiązanie:

F	A	R	M	A	C	E	U	T	A
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

**KSIĄŻKI DRUKOWANE
ORAZ E-BOOKI**

CONTENTS

WSTEP	7
UNIT 1. SYSTEM OF LAW	9
UNIT 2. LEGAL PROFESSIONS	25
UNIT 3. COURTS	49
UNIT 4. TORTS	73
UNIT 5. PROPERTY LAW	95
UNIT 6. CONTRACT LAW	119
UNIT 7. COMPANY LAW	147
UNIT 8. INTELLECTUAL PROPERTY	177
UNIT 9. LABOUR LAW	195
UNIT 10. CRIMINAL LAW	217
ANSWER KEY	237

USE OF LANGUAGE 2: EXPLAINING LAWS

PRACTICE 9

Read the dialogue below, where a lawyer, Tomasz Malczewski, explains to his client, Jack Thompson, the legal requirements connected with forming a limited liability company. How many obligations does he mention?

- Tomasz:** Mr Thompson, nice to see you. Please, have a seat. Shall I get you something to drink?
- Jack:** I'm fine, thank you. I'm afraid I'm in a rush. Would you mind if we get straight to the point?
- Tomasz:** Not at all. So you would like me to explain the legal requirements that apply to the company formation procedure?
- Jack:** That's right. I would like to know what is **required by law** and what obligations are **imposed on** me as a founder and initial shareholder.
- Tomasz:** Of course. First, you must decide which legal form would be the most appropriate for the type of business you're planning to pursue. Polish law **provides for** two types of companies – a limited liability company and a joint stock company.
- Jack:** What's the difference? Is the joint-stock company similar to a PLC in England?
- Tomasz:** To some extent, though it is not always a publicly traded company. Meaning, it may be a private, unlisted company, whereas a PLC is a public company, namely listed on the stock market. **Pursuant to** Polish law, a joint-stock company is the legal form required for certain types of businesses, such as banks or insurance companies.
- Jack:** I understand. But how about the limitation of my liability. Would I be more exposed to personal financial risk if I decide on a limited liability company?
- Tomasz:** Generally, no. **According to the law**, as a shareholder your liability is limited to the amount of the contribution you invest in the company. However, the amount of the share capital that must be contributed by the shareholders varies significantly – it is much higher in the case of a joint-stock company, therefore, you may potentially lose more money if you choose this form of company. Obviously, if you violate the criminal law, for example commit a fraud or embezzle company's funds, you will be found liable **under the criminal law**.
- Jack:** I do not plan to do that! I have already thought about it, and I decided on a limited liability company. It's simpler and more appropriate for my business. So, what procedure is **laid down** under the Polish law? What do I need to do step by step?
- Tomasz:** You have to choose a name and make sure that such name is not **precluded by operation of law**. If you want to register your trade name, I will be glad to assist you in that.
- Jack:** We will register under our global trade name – I'm sure it's not **forbidden** under EU law, so I guess it should be **permitted** to register it also in Poland.

161

Legal English Basics • Małgorzata Cyganik

Unit 1

PRACTICE 9

Take a look again at the highlighted phrases that help express opinions, agreement and disagreement. Match each phrase with its function:

EXPRESSING OPINION	EXPRESSING AGREEMENT	EXPRESSING DISAGREEMENT
1. _____	1. _____	1. _____
2. _____	2. _____	2. _____
3. _____	3. _____	3. _____
	4. _____	
	5. _____	
	6. _____	
	7. _____	
	8. _____	

SPEAKING 2: WHAT'S YOUR OPINION?

PRACTICE 10

Choose one of these statements and build a dialogue with your partner using the phrases highlighted in the conversation above:

18

Małgorzata Cyganik • Legal English Basics

Unit 9

- In the case of an unfair _____, employees may bring an action before court for reinstatement in the position or for damages.
- In the case of dismissal with or without _____ for cause attributable to the employer, the employee is entitled to a _____ pay.
- Medical personnel usually work 12-hour _____.
- Non-_____ employment should be terminated upon notice, unless it is terminated _____ due to serious _____ of the employee.
- Parents of a new-born are entitled to parental _____ to take care of their child.
- Social security _____ and health insurance _____ must be paid by the employer as one of the _____ benefits vested in the employee under the labour law.
- The work _____ set out the detailed terms and conditions that apply to all employees at the workplace, such as the _____ health and safety rules.
- Trade _____ negotiate _____ agreements with the employer, which are intended to protect employees' rights.

PRACTICE 13

Decide whether these statements are TRUE or FALSE. If you think that a statement is false, explain why:

1. Labour laws set out the rights and obligations of employees.	T	F
2. Trade unions are created at every workplace.	T	F
3. Collective agreements are concluded between the employer and the trade union.	T	F
4. Employers must take measure to prevent bullying in the workplace.	T	F
5. Unfair dismissal occurs when employees are dismissed, for example, due to their age.	T	F
6. The grievance procedure is applied if the employer is dissatisfied with an employee's performance of duties.	T	F
7. Employees must observe all the internal rules of the employer.	T	F

209

Legal English Basics • Małgorzata Cyganik

Now cover the text and try to say what you remembered about the constitution and the separation of powers. Try to use as many of the words in bold as you can.

PRACTICE YOUR VOCABULARY 1: PEOPLE WITH POWER

PRACTICE 6

Complete the table below with the right person/body or activity belonging to one of the three branches of power:

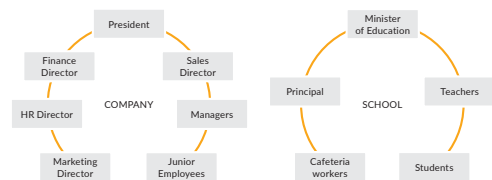
	Cabinet Enforces Laws Interprets Laws Judge Legislator
	President Lower House of Parliament Makes Laws
	Supreme Court Upper House of Parliament
Legislative Branch	
Executive Branch	
Judicial Branch	

SPEAKING 1: WHY IS IT A GOOD IDEA TO HAVE THREE BRANCHES OF POWER?

PRACTICE 7

Make a list of people who perform important tasks at your company or school. They may include:

16

Małgorzata Cyganik • Legal English Basics

Read the conversation below, then, look at the verbs underlined numbered 1) – 30) in the text below. Decide whether they refer to something that happened in the past, is happening now, or will happen in the future (at the moment when they were said). Then, fill in the table below.

Zoe: Ted, can you tell me about your last court case? I would love to hear how cases are handled in real-life situations, and not just in theory.

Ted: Sure. Actually, my last case did not go so well at the beginning. My client was sued by his patient for medical negligence. The claimant alleged that my client 1 **had prescribed** him the wrong drugs. That was true, unfortunately. The judge in the first instance court found in favour of the claimant and ordered my client 2 **to pay** EUR 5 000 in damages. Moreover, the judge said that my client's behaviour 3 **had been** particularly harmful and 4 **had caused** distress to the claimant, and so the judge also ruled that my client 5 **would have to pay** another EUR 5 000 in exemplary damages. My client was furious! He claimed that, although he 6 **had made** a mistake and 7 **prescribed** the wrong drug, he 8 **had realised** that immediately and 9 **had contacted** the patient. He explained that he had visited the patient at home the next day and changed the prescription. However, the claimant asserted that he 10 **had already** taken the drugs, 11 **felt** very bad, and had even lost consciousness.

Zoe: Oh, it sounds terrible. Did you tell your client that you 12 **could** appeal against the ruling?

Ted: Of course! I explained that the higher court 13 **could** overturn the ruling of the lower court and 14 **find** in his favour. I appealed, and the higher court decided to partially 15 **overturn** the ruling of the lower court. The judge decided that my client 16 **would not have to pay** the exemplary damages, but affirmed that he 17 **would have to pay** EUR 5 000 in damages for lack of due care.

Zoe: So your client was relieved, I guess?

Ted: Not at all! He complained that I 18 **was** a bad lawyer and 19 **hadn't prepared** the case properly, and he claimed that I 20 **was** responsible for the negative result of the case. He even threatened 21 **to sue** me.

Zoe: Oh my... Did he?

Ted: No. Luckily, my supervisor told him that the ruling 22 **was** good for him – he explained that he 23 **was** guilty of negligence because, in fact, he 24 **had prescribed** the wrong drug and so did not have the grounds to appeal. Finally, he convinced my client 25 **not to sue** me.

Zoe: And why did the court decide 26 **to award** EUR 5 000 in damages? Your client realised his mistake quickly and corrected it as soon as he could.

Ted: That's true. However, the judge reasoned that the profession of a medical doctor 27 **is** very important and 28 **requires** a lot of responsibility and care. The judge decided that my client 29 **should be** punished for his mistake so that he 30 **would double-check** his actions in the future.

61

Legal English Basics • Małgorzata Cyganik

ADVICE/NEXT STEPS D) Should you have any questions, do not hesitate to contact me. or I will be glad to help if you need further information. Yours sincerely,

CLOSING E) The law clearly provides that and/or According to a recent court ruling in a similar case... and/or We believe that you have solid legal grounds to bring an action against...

PRACTICE 18

Read the letter of advice given below and then write a letter of advice yourself concerning possible remedies your client may exercise in case of injury inflicted by a defective product. Good Luck!

Sample Letter of Advice:

Dear Mr Peterson,

Following our conversation when you instructed our firm to analyse available remedies you may seek in court against the cyclist who ran into you inflicting serious injuries, please find below my opinion.

This opinion is based on the facts and documents you presented, and may be changed if any new facts are discovered.

According to the facts presented, the accident took place on the afternoon of 20 November 2016. You were walking on the pavement and were just turning right when a cyclist, Tom Jackson, ran into you at high speed. As a result, your arm was broken and your knee was dislocated. You had to be hospitalised and spent over EUR 1500 for treatments and rehabilitation. You have asked the cyclist to pay the above said medical expenses, however, he refused to do so, claiming that it was just an accident and could have happened to anyone. The cyclist is not insured for personal third-party liability.

The pavement was for pedestrians only and the cyclist should not have been riding there, which he was aware of. Moreover, the cyclist was riding very fast and so he knew that he could cause an accident. Therefore, his act was reckless and gives rise to liability in tort.

90

Małgorzata Cyganik • Legal English Basics

12. Eric believes that _____ to offer him a settlement.

13. My lawyer strongly _____ I bring an action seeking compensation for the injury inflicted by my neighbour.

14. You _____ to ask your client for permission before you offer to reduce the amount of damages.

PRACTICE 12

Take a look at sentences below. What should the person asking do? Give advice or make suggestions/recommendations in the following circumstances:

1. When I was skiing, another skier, who was drunk, ran into me and damaged my equipment.

2. My neighbour is very noisy – he organises loud parties nearly every night, and he plays really loud music all day long.

3. I got food poisoning when staying in a hotel and it spoiled my holiday.

4. I bought a house on the basis of an opinion of a real estate appraiser who said that the house was in great condition and worth its price. It turned out that the house had a very old gas installation that needed to be replaced just after I moved into the house. And then I found out that the prices of real properties in the neighbourhood were much lower. I lost a lot of money!

5. I was assaulted and beaten up by hooligans who also stole my wallet. As a result, I was hospitalised and could not work for a month. I am a sole trader so I lost my earnings, and some of my clients moved to my competitors because I could not provide them with my services. The hooligans were arrested.

85

Legal English Basics • Małgorzata Cyganik

W związku z tym, ponieważ informacje dotyczące badanych urzędów pozyskiwane były z wykorzystaniem narzędzi określonych w ustawie o dostępie do informacji publicznej, w pierwszej kolejności dokonano analizy, jakie informacje zostały już przez urzędy udostępnione na stronach Biuletynów Informacji Publicznej. Sprawdzono także, jakie informacje są publicznie dostępne np. na stronach merytorycznych tych urzędów. Następnie skierowano do urzędów 15 wniosków, obejmujących wystandaryzowane pytania, dotyczące poszczególnych kwestii wskazanych wyżej. Analiza objęła ostatecznie 12 wniosków, których treść została zamieszczona w aneksie do niniejszego raportu. W ten sposób nie tylko pozyskano wiele cennych i przydatnych do realizacji badań danych i informacji, ale także sprawdzono, w jaki sposób urzędy reagują na pytania dotyczące, jak wskazano wyżej, budzącego wiele emocji tematu.

Droga Czytelniczko, drogi Czytelniku, mamy świadomość, że niniejsza publikacja nie wyczerpuje tematu, a jedynie stanowi pierwszy etap diagnozy i początek debaty na temat zachowań o charakterze anomii pracowniczej w administracji publicznej. Mamy świadomość, że dotykamy nią wyjątkowo sensytywnego problemu, czy wręcz pewnego rodzaju organizacyjnego i społecznego tabu. Mamy świadomość, że debata na ten temat budzić będzie duże – często skrajne – emocje. Przykładem tego, jak nie powinna wyglądać, może być próba „dialogu” podjętego przez środowisko pracodawców ze środowiskiem związków zawodowych. Kilka lat temu Prezydent Pracodawców RP wystosował pismo do przewodniczących największych centrali związkowych, z prośbą o podjęcie wspólnych działań na rzecz ograniczenia anomii pracowniczej. Organizacje związkowe nie odpowiedziały jednak na zaproszenie do takiej współpracy, a na blogu przewodniczącego OPZZ pojawił się komentarz, dotyczący zjawiska anomii, który pokazuje, jakie emocje są i mogą być związane z anomią pracowniczą: „(...) zaatakowali nas Pracodawcy RP. Niedawno przedstawili raport, z którego wynikało, że blisko 80% pracowników oszukuje i okrada swoich pracodawców. Na czym te oszustwa polegają? (...) Otóż okradanie polega między innymi na używaniu telefonu komórkowego do celów prywatnych, okradaniu pracodawcy z produktów, półproduktów i surowców, załatwianiu prywatnych spraw podczas pracy. Brzmi groźnie. Co to w praktyce znaczy? Chodzi o korzystanie z jakichkolwiek przedmiotów należących do pracodawcy, a więc z papieru, wody czy komputera, chodzi o dzwonienie do rodziny ze służbowego telefonu lub wysyłanie maili z komputera firmowego. Drogi pracowniku, pamiętaj: jeżeli bez zgody pracodawcy skorzystasz z papieru toaletowego, wysmarkasz nos, zjesz paluszką bez pytania albo wyślesz do matki smsa ze służbowej komórki, jesteś złodziejem”³⁵.

Pozostawiamy tę wypowiedź bez komentarza. Jedno jest pewne – przeprowadzenie tej zmiany nie będzie łatwe.

³⁵ J. Guz, *Prez z przywilejami pracodawców*, <http://janguz.natemat.pl/44871.precz-z-przywilejami-pracodawcow> [dostęp: 05.02.2016].

Rozdział I

Medialny obraz wydatkowania środków publicznych na cele prywatne

Bartłomiej Łódzki

Wprowadzenie

Analiza medialna kwestii wydatkowania środków publicznych na cele prywatne jest istotna nie tylko ze względu na skalę problemu i jego konsekwencji w wymiarze społeczno-politycznym, ale także rolę, jaką odegrały media w relacjonowaniu tego zjawiska. Znaczenie mediów masowych jest dziś niekwestionowane. To właśnie wydawcy i nadawcy w dużej mierze odpowiadają za nagłośnienie i wyeksponowanie określonych problemów i wydarzeń. Skala koncentracji mediów na danej kwestii może przełożyć się na zainteresowanie, a nawet sposób postrzegania jej przez opinię publiczną³⁶. Konsekwencje mogą też dotyczyć aktorów politycznych. Dziennikarze, ujawniając nieprawidłowości, niejednokrotnie przyczynili się do zmian na scenie politycznej. Jednym z przykładów jest afera Toblerone, nagłośniona w 1995 r. przez szwedzki dziennik „Expressen”. Dziennikarze gazety ujawnili nadużycia szwedzkiej minister kultury Mony Sahlin, która w latach 1990–1991, jako minister pracy, korzystała ze służbowej karty kredytowej do realizacji celów prywatnych. Wynajmowała samochody i robiła prywatne zakupy (nabyła m.in. 2 tabliczki czekolady Toblerone, które stały się symbolem afery). Oburzenie opinii publicznej i nieklarowne tłumaczenia samej minister, dotyczące nieścisłości procedur, ostatecznie doprowadziły do dymisji i zmarginalizowanie jej osoby w życiu publicznym³⁷.

³⁶ M. McCombs, *Setting the Agenda. The mass media and Public Opinion*, Cambridge 2004; D.A. Scheufele, D. Tewksbury, *Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models*, „Journal of Communication” 2007, vol. 57; *Media w wyborach. Kampanie wyborcze. Media w polityce*, red. T. Sasińska-Klas, Toruń 2007; L. Bode, B. Sayre, D. Shah, D. Wilcox, Ch. Shah, *Agenda Setting in a Digital Age: Tracking Attention to California Proposition 8 in Social Media, Online News and Conventional News*, „Policy & Internet” 2010, vol. 2, issue 2, s. 7–32; L. Guo, *Toward the Third Level of Agenda-Setting Theory: A Network Agenda Setting Model (w) Agenda-Setting in a 2.0 World*, red. T. Johnson, Nowy Jork 2014, s. 177–184.

³⁷ K.-G. Källberg, *Moni Sahlin tvingades avgif efter skandal*, „Expressen” z 22.11.2014, <http://www.expressen.se/om-expressen/mona-sahlin-tvingades-avgif-efter-skandal/> [dostęp: 30.06.2015].

2.2. Analiza ilościowa materiałów z pozostałymi słowami kluczowymi

Materiały medialne, zawierające pozostałe słowa kluczowe, pochodzą z archiwum prasowego i internetowego. W źródłach tych odnotowano przeszło 7 tys. tematów. Ponad 80% z nich pojawiło się w sieci (tabela 1.6). Należy zaznaczyć, że część źródeł internetowych to w rzeczywistości strony bądź portale powiązane z tytułami prasowymi.

Tabela 1.6. Liczba wzmianek ze słowami kluczowymi w podziale na medium

Temat/tagi	Prasa	Internet	Suma
Używanie samochodu służbowego	492	1 444	1 936
Pobieranie pieniędzy za wyjazd	200	1 007	1 207
Zagraniczne wyjazdy posłów	174	1 012	1 186
Podróże zagraniczne posłów	174	916	1 090
Delegacje posłów	65	366	431
Kolacja Sikorski–Rostowski	53	293	346
Środki publiczne na cele	44	265	309
Kolacja służbowa	79	169	248
Nieprawidłowości przy rozliczaniu	25	100	125
Płacenie publicznymi środkami	19	64	83
Wykorzystywanie stanowiska	15	45	60
Suma	1 340	5 681	7 021

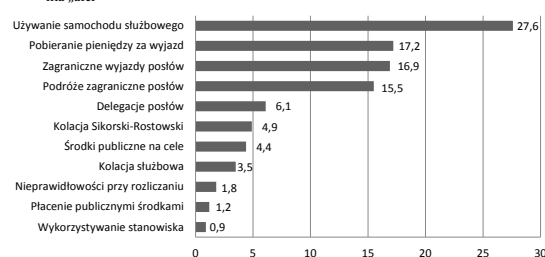
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Press-Service.

Kwestie związane z używaniem samochodu służbowego, pobieraniem pieniędzy na wyjazdy, a także wyjazdy i podróże zagraniczne posłów były wiodącymi tematami w prasie i Internecie. Część z nich występowała łącznie w jednym artykule/materiale. W dużej mierze pokrywały się one z wątkiem afery „madryckiej” (wykres 1.3).

Analizując zbiorczo agendę prasową i internetową, widoczne były drobne rozbieżności w strukturze tematycznej. W tytułach prasowych częściej poruszano kwestię używania samochodu służbowego w celach prywatnych. Warto zaznaczyć, że wątek ten przez pierwsze miesiące 2014 r. dotyczył nowych rozwiązań podatkowych (odliczenie VAT za paliwo) i potencjalnych kar finansowych dla przedsiębiorców, którzy wykorzystywali samochody firmowe niezgodnie z ich przeznaczeniem. W źródłach internetowych częściej natomiast dominowały tematy związane z pobieraniem pieniędzy na wyjazdy i podróże zagraniczne posłów (tabela 1.7).

Wykres 1.3. Udział procentowy informacji w podziale na wiodące tematy bez wskazania „afery”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Press-Service.

Tabela 1.7. Procentowe porównanie struktury tematycznej źródeł prasowych i internetowych ogółem

Temat	Prasa	Internet
Używanie samochodu służbowego	36,7	25,4
Delegacje posłów	4,9	6,4
Pobieranie pieniędzy za wyjazd	14,9	17,7
Środki publiczne na cele	3,3	4,7
Podróże zagraniczne posłów	13,0	16,1
Kolacja służbowa	5,9	3,0
Płacenie publicznymi środkami	1,4	1,1
Zagraniczne wyjazdy posłów	13,0	17,8
Wykorzystywanie stanowiska	1,0	0,8
Nieprawidłowości przy rozliczaniu	1,9	1,8
Kolacja Sikorski–Rostowski	4,0	5,2
Suma	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Press-Service.

A. Nastawienie

Najcenniejsza rzecz w każdym domu to jego mieszkańcy. Zadbaj więc o nich i pozbydź się zbędnych rzeczy, które Was przytłaczają. Niezależnie od tego, ile metrów kwadratowych ma Twoje lokum, nadszedł moment, kiedy Twój dom zaczął pograżać się w chaosie. Nadmiar rzeczy nie pozwala Ci na relaks ani rozwój. A także na wydajną pracę w domu, efektywną naukę, rozwijanie nowych pasji. W perspektywie prowadzi do stresu, przytłoczenia i zniechęcenia. A także nieporozumień między domownikami, wstydu, problemów zdrowotnych.

Zmień swoje myślenie o przestrzeni.
Potraktuj własny dom nie jako zbiór rzeczy,
miejsce do gromadzenia i przechowywania,
a jak żywy organizm, który zmienia się razem
z domownikami, reaguje na ich potrzeby
i przyzwyczajenia. Twoja przestrzeń powinna być
źródłem spokoju, a nie ciągłych zmagani
z rzeczami.

Mam nadzieję, że ten *Poradnik* spełni Twoje marzenia o uporządkowanej przestrzeni i sprawi, że poczujesz się dobrze we własnym domu. Naprawdę każdy może się zmierzyć z chaosem w swoim domu, więc nie zwlekaj!

Jeżeli na samą myśl o porządkach robi Ci się słabo, to **nie wahaj się i poproś kogoś o pomoc**. Psycholog, terapeuta pomoże Ci przygotować się na to wyzwanie. Przyjaciele lub krewni mogą Ci towarzyszyć w porządkach na różnych etapach. Jeżeli nikt nie może być z Tobą na miejscu, to zadzwoń do bliskiej osoby, aby Cię wsparła psychicznie. Możesz też napisać do mnie, a postaram się pomóc.

B. Motywacja

Sytuacja, w której się znajdujesz, nie jest Twoją winą. Jednak Twoją odpowiedzialnością jest podjęcie próby uporania się z tym. Początki są trudne, ale wierzę, że dasz radę!

Korzyści z uporządkowania przestrzeni jest wiele. To dobre samopoczucie, zdrowie fizyczne, komfort, ładne wnętrza, oszczędność czasu i pieniędzy. Czasem potrzebna jest rewolucja, a czasem (o dziwo!) małe zmiany, które znacznie poprawią Twoje codzienne funkcjonowanie.

Aby zachęcić Cię do zrobienia porządków w swoim domu, zamieszczam wypowiedzi osób, które już zmobilizowały się do odgracania i wprowadziły nową organizację przestrzeni. Dzięki dobremu planowi i praktycznym wskazówkom osiągnęły sukces i zmieniły swoje życie.

To wcale nie było takie trudne. Potrzebowałam zachęty i kilku wskazówek.

Zajął mi to mniej czasu, niż myślałam. Dlaczego nie zrobiłam tego wcześniej???

Rozpisałam plan, podzieliłam pracę na minizadania. Codziennie wykonywałam 1-2 z nich i po miesiącu była znacząca poprawa.

Depresja napędzała bałagan w domu. Bałagan prowadził do zagrzenia i poczucia przytłoczenia. Błędne koło. Zastosowałam metodę „od ogółu do szczegółu”. Udało mi się znowu zapanować nad domem. To dla mnie ważny krok w odzyskaniu zdrowia. Jestem z siebie dumna.

Nie przypuszczałam, że zrobienie porządku w szufladzie ze sztucami przyniesie mi spokój i oszczędność czasu na co dzień. Potem zabrałam się za inne często używane miejsca. Nie wiem, dlaczego odkładałam to tak długo. To zaskakujące, jak kilka z pozoru niewielkich zmian w organizacji domu może mieć przełożenie na codzienny komfort.

Pomocne pytania

W czasie przeglądania swoich zasobów zadaj sobie pytania, które ułatwią Ci decyzję, co zrobić z daną rzeczą. Rzeczy zniszczone i nienadające się do użytku wyrzuć. Pozostałe możesz sprzedać albo oddać (osobie lub instytucji). Możesz je też zostawić, ale zmienić ich funkcję (np. meble) czy sposób użytkowania (np. naczynia, tkaniny) albo wykorzystać w innej przestrzeni (np. pojemniki). Więcej o tym, co zrobić z rzeczami piszę w rozdziale 11.

Przy rozpatrywaniu przydatności przedmiotów, weź pod uwagę potrzeby i uczucia pozostałych domowników, zwłaszcza jeżeli nie jesteś głównym użytkownikiem tych rzeczy. W razie wątpliwości spytaj ich o zdanie.

Ważne: nie zapominaj, dlaczego to robisz. O odpowiednim nastawieniu i motywacji przeczytasz w rozdziale 2.

Trzy najważniejsze pytania:

- 1 Czy w danym momencie życia ta rzecz jest mi potrzebna (do zaspokojenia potrzeb, dla rozrywki, do upiększenia domu)?
- 2 Co się stanie, jak nie będę jej mieć?
- 3 Czy przy przeprowadzce wezmę ją ze sobą (spakuję, rozpakuję, znajdę miejsce w nowym domu)?

Jeżeli nadal się wahasz, to poniżej znajduje się lista dodatkowych pytań. Spróbuj szczerze na nie odpowiedzieć, a pomoże Ci to podjąć decyzję, czy zatrzymać daną rzecz. Jeżeli odpowiedź brzmi „Nie wiem”, to nic nie zaznaczaj.

TAK NIE

☐	☐	Czy obecnie tego używam?
☐	☐	Czy w ciągu ostatnich 3 lat było mi to potrzebne?
☐	☐	Czy będę potrzebować tego w niedalekiej przyszłości?
☐	☐	Czy to jedyna rzecz tego rodzaju, którą mam?
☐	☐	Czy trudno to zastąpić czymś innym w razie potrzeby?
☐	☐	Czy kupiłbym to ponownie?
☐	☐	Czy pamiętałem, że to mam?
☐	☐	Czy znajdę to, kiedy będę potrzebować?
☐	☐	Czy wiąże się to z dobrymi wspomnieniami?
☐	☐	Czy wywołuje to we mnie pozytywne uczucia?
☐	☐	Czy trudno to odkupić, kiedy będę tego potrzebować?
☐	☐	Czy wiąże się z tym wartość sentymentalna?
☐	☐	W przypadku ozdób, dekoracji: czy to nadal upiększa miejsce, w którym się znajduje?
☐	☐	Czy ma to wystarczającą wartość/przydatność, żeby zajmować miejsce w moim domu?

Jeżeli na większość pytań Twoja odpowiedź brzmi NIE, to czas pożegnać się z tym przedmiotem.

Art. 61⁴

§ 1. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa.

§ 3. Jeżeli wymagają tego względy słuszności, małżonkowie pozostający w separacji obowiązani są do wzajemnej pomocy.

§ 4. Do obowiązku dostarczania środków utrzymania przez jednego z małżonków pozostających w separacji drugiemu stosuje się odpowiednio przepisy art. 60, z wyjątkiem § 3.

Komentowany przepis art. 61⁴ § 1 k.r.o. wprowadza ogólną regułę, zgodnie z którą orzeczenie separacji wywołuje takie skutki jak orzeczenie rozwodu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Podstawowa różnica separacji i rozwodu polega na tym, że małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa, albowiem skutkiem orzeczonej separacji nie jest rozwiązanie małżeństwa, co ma miejsce w przypadku rozwodu, którego najważniejszym skutkiem jest ustanie małżeństwa. Należy także zwrócić uwagę, że formalnie na skutek orzeczenia separacji, małżeństwo nadal istnieje, co wyłącza także możliwość zmiany nazwiska w trybie art. 59 k.r.o., którego nie stosuje się w związku z orzeczeniem separacji¹.

Art. 61⁵

(uchylony)

Przepis uchylono ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691). Zmiana weszła w życie w dniu 20 stycznia 2005 r.

¹ Szerzej na temat skutków orzeczenia separacji J. Panowicz-Lipska (w): *System...*, t. 11, red. T. Smyczyński, s. 842 i n. Autorka dokonuje podziału na skutki analogiczne do tych, które wiążą się z rozwiązaniem małżeństwa przez rozwód i skutki związane z istnieniem małżeństwa.

Wzór nr 1. Pozew o separację – bez orzekania o winie

Łódź, 28 września 2012 r.

Sąd Okręgowy

w Łodzi

XII Wydział Cywilny Rodzinny

Powód:

Andrzej Nowak

zam. ul. Długa 2

02-453 Łódź

reprezentowany przez

adwokata Rafała Adamskiego

prowadzącego Indywidualną Kancelarię Adwokacką

(adres)

Pozwana:

Danuta Nowak

zam. ul. Krótka 17

01-530 Warszawa

Pozew o separację

Działając w imieniu powoda, którego pełnomocnictwo załączam, wnoszę o:

- 1) orzeczenie separacji małżonków Andrzeja Adama Nowaka, syna Jana i Staniławy, i Danuty Hanny Nowak z domu Brylskiej, córki Krzysztofa i Anny, którzy zawarli związek małżeński w dniu 4 października 1979 r. w Łodzi, zarejestrowany w Urzędzie Stanu Cywilnego Łódź-Centrum pod numerem II – 1557/1979,
- 2) ograniczenie postępowania dowodowego do przesłuchania stron w trybie art. 442 w zw. z art. 299 k.p.c. na okoliczność zupełności rozkładu pożycia stron, przyczyn i czasu trwania rozkładu pożycia małżeńskiego stron,
- 3) nieorzekanie o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania stron,
- 4) stosunkowe rozdzielanie kosztów postępowania.

czy czynność prawna jest decyzją administracyjną, jest system przepisów materialnego i procesowego prawa administracyjnego. Przy wyznaczeniu zakresu przedmiotowego podstawowe znaczenie mają granice dopuszczalności prawa do procesu na drodze administracyjnej. Zakres dopuszczalności reguluje art. 1 k.p.a., stanowiąc: „Kodeks postępowania administracyjnego normuje postępowanie: 1) przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnych; 2) przed innymi organami państwowymi oraz przed innymi podmiotami, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw określonych w pkt 1”.

Przykład

W postępowaniu podatkowym, zgodnie z art. 247 § 2 o.p., przystosowaniu sankcji nieważności obowiązuje przesłanka negatywna przedawnienia materialnoprawnego. Według art. 247 § 2 o.p.: „Organ podatkowy odmawia stwierdzenia nieważności decyzji, jeżeli wydanie nowej decyzji orzekającej co do istoty sprawy nie mogłoby nastąpić z uwagi na upływ terminów przewidzianych w art. 68 lub w art. 70”. Przesłanka ta obowiązuje przy stosowaniu sankcji nieważności decyzji podjętej w postępowaniu podatkowym. Ustalenie jej wystąpienia wyłącza stosowanie sankcji nieważności, dając podstawę do zastosowania środka stwierdzenia niezgodności z prawem decyzji lub postanowienia.

Wyłączenie kwalifikacji czynności prawnej do decyzji administracyjnej na mocy regulacji w ustawach materialnoprawnych

Ustawy materialnoprawne mogą wprowadzać ograniczenie w formie decyzji administracyjnej. Przykładem takiej regulacji jest art. 16 u.d.i.p., który stanowi: „Odmowa udostępnienia informacji publicznej oraz umorzenie postępowania o udostępnienie informacji w przypadkach określonych w art. 14 ust. 2 przez organy władzy publicznej następuje w drodze

decyzji (ust. 1). Do decyzji, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (...) (ust. 2)”. Ten sposób kwalifikacji można przedstawić na przykładzie wywodów postanowienia z dnia 12 lipca 2011 r., I OSK 622/11, CBOSA, w których Naczelny Sąd Administracyjny przesądził:

„W sprawach z zakresu dostępu do informacji publicznej rozstrzygnięcie o istocie sprawy nie może być dorozumiałe, bowiem decyzja administracyjna nie jest jedyną formą działania administracji, w jakiej następuje załatwienie tej kategorii spraw indywidualnych. Każda z dopuszczalnych w tym zakresie form działania organu powinna mieć miejsce w ściśle określonych sytuacjach oraz mieć przewidzianą dla nich treść, jak również odpowiadać warunkom formalnym określonym w prawie dla każdej z nich. W orzecznictwie sądów administracyjnych od lat przyjmuje się, że udostępniając informację publiczną, organ działa w drodze czynności materialno-technicznej. Natomiast decyzję administracyjną, zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy, adresat wniosku może wydać, gdy organ odmawia udostępnienia informacji publicznej z powołaniem się na ochronę danych osobowych, prawo do prywatności i określone tajemnice prawnie chronione (art. 22 ust. 1 ustawy²), lub umarza postępowanie w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 2 ustawy. Decyzja administracyjna może być wydana wówczas, gdy w grę wchodzi zastosowanie przedmiotowej ustawy, czyli gdy sprawa bezspornie dotyczy informacji publicznej. Natomiast jeżeli żądane wiadomości, w ocenie adresata wniosku, nie stanowią informacji publicznej, to organ powiadamia o tym wnoszącego. Takie zawiadomienie następuje jednak w formie pisma, a nie decyzji administracyjnej. (...) Pismo informujące, że informacja nie ma charakteru informacji publicznej, nie tylko nie stanowi decyzji administracyjnej, ale nie należy też do żadnej z kategorii aktów i czynności, o jakich mowa w art. 3 § 2 p.p.s.a.”

² Art. 22 ustawy został uchylony ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 204, poz. 1195 z późn. zm.). Granice prawa do informacji publicznej wyznacza art. 5 u.d.i.p.

ROZDZIAŁ 4. RODZAJE

Pomoc państwa utożsamiana może być z **udzieleniem beneficjentowi określonej korzyści** (interwencji) przy użyciu zasobów państwa. Korzyść ta to np. dotacja, subwencja, ulga, zwolnienie, umorzenie czy zastosowanie preferencyjnych stawek podatkowych.

POMOC REGIONALNA

podstawowym dokumentem regulującym kwestię przyznawania pomocy regionalnej są wytyczne UE w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2022–2027 oraz rozporządzenie RM z 14.12.2021 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2022–2027

udzielenie pomocy regionalnej jest dopuszczalne na obszarach wskazanych w § 3 ust. 1 oraz w gminach wskazanych w § 3 ust. 2 rozporządzenia, określonych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z 26.5.2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), w ramach maksymalnych intensywności pomocy regionalnej

zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia maksymalna intensywność pomocy regionalnej liczona jako stosunek wartości pomocy regionalnej, wyrażonej w ekwiwalencie dotacji brutto, do kosztów kwalifikowanych wynosi co do zasady:

- 50% – na obszarach należących do województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego oraz do podregionu siedleckiego
- 40% – na obszarach należących do województw: kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, opolskiego, zachodniopomorskiego oraz do regionu mazowieckiego regionalnego, z wyjątkiem podregionu siedleckiego
- 30% – na obszarach należących do województw: pomorskiego i śląskiego
- 25% – na obszarach należących do województw: dolnośląskiego i wielkopolskiego

112

TERMINY ROZPOZNANIA WNIOSKU

Zasady ogólne

- wniosek o wpis sąd rejestrowy rozpoznaje nie później niż w terminie 7 dni od daty jego wpływu do sądu
- wniosek o wpis spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym, sąd rejestrowy rozpoznaje w terminie jednego dnia od daty jego wpływu

Wyjątki

- jeżeli rozpoznanie wniosku wymaga wezwania do usunięcia przeszkody do dokonania wpisu, wniosek powinien być rozpoznany w terminie 7 dni od usunięcia przeszkody przez wnioskodawcę, co nie uchybia terminom określonym w przepisach szczególnych
- jeżeli rozpoznanie wniosku wymaga wysłuchania uczestników postępowania albo przeprowadzenia rozprawy, wniosek należy rozpoznać nie później niż w terminie miesiąca

Wpis do Rejestru polega na wprowadzeniu do systemu teleinformatycznego danych zawartych w postanowieniu sądu rejestrowego niezwłocznie po jego wydaniu. Wpis w przedmiocie NIP i numeru identyfikacyjnego REGON polega również na ich automatycznym zamieszczeniu w Rejestrze po przekazaniu z Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników i z krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. Wpis w przedmiocie adresu do doręczeń elektronicznych wpisanego do bazy adresów elektronicznych polega na jego automatycznym zamieszczeniu w Rejestrze po przekazaniu danych z bazy adresów elektronicznych. Wpis NIP i numeru identyfikacyjnego REGON oraz adresu do doręczeń elektronicznych do Rejestru nie podlega opłacie sądowej i ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Ważne

Wpis jest dokonany z chwilą zamieszczenia danych w Rejestrze.

Po dokonaniu wpisu podmiotu do Rejestru, zmiany jego danych lub wykreślenia podmiotu z Rejestru, z wyłączeniem rejestru dłużników niewypłacalnych, dane objęte treścią wpisu są przekazywane za pośrednictwem systemu teleinformatycznego do:

- 1) Centralnego Rejestru Podmiotów – Krajowej Ewidencji Podatników;
- 2) krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej;
- 3) ministra właściwego do spraw informatyzacji w celu dokonania wpisu adresu do doręczeń elektronicznych do bazy adresów elektronicznych lub dokonania aktualizacji danych.

29

Statut spółdzielni powinien określać

oznaczenie nazwy z dodatkiem „spółdzielnia” lub „spółdzielczy” i podaniem jej siedziby

przedmiot działalności spółdzielni oraz czas trwania, jeśli założono ją na czas określony, wysokość wpisowego oraz wysokość i liczbę udziałów, które członek obowiązany jest zadeklarować, terminy wnoszenia i zwrotu oraz skutki niewniesienia udziału w terminie; jeżeli statut przewiduje wnoszenie więcej niż jednego udziału, może określać ich górną granicę

prawa i obowiązki członków

zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedziania członkostwa, wykreślenia i wykluczania członków

zasady zwoływania walnych zgromadzeń, obradowania na nich i podejmowania uchwał

zasady i tryb wyboru oraz odwoływania członków organów spółdzielni

zasady podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) oraz pokrywania strat spółdzielni

Przykład

STATUT (fragment)

1. Nazwa, podstawa i przedmiot działalności Spółdzielni

§ 1. Spółdzielnia nosi nazwę: Spółdzielnia Pracy z siedzibą w Warszawie, przy ul. Leniwej 4.

§ 2. Spółdzielnia prowadzi działalność na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 648 ze zm.), zwanej dalej *Prawem spółdzielczym* i innych ustaw oraz niniejszego statutu.

§ 3. 1. Spółdzielnia ma osobowość prawną i działa przez swoje organy w sposób przewidziany w *Prawie spółdzielczym* i statucie.

2. Czas trwania spółdzielni nie jest określony.

56

- 3) kontrola jest prowadzona w toku postępowania prowadzonego na podstawie przepisów ustawy z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 4) kontrola jest prowadzona na podstawie art. 23b lub art. 23r ust. 1 PrEnerg;
- 5) przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego;
- 6) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług przed dokonaniem tego zwrotu.

Czas trwania wszystkich kontroli organu kontroli u przedsiębiorcy w jednym roku kalendarzowym nie może przekraczać w odniesieniu do

mikro- przedsiębiorców – 12 dni roboczych	małych przedsiębiorców – 18 dni roboczych	średnich przedsiębiorców – 24 dni roboczych	pozostałych przedsiębiorców – 48 dni roboczych
--	--	--	---

Ograniczeń czasu kontroli nie stosuje się, w przypadkach gdy m.in.:

- 1) ratyfikowane umowy międzynarodowe albo bezpośrednio stosowane przepisy prawa UE stanowią inaczej;
- 2) przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego lub zabezpieczenia dowodów jego popełnienia;
- 3) kontrola jest prowadzona w toku postępowania prowadzonego na podstawie przepisów ustawy z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów;
- 4) kontrola jest prowadzona na podstawie art. 23b lub art. 23r ust. 1 PrEnerg;
- 5) przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego;
- 6) kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług przed dokonaniem tego zwrotu.

Przedłużenie czasu trwania kontroli jest możliwe jedynie z przyczyn niezależnych od organu kontroli i wymaga uzasadnienia na piśmie. Uzasadnienie doręcza się przedsiębiorcy. Przedłużenie czasu trwania kontroli nie może naruszać maksymalnych terminów kontroli. Przedłużenie czasu trwania kontroli możliwe jest także, jeżeli w toku kontroli zostanie ujawnione zanieżenie zobowiązania podatkowego w wysokości przekraczającej równowartość 10% kwoty zadeklarowanego zobowiązania podatkowego, jednak nie niższej niż 500 zł, lub zawyżenie straty w wysokości przekraczającej równowartość 50% kwoty zadeklarowanej straty, jednak nie niższej niż 2500 zł albo w przypadku ujawnienia faktu niezłożenia deklaracji, pomimo takiego obowiązku.

49

Rozdział 12. Wznowienie postępowania karnego – uwagi adwokackie

1. Wprowadzenie

Przystępując do omówienia kwestii adwokackich pojawiających się w trakcie **wznowienia postępowania karnego**, należy zauważyć, że są to dość rzadkie postępowania. Większość tych spraw opiera się na informacjach, które miał uzyskać **skazany w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności**. Należy pamiętać, że w większości przypadków są to informacje niemające żadnej wartości dowodowej. Z reguły są to jakieś wymysły, plotki. Z drugiej strony skazani chwycają się każdej możliwości, aby wyjść na wolność. Należy zauważyć, że wznowienie postępowania karnego jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i z racji tego nie prowadzi do kontroli instancyjnej wyroku. Innymi słowy, nie jest to kolejna instancja odwoławcza. W tym kontekście warto pamiętać, że **nowe fakty i dowody** mogą stanowić jedną z podstaw wznowienia postępowania (art. 540 § 1 pkt 2 KPK), ale tylko wtedy, gdy istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego w wyniku wznowienia procesu albo skazania go za przestępstwo zagrożone łagodniejszą karą. Wykluczona jest możliwość wznowienia postępowania w sytuacji, gdy może się okazać, że w wyniku wznowienia postępowania skazanemu wymierzona zostanie łagodniejsza kara, ale z tego samego przepisu. Jak nietrudno zauważyć, inicjatywa spoczywa po stronie obrony. Oznacza to, że na obrońcy ciąży **obowiązek zaprezentowania sądowi nowych faktów lub dowodów**. Ponadto obrońca musi uprawdopodobnić, że potwierdzają one to, że skazany przestępstwa

Informacje uzyskane przez skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności

Nowe fakty i dowody

Obowiązek zaprezentowania sądowi nowych faktów lub dowodów

274

nie popełnił, czyn nie stanowił przestępstwa albo nie podlegał karze, skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą lub nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary bądź też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary albo sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie, błędnie przyjmując popełnienie przez skazanego przestępstwa (zob. post. SN: z 14.6.2006 r., II KO 66/05, Legalis i z 15.4.2008 r., II KO 84/07, Legalis).

➔ Zob. Część II, wzór Nr 29.

2. Weryfikacja prawdziwości nowych faktów i dowodów

Nie ulega żadnej wątpliwości, że powyżej wskazany przepis przez pojęcie „**nowe dowody**” nie dopuszcza możliwości wznowienia postępowania w celu dokonania odmiennej oceny dotychczasowych dowodów. Skargowy charakter postępowania o wznowienie nakłada na obrońcę szczególny obowiązek rozważenia, czy zasłży ustawowe przesłanki uzasadniające taki wniosek. Obrońca w tej sytuacji znajduje się w dość skomplikowanym położeniu. Bez wątpienia obrońca musi zweryfikować informację o **nowych faktach lub dowodach**. Pytanie tylko, jak ma to zrobić, aby nie narazić się na zarzut fabrykowania dowodów. Kwestia ta jest dość doniosła w kontekście takim, że obrońca nie ma zaplecza w postaci Policji, która mogłaby w sposób bezstronny i fachowy zweryfikować nowe fakty lub dowody. Nie ma większego problemu w sytuacji, gdy odnajduje się nowy dowód rzeczowy albo zostaje wydane orzeczenie sądu lub TK w innej sprawie, ale mogące uzasadniać wniosek o wznowienie postępowania. Jeśli pojawi się nowy dowód rzeczowy, to obrońca może zlecić odpowiedniemu specjalistcie wydanie tzw. **prywatnej opinii**. Natomiast kłopot powstaje wówczas, gdy ujawnia się świadek, który twierdzi, że ma nowe informacje mogące uzasadniać wznowienie postępowania. Co może zrobić obrońca w takiej sytuacji? Można oczywiście zażądać od rodziny skazanego lub jego przyjaciół, aby uzyskali tzw. **dowód swobodny**, czyli spisane oświadczenie, w formie notarialnego protokołu. Pewną możliwość weryfikacji może wskazywać art. 546

Prywatna opinia

Dowód swobodny

275

91. Powództwo o rozwiązanie spółki

Katowice, dnia 12.4.2023 r.

Sąd Okręgowy
w Katowicach
Wydział Gospodarczy^d
ul. Francuska 38
40-238 Katowice

Powód^a: Janusz Zięba
PESEL 54071204254
zam. ul. Krakowska 82/44
40-391 Katowice
adres poczty elektronicznej: janusz.zieba@zieba.pl
Pozwany^b: LUKRECJA Prosta Spółka Akcyjna
Nr KRS 0000999210
ul. Jaworowa 20
40-650 Katowice

Wartość przedmiotu sporu^d: 101 724 zł

Pozew^b
o rozwiązanie Prostej Spółki Akcyjnej

W imieniu własnym wnoszę o:

- 1) rozwiązanie LUKRECJA Prosta Spółka Akcyjna z siedzibą w Katowicach^a,
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych,
- 3) dopuszczenie dowodów wskazanych w uzasadnieniu pozwu, na potwierdzenie faktów tam podanych,
- 4) dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron, na potwierdzenie faktów: niemożności wniesienia wkładów przez Pawła Majewskiego i Ryszarda Majewskiego do pozwanej Spółki, braku podjęcia przez pozwaną Spółkę działalności oraz niemożności osiągnięcia celu pozwanej Spółki.
- 5) rozpoznanie sprawy także pod nieobecność strony powodowej.

Uzasadnienie

Powód jest akcjonariuszem pozwanego.

Dowody:

- 1) informacja z portalu Ministerstwa Sprawiedliwości, dotycząca pozwanego, odpowiadająca odpisowi z KRS – na potwierdzenie faktu statusu prawnego pozwanego,
- 2) informacja z 11.4.2023 r. z rejestru akcjonariuszy prowadzonego dla akcji pozwanego – na potwierdzenie faktu statusu powoda jako akcjonariusza.

Spółka została zawiązana dla prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie nowych technologii. Kluczowe znaczenie dla rozpoczęcia i rozwoju tej działalności miały mieć autorskie prawa majątkowe i know-how, jakie zgodnie z umową Spółki mieli wnieść bracia Paweł Majewski i Ryszard Majewski.

Dowody:

- 1) porozumienie akcjonariuszy z 1.6.2022 r.,
- 2) plan działalności na lata 2022–2027,
- 3) umowa spółki pozwanego

– na potwierdzenie celu pozwanej Spółki.

Powyższe wkłady nie zostały jednak do pozwanej spółki wniesione. Pismem z 12.9.2022 r. Paweł Majewski i Ryszard Majewski poinformowali o wytoczeniu przeciw nim powództwa Juliana Brzozowskiego o zaprzestanie posługiwania się majątkowymi prawami autorskimi, których znaczna część miała stanowić przedmiot wkładu do pozwanej spółki. Do pisma załączyli odpis postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z 1.9.2022 r., wydanego w sprawie sygn. akt I GC 637/22, o udzieleniu Julianowi Brzozowskiemu zabezpieczenia powództwa polegającego na zakazie rozporządzania i korzystania z powyższych majątkowych praw autorskich.

Dowody:

- 1) kopia pisma Pawła Majewskiego i Ryszarda Majewskiego z 12.9.2022 r.,
- 2) kopia postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z 1.9.2022 r., wydanego w sprawie sygn. akt I GC 637/22, o udzieleniu Julianowi Brzozowskiemu zabezpieczenia,

na potwierdzenie niemożności wniesienia wkładów przez Pawła Majewskiego i Ryszarda Majewskiego do pozwanej Spółki.

Z powyższej przyczyny pozwana Spółka nie podjęła działalności operacyjnej. Wedle wiedzy powoda, proces wywołany wyżej opisanym powództwem Juliana Brzozowskiego toczy się nadal przed sądem I instancji, zażalenie Pawła Majewskiego i Ryszarda Majewskiego na wyżej opisane postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia zostało oddalone.

ZATRUDNIENIE WSPOMAGANE

Materiały konferencyjne

Zatrudnienie wspomagane dla osób niedosłyszących, niesłyszących i ich otoczenia społecznego realizowane w Polskiej Fundacji Pomocy Dzieciom Niedosłyszącym ECHO w Warszawie

RAFAŁ DZIURLA

Wprowadzenie

Niepełnosprawność jest faktem dotyczącym naszego życia społecznego, zatem nie możemy jej nie zauważać. Nie możemy też ochronić przed nią wielu ludzi, którzy stają się niepełnosprawni w różnych momentach swojego życia. Możemy jednak zaprosić osoby niepełnosprawne do budowania wspólnoty rozwoju i pracy. Jest to możliwe dzięki metodzie zatrudnienia wspomagane, która przez wiele lat swojego istnienia w innych miejscach świata udowodniła swój potencjał.

1. Zatrudnienie wspomagane – pochodzenie idei

Od wielu lat środowiska nastawione na pomoc osobom niepełnosprawnym zastanawiają się, jakie podjąć działania, aby podnieść jakość życia swoich beneficjentów. Oprócz działań rehabilitacyjnych, kompensujących określony rodzaj niepełnosprawności, dostrzeżono konieczność wspar-

105

Rozdział 8

RAFAŁ DZIURLA

Wartość	Opis
Potrzeba pracy	Przekonanie, że każda osoba niepełnosprawna może i ma prawo pracować niezależnie od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.
Zatrudnienie na otwartym rynku pracy	Założenie, że zatrudnienie dotyczy otwartego rynku pracy w wymiarze głównie lokalnym w warunkach wolnej konkurencji.
Poczucie sprawstwa	Przekonanie, że jeżeli osoba niepełnosprawna wybiera i ma wpływ na rodzaj wsparcia zawodowego przyczynia się to do wzrostu satysfakcji z przebiegu własnej kariery zawodowej.
Adekwatna płaca	Postulat, aby zarobki osoby niepełnosprawnej pozostawały na tym samym poziomie, co zarobki innych pracowników wykonujących tę samą pracę.
Zdolności i umiejętności	Przekonanie, że osoby niepełnosprawne powinny być postrzegane poprzez swoje zdolności i umiejętności, a nie niepełnosprawność.
Waga relacji społecznych	Przekonanie, że relacje międzyludzkie w pracy oraz poza nią prowadzą do wzrostu wzajemnego szacunku.
Sila wsparcia	Przekonanie, że osoby niepełnosprawne powinny określać swoje cele i otrzymać wsparcie w dążeniu do ich realizacji.
Zmiana systemowa	Przekonanie, że dotychczasowy system musi zostać zmieniony, aby przekazać klientowi kontrolę nad procesem wsparcia. Jest to niezmiennie istotne z uwagi na całość modelu zatrudnienia wspomagane.
Waga społeczności lokalnej	Przekonanie, że ludzie powinni być włączeni w sieć formalnych i nieformalnych związków z lokalną społecznością, co wpływa na rozwój osobisty i akceptację innych.

Tabela 1. Podstawowe wartości zatrudnienia wspomagane

Źródło: P. Wheman, *A brief history of Supported Employment in the US*, 1996, s. 4, <http://www.vcu.edu/rtrcweb>.

Analiza powyższej tabeli uwidacznia, że zatrudnienie wspomagane nie ma nic wspólnego z pośrednictwem pracy, ma natomiast wiele wspólnego z pracą na motywacji klienta

108

Zatrudnienie wspomagane dla osób niedosłyszących, niesłyszących...

Rozdział 8

i jego otoczenia. Odnosi się również do zmiany percepcji osoby niepełnosprawnej w ogólnym systemie społeczno-ekonomicznym. Prowadzi to również do zmiany oczekiwań społeczeństwa względem osoby z niepełnosprawnością. Wyrównanie szans prowadzi do wyrównania wymagań. Jeżeli osoba niepełnosprawna może pracować na otwartym rynku pracy, to również nabywa prawa i obowiązki pracownika, a więc zamiast otrzymywać wsparcie finansowe płaci podatki, zamiast być całkowicie chroniona wchodzi w obszar rywalizacji z innymi pracownikami o miejsce pracy i rozwój kariery. Oczywiście poszczególne rodzaje niepełnosprawności w odmienny sposób doświadczają powyższych zmian, przy głębszej niepełnosprawności ciężar zamiany sytuacji spada w większym stopniu na trenera pracy i innych specjalistów.

Na tym tle polski model rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych nie prezentuje się szczególnie interesująco. Uwagę zwraca długa droga, jaką osoba niepełnosprawna musi pokonać, aby móc pracować na otwartym rynku pracy, a więc samodzielnie – oczywiście w zależności od własnych możliwości. Zagadnienie to prezentuje Tabela 2:

Tabela 2. Polski model rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Etap procesu rehabilitacji zawodowej	Nazwa etapu	Główny cel rehabilitacyjny	Status osoby niepełnosprawnej
1.	Warsztaty Terapii Zajęciowej (dalej: WTZ)	Trening podstawowych umiejętności społecznych, które mogą być przydatne do podjęcia pracy	Uczestnik
2.	Zakład Aktywności Zawodowej	Aktywizacja społeczna i zawodowa	Uczestnik/pracownik
3.	Zakład Pracy Chronionej (dalej: ZPCH)	Zatrudnienie, rehabilitacja społeczna – przygotowanie do pracy na otwartym rynku.	Pracownik
4.	Otwarty rynek pracy	Zatrudnienie	Pracownik

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Młodzi Niepełnosprawni – aktywizacja zawodowa i nietypowe formy zatrudnienia*, red. E. Giermanowska, Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2007, s. 67–68.

109

Projekt realizowany był w dwóch edycjach. Proces rekrutacji do projektu poprzedzony został kampanią promocyjno-informacyjną skierowaną do środowiska akademickiego lubelskich uczelni. Rekrutacja miała charakter otwartego konkursu na biznesplan, w wyniku którego wyłoniono grupę 16 najlepszych pomysłów biznesowych. Osoby te weszły do kolejnego etapu – otwartych seminariów kreszących pomysły biznesowe według koncepcji PABA (*Poland as a business area*). Semina miały przygotować beneficjentów do wykreowania, dopracowania pomysłu. Po zakończeniu udziału w warsztatach PABA z grupy 16 osób (w każdej edycji projektu) wybrano najlepsze 12 pomysłów biznesowych. Ocena prac uwzględniała m.in. innowacyjność, doświadczenie osoby, opis rozwiązania, i została dokonana przez komisję ekspercką. Następnie autorzy najwyższej ocenionych prac, zostali zakwalifikowani do wsparcia doradczko-szkoleniowego oraz preinkubacji.

W ramach projektu realizowane były dwa typy projektów: I. Szkolenia i doradztwo dla osób zamierzających otworzyć firmę typu *spin off/out* oraz II. Promocja idei przedsiębiorczości akademickiej obejmująca kampanie promocyjne, działania promocyjne projektu oraz konferencję i publikację na zakończenie projektu. Projekt był realizowany przez 21 miesięcy od 2 marca 2010 do 31 listopada 2011 r. przez AIP i zastał podzielony na 2 edycje.

Działania projektu obejmowały zarządzanie projektem, promocję przedsiębiorczości akademickiej, rekrutację do projektu, blok szkoleniowo-doradczy, szkolenia i doradztwo specjalistyczne. Działanie „Promocja przedsiębiorczości akademickiej” oparte było na najsukcesowniej metodzie promocji – dotarciu bezpośrednim. W tym celu na największych lubelskich uczelniach zorganizowano spotkania informacyjne połączone ze stoiskami i wydarzeniami informacyjnymi. Działania kampanii internetowej objęły wysyłkę newslettera, mailingu (do subskrybentów ze środowisk akademickich). W mediach oraz w prasie lokalnej ukazywały się artykuły eksperckie i reklamy, zaś na wszystkich uczelniach i jednostkach naukowych kolportowane były ulotki i plakaty.

Kolejny etap to „Rekrutacja projektu – konkurs na innowacyjny pomysł”. W ramach tego etapu dwaj eksperci oceniali pomysły biznesowe, które napłynęły na konkurs. Po zakończeniu kolejnego etapu – „Warsztatów PABA” (otwarte semina PABA kreujące pomysły biznesowe), doszło do wyboru ostatecznej grupy Uczestników Projektu.

Kolejne etapy projektu „Program Transferu Innowacji do Biznesu – Innowatorzy” obejmowały blok szkoleniowo-doradczy (Laboratorium Innowacji, Laboratorium Wiedzy o Biznesie, Laboratorium Biznesu oraz Preinkubacja). Po wyłonieniu w konkursie najlepszych pomysłów ich autorzy przystąpili do praktycznego testowania swoich pomysłów w warunkach chronionych w ramach preinkubacji. Beneficjenci Ostateczni początkowo nie rejestrowali działalności gospodarczej, ale działali, otrzymując m.in.: osobowość prawną AIP, kompleksowe doradztwo biznesowe ekspertów, obsługę księgową, finansową, udostępnienie biura ze sprzętem w AIP. Jednocześnie Beneficjenci Ostateczni w ramach preinkubacji realizowali Indywidualny Plan Działania. Równolegle odbyły się zajęcia w ramach laboratoriów, które miały na celu poszukiwanie praktycznego zastosowania innowacyjnych rozwiązań przez zmianę myślenia oraz wiedzy z zakresu innowacji. Ponadto beneficjenci projektu skorzystali z kilku rodzajów doradztwa indywidualnego: mentoringu (doradztwo strategiczne doświadczonych przedsiębiorcy), coachingu (doradztwo z zakresu bieżących prac nad komercjalizacją pomysłu), doradztwa rzeczniczego patentowego (ochrona własności intelektualnej i opatentowanie pomysłu), spotkanie dla inwestorów Seed Camp.

Wartością dodaną projektu była możliwość przejścia przez kompleksową ścieżkę, w której połączono praktyczne testowanie innowacyjnych pomysłów w ramach preinkubacji w AIP z przekazaniem specjalistycznej wiedzy w ramach szkoleń i doradztwa.

ANALIZA ZJAWISKA ROZWOJU FIRM SPIN-OFF ORAZ SPIN-OUT W POLSCE

Analiza zjawiska, jakim jest przedsiębiorczość, nie jest zadaniem łatwym. Przedsiębiorczość powszechnie rozumiana jest jako zdolność do podejmowania różnych przedsięwzięć, która jest cechą ludzi aktywnych i energicznych, ujawniającą się w różnym wieku. Znaczący psycholog kwalifikuje przedsiębiorczość jako cechę psychiczną, warunkującą zdolność bycia dobrym przedsiębiorcą. Tak więc osoba przedsiębiorcza to taka, która osiąga sukces w organizowaniu i prowadzeniu przedsiębiorstwa – produkcyjnych lub usługowych. Zdania uczonych są podzielone czy nauczanie przedsiębiorczości może być efektywne. Oczywiście jest jednak, że ta cecha osobowości oparta na niezbędnej wiedzy daje trudny do przecenienia potencjał intelektualny i, co ważne, sprawczy, tak istotny dla gospodarki (Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka, PARP 2005).

Przedsiębiorczość można definiować jako specyficzne podejście do zarządzania polegające na najlepszym wykorzystaniu zasobów¹. Jest to klasyczne ujęcie według P. Druckera. Przeciwnie koncepcje traktowały przedsiębiorczość jako podejście do zarządzania polegające na tworzeniu lub wykorzystywaniu szansy bez względu na dysponowane zasoby. Wśród wielu występujących interpretacji można wyróżnić dwa zasadnicze podejścia:

- atrybutowe – przedsiębiorczość rozumie się jako zespół ludzkich cech związanych m.in. z aktywnością, skłonnością do ryzyka, innowacyjnością;
- czynnościowe – przyjmuje za punkt wyjścia uznanie przedsiębiorczości za działania związane z podejmowaniem działalności gospodarczej, zakładaniem przedsiębiorstwa, z poszukiwaniem szans².

Powszechnym kierunkiem rozwoju instytucji naukowych i edukacyjnych w wielu krajach i regionach świata staje się praktyka szerokiego otwarcia na współpracę z biznesem (głównie lokalnymi małymi firmami) oraz na budowę zdolności przedsiębiorczych wśród własnych studentów, doktorantów i pracowników naukowych. Dotychczasowy model szkoły wyższej, oparty na edukacji i badaniach naukowych, zostaje poszerzony o przygotowanie do przedsiębiorczości, rozumianej jako kształtowanie aktywnych zachowań umożliwiających samodzielne działanie na rynku.

Wyzwaniem dla szkół wyższych, oprócz tradycyjnych funkcji edukacyjnych i naukowo-badawczych, staje się tym samym:

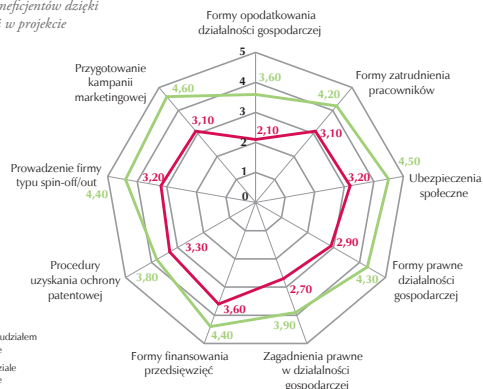
- 1) kształtowanie wśród studentów i pracowników postaw otwartych na przedsiębiorczość i samozatrudnienie;
- 2) rozwijanie wiedzy oraz rozwiązań technologicznych i organizacyjnych pod potrzeby rynku oraz małych i średnich firm;
- 3) inicjowanie partnerstwa i sieciowych relacji z miejscowym biznesem.

1. S. Kowalski, *Przedsiębiorstwo XXI wieku (w:) Przedsiębiorstwo i konkurencyjność*, red. J. Kowicz-Jaworski, Warszawa 2001, s. 66.
2. K. Safin, *Zarządzanie małą firmą*, Wrocław 2003, s. 22–23; K. Bałachowski, *Stadium przedsiębiorczości w Polsce w roku 2004*, Poznań 2005, s. 7.

3.2.2. WYNIKI BADANIA A POSTERIORI PROJEKTU

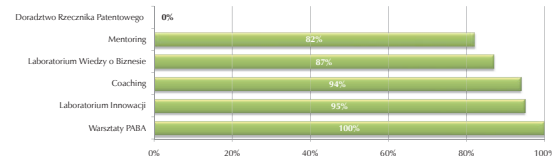
W badaniu ewaluacyjnym ex-post całego projektu dokonano rejestracji zmian w poziomie wiedzy Beneficjentów Ostatecznych przed przystąpieniem do projektu i po jego zakończeniu. Poniższy wykres przedstawia wyniki zmian poziomu wiedzy BO dzięki udziałowi w projekcie.

Ocena zmiany poziomu wiedzy beneficjentów dzięki udziałowi w projekcie

Źródło: Dokumentacja projektowa.

Z których form wsparcia realizowanych w ramach projektu skorzystałeś?

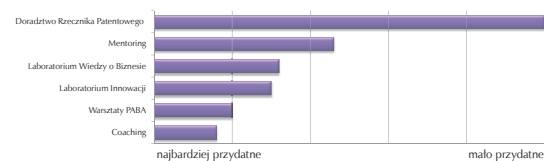

Źródło: Dokumentacja projektowa.

Wszyscy respondenci, którzy wypełnili ankietę ewaluacyjną potwierdzili swój udział w doradztwie z zakresu Warsztatów PABA. W przypadku Doradztwa Rzeczniczego Patentowego rezultat wynika z terminu realizacji zadania spowodowanego problemami opisanymi w publikacji. Analizując częstotliwość udziału BO w pozostałych zajęciach, można stwierdzić trafność doboru zajęć do potrzeb uczestników oraz potwierdzić wiarygodność wyników pozostałych elementów oceny szkoleń i doradztwa.

Za najbardziej przydatną formę wsparcia szkoleniowo-doradczego respondenci uznali coaching, Warsztaty PABA, Laboratorium Innowacji i Laboratorium Wiedzy o Biznesie. Wyniki te potwierdzają wywiady indywidualne przeprowadzone z BO.

5 najbardziej przydatnych form wsparcia doradczego udzielonego uczestnikom projektu

Źródło: Dokumentacja projektowa.

BROSZURY

O! to jest Fundacja

mam wybór

Codziennie każdy człowiek dokonuje wyborów. Każdy z tych wyborów wpływa na jego życie. Choćby nie wiem jak świadomość ta była nieznosna, każdy wybór każdego człowieka ma znaczenie dla losów świata. Innymi słowy nie jest obojętne, jakiego wyboru każde z was dokona, nie jest obojętne dla losów świata, czy zdecydujecie się mówić wtedy, gdy wszyscy milczą, czy zdecydujecie się działać, wtedy gdy wszyscy opuszcili ręce lub pochwalili się po kątach. Ma znaczenie dla losów świata, czy mówicie i piszecie prawdę i czy robicie to z poczuciem odpowiedzialności. Wasz wybór ma znaczenie dla losów świata.

mam znaczenie

Decyzje i wybory każdego człowieka decydują o tym, w jakim kierunku porusza się świat, każda osoba ma znaczenie. Każdy z nas decyduje, czy przynajmniej światu dobra czy zła, prawdy czy fałszu. Każdy decyduje o znaczeniu w świecie. Ma znaczenie to, czy wykonujemy swoje obowiązki tak, jakby zależały od tego losy świata oraz to, czy przyjmujemy odpowiedzialność za swoje czyny. Każdy człowiek jest istotny, nie ma nieznaczących ludzi, decyzji i wyborów.

mam.media.pl

Każdy człowiek codziennie dokonuje wyborów, które mają znaczenie dla losów świata. Natychmiast widać to w mediach, bo w dzisiejszym świecie wszyscy natychmiast o wszystkim wiedzą, bo większość działań jest publiczna, bo przy pomocy mediów można manipulować, ale też i ratować, można zabić, ale też uleczyć. Potężne i szybkie narzędzie. Projekt MAM umożliwił poznanie w praktyce tego potężnego narzędzia i daje możliwość doświadczenia jak wybory zarówno nasze jak i innych ludzi wpływają na losy świata i na ludzkie życie. Projekt MAM pokazuje też, jak używać komunikacji medialnej ze świadomością potęg tego narzędzia i z poczuciem odpowiedzialności za możliwe efekty. ●

2

FUNDACJA NOWE MEDIA powstała w kwietniu 2008 roku z inicjatywy kilku osób od lat obserwujących i niekiedy aktywnie uczestniczących w rozwoju mediów w Polsce. Istotą Fundacji jest teoria i praktyka uczestniczenia w mediach tak po stronie twórców, jak po stronie odbiorców. Choć jej siedziba znajduje się w Warszawie, to swoim zasięgiem obejmuje Polskę, Ukrainę i Białoruś. Zespół Fundacji to ludzie w większości młodzi, ambitni, dla których szeroko rozumiane media to nie tylko zawód, ale również pasja. Z Fundacją Nowe Media współpracują również wybitni dziennikarze z Polski i z zagranicy.

O misji i doświadczeniu

Szanowni Państwo,

Fundacja Nowe Media to organizacja, której głównym zainteresowaniem i troską jest stan komunikacji społecznej. Interesuje nas, jak ludzie odbierają informacje dostępne w domenie publicznej i w jaki sposób dzielą się tym, co sami chcieliby w nią wprowadzić. Pracownicy i współpracownicy Fundacji należą do grupy ludzi, która głęboko wierzy, że „słowo” ma siłę sprawczą, że niesie kolosalną energię, która przemienia świat. Tak naprawdę wszyscy bardziej lub mniej zdają sobie z tego sprawę, ale na co dzień wolą o tym nie pamiętać, gdyż świadomość oznacza poważną odpowiedzialność. W końcu każdy codziennie coś mówi, pisze lub czyta... Nikt nie chce nosić wszechświata na swoich barkach. My jednak jesteśmy przekonani, że trzeba się z tym zmagać, bowiem nie ma ludzi nieważnych i nie ma słów nieważnych, a każdy jednostkowy wybór ma kluczowe znaczenie dla naszego życia. W tym sensie edukację medialną, czyli wspieranie rozwoju komunikacji społecznej, uważamy za istotną misję we współczesnej cywilizacji, nękanej coraz poważniejszym kryzysem braku zaufania i coraz cięższym podchodzeniem do słowa, jego rzeczywistego znaczenia i wagi.

Nasza misja to dawanie młodym ludziom pola i okazji do namacalnego doświadczenia, że ich wybór dotyczący doboru słów, sposobu opisu rzeczywistości, czy wręcz kluczowej decyzji: pisać, czy nie, ma znaczenie dla tego, w jakim kierunku toczą się sprawy. Jesteśmy przekonani, że poprzez samodzielne doświadczenie redakcyjne młodzi ludzie z większą swobodą i rozeznanem będą podchodzić do mediów. Będą też bardziej krytyczni wobec informacji, gdy zrozumieją mechanizmy ich po-

stawiania. Istotne jest także doświadczenie bycia słuchanym i zauważanym, nie dla splendoru zostania gwiazdą, choćby i lokalną, ale dlatego, że ma się coś wartościowego do przekazania i powiedzenia. Dlatego też będziemy zachęcać młodych ludzi, aby w poszukiwaniach tematów wychodzili poza szkolne podwórko i obserwowali życie poza nim, poszukując odpowiedzi na fundamentalne często pytania o sens tego, co nas w codziennym życiu spotyka. Rzeczywistość przedstawiona w sposób jednostronny może być nudna, ale nawet z pozoru zwykłe sprawy, gdy pozwolimy sobie na luksus oświecenia ich z różnych stron, oddania głosu różnym obserwatorom, mogą stać się pasjonujące i co więcej – ważne.

Mam nadzieję, że zdołamy znaleźć więcej ludzi, którzy myślą podobnie jak my. Dotychczasowe działania Fundacji wskazują, że jest nas całkiem sporo. Szukamy ludzi, dla których wybór decyduje o tym, kim jesteśmy, a narzędzi do niego dostarcza świadomość tego, co się wokół nas dzieje.

Aleksandra Zieleniewska,
Przewodnicząca Rady
Fundacji Nowe Media

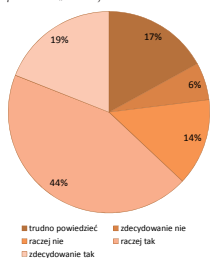
3

W obiektywizm mediów wierzą częściej niż inni ludzie młodzi w wieku 15–19 lat, osoby z wykształceniem średnim oraz mieszkańcy średnich miast, natomiast kreowanie obrazu niezgodnego z rzeczywistością przypisują mediom mężczyźni, trzydziślatkowie, osoby z wykształceniem wyższym i mieszkańcy wsi.

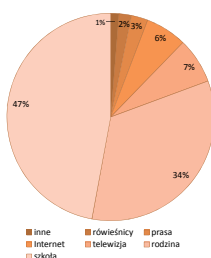
Czy współczesna szkoła edukuje medialnie?
Również w kwestii, czy współczesna szkoła edukuje medialnie zdania są podzielone. 39% badanych sądzi, że tak i tyle samo twierdzi, że nie. Ponad jedna piąta (22%) nie ma zdania. Ponad trzy piąte badanych (63%) opowiada się za wprowadzeniem w szkołach przedmiotu „edukacja medialna”. Nie ma zdania w tej kwestii 17% respondentów.

Kto powinien przede wszystkim przygotować dzieci i młodzież do odbioru mediów?
Szkoła, zdaniem większości badanych (73%), powinna być zobowiązana do przygotowywania dzieci i młodzieży do odbioru mediów. Ten obowiązek, zdaniem połowy respondentów, spoczywa również na rodzinie (52%). Zdecydowanie rzadziej były wymieniane telewizja (11%) i Internet (10%).
Badania te pokazują, jak wiele jest do zrobienia w dziedzinie edukacji medialnej, a umiejętności właściwego korzystania z nowoczesnych form komunikacji wiąże się z wyzwaniami cywilizacyjnymi. Zmiana tego stanu rzeczy jest celem strategicznym Fundacji Nowe Media. ●

A czy Pana(i) zdaniem powinno się w szkole wprowadzić przedmiot „edukacja medialna”?

Kto Pana(i) zdaniem powinien przede wszystkim przygotować dzieci i młodzież do odbioru mediów, tzn. pomóc im nabyć umiejętności twórczych z nich korzystania – samodzielnego zdobywania wiedzy, krytycznego wobec treści, z którymi się stykają?

O trzech latach w akcji

Wraz z powstaniem Fundacji Nowe Media rozpoczęliśmy realizację głównego projektu – Młodzieżowej Akcji Multimedialnej. Szybko przekonaaliśmy się, jak ogromne są potrzeby środowiska edukacyjnego związane z kształtowaniem umiejętności świadomego i krytycznego odbioru mediów oraz samodzielnego tworzenia przekazu. Fundacja konsekwentnie realizuje plan edukacyjny opracowany na podstawie doświadczeń zebranych w ciągu ostatnich dwóch lat. Szukamy także nowych pomysłów i partnerów ponieważ nasze działania obejmują Polskę, Białoruś i Ukrainę. W tym miejscu prezentujemy najważniejsze punkty z historii naszej organizacji wraz z informacjami statystycznymi, pokazującymi dynamikę działań i potrzeby środowisk edukacyjnych.

kwiecień 2008
Powołanie Fundacji Nowe Media (rejestracja w czerwcu 2008)

Fragment Manifestu Fundacji: „Codziennie każdy człowiek dokonuje wyborów. Każdy z tych wyborów wpływa na jego życie. Choćby nie wiem jak świadomość ta była nieznosna, każdy wybór każdego człowieka ma znaczenie dla losów świata”.

W centrum zaangażowania Fundacji znalazła się teoria i praktyka uczestniczenia w mediach tak po stronie twórców, jak po stronie odbiorców.

czerwiec 2008
Rozpoczęcie prac nad serwisem mam.media.pl

Działania w projekcie MAM rozpoczęliśmy od opracowania założeń, projektu logicznego i funkcjonalnego systemu informatycznego, który miał umożliwić powstawanie i prace wirtualnych redakcji. Projekt funkcjonalny zakładał wyso-

ką innowacyjność, złożoność i atrakcyjność portalu dla uczestników programu MAM. Jednocześnie Fundacja przystąpiła do prac nad elementami organizacyjnymi programu, czyli budową bazy danych oraz organizacją logistyki dla programu.

październik 2008

Własne biuro i pierwsze warsztaty dla młodzieży
Odbyły się cztery pilotażowe warsztaty dla młodzieży, realizowane przez młodych dziennikarzy ze Stowarzyszenia Polis, oraz nauczycieli. Dzięki obecności na finale Pałuckiego Pióra 2008 nawiązaliśmy kontakt z grupą aktywnych, chętnych do współpracy nauczycieli, którzy również podzielili się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi edukacji medialnej młodzieży. Trzy najlepsze redakcje tego konkursu otrzymały unowocześnione przez Fundację granty o łącznej wartości 4000 zł, z przeznaczeniem na realizację ich własnych multimedialnych wydawnictw.

styczeń 2009

Intensyfikacja działań: szkolenia dla animatorów, rozwój portalu e-lekcje
Rozpoczęliśmy działania kierowane do nauczycieli, dziennikarzy i mediów lokalnych z całego kraju. Nawiązaliśmy współpracę z Zespołem Szkół nr 2 w Wałbrzychu, który od 14 lat organizował Ogólnopolski Konkurs Gazet Szkolnych, dzięki czemu uzyskaliśmy kontakt z ponad dwustoma redakcjąmi szkolnymi z całej Polski i ich opiekunami.

Rozwijamy treści edukacyjne w serwisie e-lekcje.org. Do dzisiaj powstało przeszło 200 artykułów poradnikowych w trzech wersjach językowych: polskiej, ukraińskiej i białoruskiej. Zawierają one wskazówki, porady i informacje dla uczniów, nauczycieli, oraz pracujących z nimi dziennikarzy i animatorów.

6

7

Grupa docelowa: młodzież ze szkół ponadpodstawowych – poziom gimnazjum i liceum

Szkolenia dla młodzieży na poziomie gimnazjum i liceum

Od dwóch lat Fundacja realizuje program dwudniowych, bezpłatnych warsztatów dla młodzieży (uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych). Zajęcia prowadzone są w szkołach przez wcześniej przeszkolonego przez nas nauczyciela oraz doświadczonych trenerów i dziennikarzy (animatorów Fundacji). Harmonogram obejmuje szkolenie z umiejętności budowania zespołu redakcyjnego, naukę tworzenia różnych form informacyjnych (news, wywiad, reportaż, teksty online), podstawy autoprezentacji, umiejętności wyszukiwania informacji, oceny ich wagi oraz konstrukcji przekazu.

W czasie warsztatów młodzież tworzy własne wydawnictwo multimedialne: pisze teksty, robi zdjęcia, nagrywa filmy, nagrywa telefonem komórkowym lub aparatem. Efektem zajęć jest powstanie i opublikowanie w internecie na platformie mam.media.pl qmama – e-gazety, którą każdy może także wydrukować.

Staramy się, by podczas szkoleń młodzi ludzie mogli otrzymać podstawy do rozwoju kreatywnej kompetencji komunikacyjnej. Nie kształcimy dziennikarzy, staramy się rozwijać zdolność do interesującego, efektywnego komunikowania się.

W dalszych etapach programu MAM redakcje (zespoły) pracują nad kolejnymi wyda- niami swoich magazynów.

QMAMA

Qmama to zespół wsparcia dla przeszkolonych przez nas uczestników projektu MAM. Staramy się, by młodzi ludzie oraz nauczyciele mieli możliwość bieżącej konsultacji w sprawach merytorycznych i technicznych. Dlatego w Fundacji pracuje zespół, który na

co dzień poprzez komunikatory internetowe, maile lub telefonicznie pomaga i odpowiada na pytania dotyczące naszych projektów. Qmama jest także odpowiedzialny za realizację projektu cyklicznego konkursu QMAMA MEDIA.

Konkurs QMAMA MEDIA

To wybór najlepszych qmamów (e-magazynów) i autorów materiałów opublikowanych w serwisie mam.media.pl. Od maja 2010 roku co miesiąc fundacyjne jury wskazuje najlepsze redakcje w dwóch równoległych kategoriach:

- qmama przygotowanego i wydanego podczas warsztatów Fundacji lub przez grupę zainteresowanych osób;
- qmama wydawanego systematycznie – redakcja opublikowała co najmniej pięć wydań.

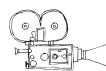
Co kwartał wybierani są również autorzy tekstów w pięciu kategoriach: informacja, recenzja, wywiad, reportaż, fotoreportaż.

Konkursowi patronuje Kapituła, której członkowie dokonują finałowego wyboru najlepszych qmamów i autorów roku. W skład Kapituły wchodzi doświadczeni dziennikarze, o znanym i cenionym dorobku: Renata Kim, Amelia Łukasiak, Mariusz Szczygiel, Jan Wróbel i Aleksandra Zieleniewska – przewodnicząca Rady Fundacji Nowe Media. Ogłoszenie wyników nastąpi w kwietniu 2011 w czasie gali 16. MAM Forum Piskaków.

Celem projektu jest motywacja zespołów redakcyjnych i autorów do podnoszenia jakości treści qmamów, zwiększenie kompetencji komunikacyjnych w ramach społeczności MAM oraz promocja platformy w oparciu o jej „potencjał twórczy”. Konkurs ma charakter cykliczny.

16

Szkoła MAM

Dla blisko 800 istniejących w serwisie mam.media.pl redakcji Fundacja organizuje w roku szkolnym 2010/2011 I edycję Szkoły MAM. Wybrane w wyniku konkursu najlepsze redakcje będą mogły pogłębiać i rozwijać swoje umiejętności w czasie sześciu bezpłatnych dwudniowych warsztatów (w sumie 66 godzin zegarowych zajęć). Warsztaty obejmują zajęcia z komunikacji, pracy w grupie (redakcyjnej), wyszukiwania i analizy informacji oraz źródeł informacji, autoprezentacji, warsztatu dziennikarskiego (m.in. news, reportaż, komentarz, wywiad), pracy z aparatem fotograficznym i komórką, z i przed kamerą, etyki dziennikarskiej i kwestii prawnych związanych z korzystaniem z internetu, a także pracy z narzędziami – Qmama System. Start: wrzesień 2010.

MAM FORUM PISKAKÓW

OGÓLNOPOLSKI KONKURS MEDIÓW SZKOLNYCH I MŁODZIEŻOWYCH

Mające za sobą 16-letnią tradycję Forum Piskaków, najbardziej rozpoznawalny konkurs redakcji szkolnych w Polsce, od tegorocznej edycji jest organizowany przez Fundację Nowe Media w porozumieniu z Zespołem Szkół nr 2 w Wałbrzychu. Celem konkursu jest propagowanie wśród młodzieży twórczego spędzania wolnego czasu, rozwijania własnych zdolności dziennikarskich i komunikacyjnych, a także kształtowanie aktywnych postaw obywatelskich ze szczególnym uwzględnieniem pracy dzieci i młodzieży na rzecz lokalnego środowiska oraz dbałości o piękną polszczyznę. W ramach 16. MAM Forum Piskaków przewidziano następujące kategorie konkursowe.

Blok klasyczny:

- gazety klas IV-VI szkół podstawowych,
- gazety gimnazjalne,
- gazety ponadgimnazjalne,
- gazety szkolno-środowiskowe;

Blok klasyczny – indywidualny:

- wytypowanie przez każdą redakcję gazety szkolnej – maksymalnie dwójka autorów dwóch tekstów (zamieszczonych w ga-

zetach wydanych od 1 września 2010 do 31 stycznia 2011 r.);

Blok multimedialny:

- materiał filmowy o tematyce podejmującej przynajmniej jedno z podanych niżej zagadnień: wolontariat, aktywność społeczną i kulturalną młodzieży, problemy młodzieży, logicznie powiązany skrót materiałów newsowych;
- qmama tematyczny podejmujący problematykę bezpieczeństwa w sieci (e-gazeta, złożona w Qmama System i opublikowana za jego pośrednictwem w serwisie internetowym mam.media.pl, o objętości nie mniejszej niż 8 stron);
- internetowa witryna szkoły.

Widzącym tematem 16. edycji MAM Forum Piskaków będzie wolontariat. Tym samym wymogiem obligatoryjnym dla uczestników w ramach dowolnej kategorii z bloku klasycznego będzie twórcze podejście tematu wolontariatu w konkursowych gazetach. Final 16. MAM Forum Piskaków odbędzie się w kwietniu 2011 r. w Wałbrzychu.

Partnerzy: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Wydawnictwo Szkolne PWN, Starostwo Powiatowe w Wałbrzychu, Urząd Miejski w Wałbrzychu.

LIMPIADA medialna

Fundacja we współpracy ze Szkołą Wyższą Psychologii Społecznej (SWPS) przeprowadzi w roku szkolnym 2010/2011 pierwszą edycję olimpiady tematycznej z zakresu kompetencji komunikacyjnej i komunikacji społecznej. Składa się ona z trzech etapów:

- Etap pierwszy – połowa listopada 2010. Test wiedzy o mediach i komunikacji, prowadzony w sali komputerowej na platformie Fundacji Nowe Media, odbywający się w jednym czasie, w każdej zgłoszonej wcześniej szkole.
- Etap drugi – styczeń 2011. Multimedialna praca na jeden z pięciu dostępnych tematów, format i treść materiału jest wyborem uczestnika.

17

O nas na Wschodzie

W listopadzie 2009 projekt MAM wystartował na Ukrainie i Białorusi. Projektów podobnych do MAM w tych krajach dotąd nie było. Pod względem poszukiwania współpracy w zakresie edukacji medialnej na Wschodzie jesteśmy „kolumbami”. Patrzymy na perspektywę penetracji wschodniego rynku z entuzjazmem i optymizmem. Jesteśmy przekonani, że projekt służy sprawie aktywizacji białoruskiej i ukraińskiego społeczeństwa. Pragniemy zachęcać młodych ludzi na Wschodzie do brania aktywnego udziału w życiu publicznym poprzez wyrażanie własnych poglądów i rozwój dziennikarstwa obywatelskiego.

Wschodnie portale internetowe

W ramach projektu Wschód Fundacja prowadzi serwisy mammedia.org, mammedia.com.ua, elekcyi.org oraz elekci.org w językach ukraińskim i białoruskim. Na chwilę obecną wschodnie elekcie są głównym portalem oferującym materiały z zakresu edukacji medialnej na Białorusi i jednym z najważniejszych na Ukrainie.

Czytelnikom oferujemy materiały edukacyjne z zakresu nowych mediów, międzynarodowych stażów i programów stypendialnych, web-dziennikarstwa i twórczego wykorzystania nowoczesnych technologii internetowych. Na stronach portalu wschodnich opowiadamy o tym, jak wybierać i szukać informacji, wykorzystywać przewagę media-interaktywności, konwergencji i personalizacji. Opowiadamy o darmowych substytutach drogiej komercyjnej rozmów i narzędzi. Robimy kompleksowy przegląd programów edukacyjnych, stażów, konkursów i stypendiów, ciekawych dla białoruskich i ukraińskich czytelników.

Rozwijając sekcję „staże i granty”, dążymy do tego, by każdy młody człowiek mógł znaleźć wśród naszych newsów coś ciekawego dla siebie. Aktywnie współpracujemy ze środowiskiem dziennikarskim na Ukrainie i Białorusi, wśród naszych autorów są m.in. publicyści Юрий Скалоздра (Jurij Skalozdra), Паўлюк Быкоўскі (Pauluk Bykouski), Сяргей Садук (Siarhiej Saduk), Алесь Анціпенка (Aleś Ancipienka), Микола Рибчук (Mikoł Rjabczuk), Оксана Форостина (Oksana Forostina).

Aktywnie poszerzamy grono czytelników za pośrednictwem blogów i sieci społecznościowych. Jesteśmy obecni na Livejournal (ok. 2000 fanów), Facebook (ok. 600), twitter (ok. 500), vkontakte.ru, blip, flickr, slide itd.

Trochę statystyki...

W projekcie MAM na Wschodzie uczestniczy aktualnie ponad tysiąc osób. Animatorzy MAM przeprowadzili ok. 20 warsztatów dla młodzieży szkolnej i ok. 10 prezentacji, w tym – na dużych konferencjach i zjazdach. Na Białorusi zostało założonych 75 redakcji, które wydały 25 qmamów. Regularnie ukazują się 3 tytuły.

Na Ukrainie natomiast powstało 80 redakcji, które opublikowały 40 qmamów. Regularnie ukazują się 7 tytułów.

20

Tabela. Przykładowa dynamika wejść na strony e-lekcje.org, elekcyi.org i elekci.org.

	2010	styczeń	czerwiec	różnica
Elekcyi.org (Białoruś)				
odwiedziny	627	1659		+165%
odslony	2367	3723		+57%
Elekci.org (Ukraina)				
odwiedziny	967	1743		+80%
odslony	2502	3442		+38%
Wschód (razem)				
odwiedziny	1554	3402		+118%
odslony	4869	7165		+62%

Aktywna współpraca

Naszym partnerem strategicznym na Białorusi jest inicjatywa Budźma!, która organizuje na dużą skalę kulturowe i oświatowe akcje na terytorium całej Białorusi. Budźma! prowadzi wykłady z zakresu historii i kultury, realizuje koncerty białoruskich zespołów, wystawy malarzy, spotkania z pisarzami, prezentacje książek, czasopism i muzycznych projektów. Nasi animatorzy, podróżując z Budźma!, robią prezentacje serwisów Fundacji w białoruskich regionach i organizują warsztaty, dotyczące tworzenia i rozwoju własnych e-gazet. Aktywnie współpracujemy także z Białoruskim Stowarzyszeniem Dziennikarzy BAI.

W roku akademickim 2010/2011 realizujemy projekt comiesięcznych lekcji i spotkań dziennikarzy, wykładowców i animatorów Fundacji dla studentów Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego – niezależnej białoruskiej uczelni na wygnaniu w Wilnie.

Dobrymi wynikami dla Fundacji owocuje także współpraca z Kolegium Białoruskim, Stowarzyszeniem Szkoły Białoruskiej, Stowarzyszeniem Białorusinów Świata Bačkarszczyna, czasopismami Nowa Europa oraz Arche, portalami edukacja.info, zebest.org i nastauk.info.

Nasi ukraińscy partnerzy to m.in.:

- portal Unistudy (witryna poświęcona międzynarodowemu programowi edukacyjnemu dla ukraińskiej młodzieży),
- Informacyjna Służba Ukrainy RISU
- społeczny ruch Nowa Ukraina
- Wołyński Instytut Ekonomii i Zarządzania
- edukacyjny portal Studia.org

- portal Internets Ukraina www.internets.ua (witryna jest zawodowym portalem dla dziennikarzy na Ukrainie i jednym z liderów na ukraińskim rynku szkoleń i treningów dla dziennikarzy)
- portal oświatowo-informacyjny civica.org
- Centrum Twórczości Dzieci i Młodzieży Galicji
- katolickie czasopismo Credo

Obóz letni we Lwowie

W sierpniu 2010 roku Fundacja, przy wsparciu Centrum Twórczości Dzieci i Młodzieży Galicji oraz Caritas Lwów, zorganizowała obóz letni dla najbardziej aktywnych uczestników MAM na Ukrainie.

Trzynastu uczestników, w wieku 13–19 lat, ze Lwowa, Kijowa, Łucka, Żydaczowa oraz Użgorodu miało możliwość pogłębienia wiedzy z multimedialnych środków przekazu. Dla młodzieży przygotowano m.in. warsztaty fotograficzne, PR-owe. Młodzież gościła w Telewizji Lwowskiej, radiu Lwowska Fala oraz w redakcji czasopisma społeczno-kulturalnego Prosto Neba (Pod Niebem). Jednym z punktów obozu była także wizyta w Szkole Rehabilitacji Społecznej w Gródku. W trakcie obozu uczestnicy mieli możliwość sprawdzić się w roli redaktora, reportera i fotografa. W wyniku ich pracy powstało sześć qmamów.

Projekt Wschód dąży do tego, by nowe media przysłużyły bogaceniu się kulturowego doświadczenia ludzi, a nie pozostawały narzędziami totalnej kontroli nad społeczeństwem i drogą do uzurpacji władzy. ●

21

Statystyki z posiedzeń Zarządu

35 posiedzeń Zarządu

130 godzin spędzonych na posiedzeniach

posiedzenie co **~10** dni

37 uchwał merytorycznych

361 uchwał finansowych

W lutym 2015 r. dokonano zmian w Regulaminie Przyznawania dotacji dotyczących m.in. wprowadzenia obowiązku przedstawiania zapytań ofertowych do pozycji finansowanych przez ZSS czy uregulowania kwestii odpowiedzialności wszystkich organów współorganizujących w wypadku nierozliczenia projektu. Zmiany te zostały przedstawione przez Przewodniczących Komisji Prawnej i Finansowej w czasie Konwentu Przewodniczących 22 lutego 2015 r. oraz wysłane w postaci infografiki do pełnomocników finansowych widniejących w systemie CERBER.

6

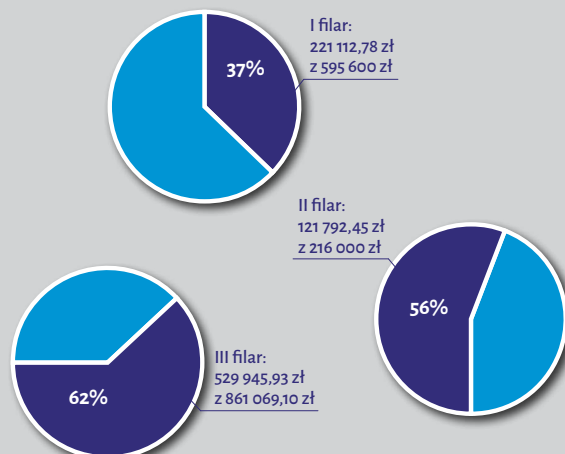
Wnioski

Sprawozdania

Wykorzystanie budżetu na rok 2015

7

Ogólnopolska Konferencja Mediów Studenckich

Po raz pierwszy w historii, telewizja Uniwerk.TV zorganizowała konferencję dedykowaną studenckim mediom. Odbyła się ona w dniach 27-29 marca 2015 roku w Warszawie. Przygotowania do konferencji (m.in. ustalenie programu, rezerwacja sal oraz zaproszenie prowadzących warsztaty) trwały od stycznia. W organizację konferencji zaangażowanych było ponad 30 członków telewizji Uniwerk.TV.

Goście specjalni

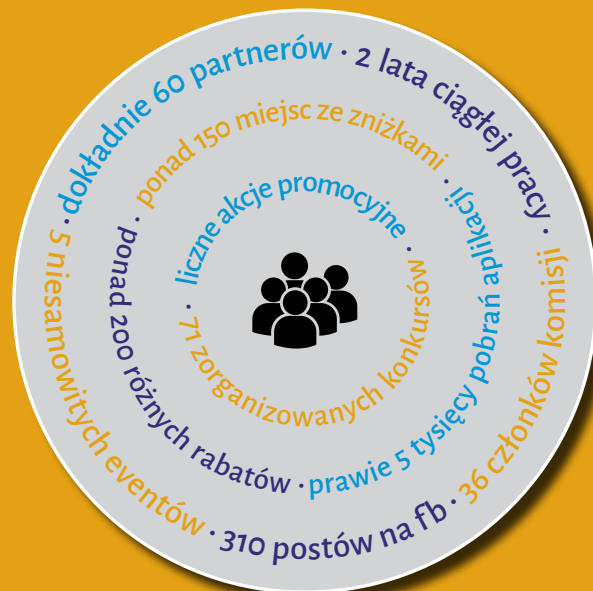
Podczas trzydniowej konferencji warsztaty i wykłady prowadzili znani dziennikarze radiowi, prasowi oraz telewizyjni. Wśród zaproszonych gości byli m.in. **Tomasz Smokowski** (dyrektor redakcji sportowej NC+), **Adam Feder** („Wiadomości”), **Michał Beblo** („Interwencja”) oraz **Kamil Rutkowski** i **Przemysław Sasowski** (radio VOX FM).

Uczestnicy

W Ogólnopolskiej Konferencji Mediów Studenckich wzięło udział 70 osób, które przyjechały m.in. z redakcji w Krakowie, Wrocławiu i Lublinie. Konferencja przyczyniła się do nawiązania wielu kontaktów pomiędzy zespołami redakcyjnymi z różnych miast. Uczestnicy konferencji rozpoczęli również rozmowy na temat ogólnopolskiej platformy (portal) dla mediów studenckich.

30

październik 2014 → 6133 lajków

październik 2015 → 11493 lajków

Szkolenia zewnętrzne

W kwietniu i maju wspieraliśmy organizacyjnie dwa największe stołeczne studenckie festiwale biznesowe: projekt Let's Start Up oraz Festiwal BOSS organizowany przez Studenckie Forum Business Centre Club.

Let's Start Up! to projekt organizowany przez

SKN Biznesu SGH, poświęcony tematyce Start-up'ów. Pozwala on zapoznać się młodym przedsiębiorcom z tajnikami wiedzy dotyczącej zakładania i prowadzenia własnego biznesu. Podczas tegorocznej edycji odbyły się liczne warsztaty, a ich zwieńczeniem był 3 Day Startup w CeNT UW oraz konkurs Dragons' Den w Multikinie.

Tegoroczny **Festiwal BOSS** odbywał się w lokalach Samorządu Studentów UW oraz innych budynkach uniwersyteckich. W dniach 16-18 kwietnia studenci mieli możliwość uczestniczenia w warsztatach i spotkaniach z przedstawicielami biznesu, nawiązania nowych kontaktów oraz usłyszenia praktycznych wskazówek od ekonomicznych ekspertów.

Wraz z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości zorganizowaliśmy **Wiosenną Akademię Biznesu** – cykl szkoleń o zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorstwa. Zorganizowaliśmy też spotkanie **„Kariera a organizacja studencka”**, gdzie przedstawiciele AEGEE, AIESEC oraz SF BCC opowiadali, jakie korzyści zawodowe można osiągnąć działając przy projektach studenckich.

Wspieraliśmy także **Warszawskie Dni Informatyki** oraz współorganizowaliśmy konferencję: **„Kierunek: UE. Praca i staże w instytucjach Unii Europejskiej”**.

Spotkanie na temat kariery w instytucjach europejskich poprowadzone przez ambasadorkę EU Careers wypełniło po brzegi aulę A Auditorium Maximum.

28

Przedsiębiorczość – szczegółowe warsztaty

- [20.02] Szkolenie z wykorzystywania social mediów w biznesie
- [12.03] „Praca i staże w instytucjach Unii Europejskiej”
- [17.03] Warsztat pana Andrzeja Koniuka z firmy Segna Polska pt. „Sprzedaż – jak szybko dostosować się do zmieniającego się rynku”
- [17.03] Generowanie pomysłów na biznes
- [23.03] Kariera a organizacja studencka
- [24.03] Personal Branding Manager: p. Anna Szubert przeprowadziła warsztat „Markowa rewolucja – od cichego biznesu do wielokierunkowej komunikacji”
- [30.03] Mentalny Lider
- [14.04] Promocja i rozruch StartUp'u dla początkujących
- [28.04] Jak pozyskać finansowanie dla StartUp'ów

29

Tydzień artystyczny

Odbył się w dniach 20–24 kwietnia. Projekt miał na celu stworzenie możliwości zaprezentowania studenckich talentów na profesjonalnych scenach Warszawy. W ciągu 5 dni mogli oni podziwiać zespoły muzyczne i teatralne, wziąć udział w warsztatach tanecznych czy malarskich oraz zapoznać się z twórczością poetkacką.

Zintensyfikowanie działań i wypełnienie każdego dnia różnorodnym repertuarem pozwoliło stworzyć „klimat dla sztuki” na Uniwersytecie Warszawskim, a artyści-amatorzy mogli zaprezentować się w komfortowych i profesjonalnych warunkach. Każdy dzień poświęcony był innej dziedzinie kultury.

Projekt został nominowany do studenckich nagród ProJuvens w kategorii „Kultura studencka”.

TEATR

Flash Mob i występy grup teatralnych w Teatrze Palladium
➤ 20.04

MUZYKA I OBRAZ

warsztaty malarskie (plener, Galeria Fibak) oraz koncerty w klubie Sen Pszczoły
➤ 21.04

FILM

rozmowa z Romanem Gutkiem oraz pokaz filmu „Biały cień” w kinie Muranów
➤ 22.04

TANIEC

warsztaty taneczne z Pawłem „Tolkkiem” Tolakiem
➤ 23.04

POEZJA I IMPROWIZACJA

wieczór poetycki w lokalu Czuły Barbarzyńca
➤ 24.04

TA
UW

42

Oglądaj spektakle National Theatre Live z Uniwersytetem Warszawskim

National Theatre Live z Uniwersytetem Warszawskim to projekt skierowany do studentów oraz doktorantów UW. Dzięki Samorządom Studentów i doktorantów cykl najlepszych sztuk wystawianych przez Teatr Narodowy Wielkiej Brytanii mógł być zaprezentowany na ekranach kina Atlantic. Wystawiono tradycyjne sztuki np. „Hamleta”, ale też nowsze adaptacje takie jak „Myszy i Ludzie”. Projekt będzie kontynuowany również w bieżącym roku akademickim. W tym roku NT Live z UW został nominowany do studenckich nagród ProJuvens w kategorii „Studencki projekt roku”.

- [09.12.2014] „Frankenstein”
- [14.01.2015] „Prześwit”
- [19.02.2015] Digital Theatre – „The Crucible”
- [24.02.2015] „Myszy i Ludzie”
- [19.03.2015] „Wyspa skarbów”
- [30.04.2015] „Zawsze piękne”
- [14.05.2015] „Poważny problem”
- [02.06.2015] „Widok z mostu”
- [11.06.2015] „Człowiek i nadczłowiek”
- [28.07.2015] „Zawsze piękne”
- [15.10.2015] „Hamlet” – pierwszy pokaz na żywo!
- [03.11.2015] „Strategia gołych kawalerów”

43

PORADNIK

dla studenta I roku
Uniwersytetu Warszawskiego

1. Samorząd studentów UW

Cześć! Jesteśmy studentami Uniwersytetu Warszawskiego i działamy na rzecz Samorządu Studentów UW. Serdecznie zapraszamy do wstąpienia w nasze szeregi. Rekrutacja rozpocznie się na początku października. Dowiedziecie się, na czym polega praca w Samorządzie Studentów, jakie macie możliwości, jaki jest zakres prac Komisji oraz jakie nowe umiejętności możecie dzięki tej pracy osiągnąć. Praca w samorządzie studentów daje wiele radości, przynosi nowe przyjaźnie, ale też uczy: pracy w grupie, planowania czasu, prowadzenia social media, wzmocnienia swoje umiejętności twarde i miękkie.

Czym się zajmujemy:

Komisja ds. Jakości Kształcenia

Komisja ds. Jakości Kształcenia zajmuje się szeroko rozumianą dydaktyką. Komisja organizuje szkolenia z zakresu praw i obowiązków studenta dla studentów I roku, szkolenia z zakresu dydaktyki i jakości kształcenia, wspiera działalność Wydziałowych Zespołów Jakości Kształcenia, udzielać studentom doraźnej pomocy w zakresie swoich kompetencji i podejmować działania proaktywne.

udziale wydarzeń, projektów i cykli szkoleniowych dla studentów oraz szeroka działalność promocyjno-informacyjna dotycząca działań Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego realizowana za pomocą strony internetowej, bezpośredniego kontaktu z mediami oraz kanałów Social Media.

Komisja Finansowa

Najważniejszym zadaniem Komisji Finansowej jest przyjmowanie i opiniowanie wniosków o dotacje oraz sprawozdań z dofinansowanych przedsięwzięć, bieżącej kontroli realizacji przyznanych dotacji, prowadzenie

Komisja ds. Komunikacji

Do zadań komisji należy kontakt z partnernami zewnętrznymi, organizacją przy ich

Poradnik dla studenta I roku UW

3

7. Ważne biura uniwersyteckie, czyli co, gdzie i dla kogo!

Uniwersytet Warszawski ze względu na rozbudowaną strukturę posiada wiele biur i sekcji przeznaczonych dla studentów. Zwłaszcza na początku studiów ciężko jest znaleźć przejrzyste informacje na temat tego, co w takich miejscach można załatwić.

Nazwa	Lokalizacja i kontakt	Co można załatwić?
Sekcja Studencka/ Sekcja Toku Studiów	Każda jednostka posiada Sekcję w innym miejscu. Najczęściej informacje na ten temat można uzyskać na stronie jednostki.	To tutaj załatwisz najważniejsze kwestie związane ze studiami. W Sekcjach Studenckich składane są podania dot. toku studiów, można uzyskać w nich odpowiedzi na pytania i pomoc w razie problemów.
Biuro ds. Rekrutacji	Krakowskie Przedmieście 26/28 Pałac Kazimierzowski, pokój 4 tel.: (22) 55-24-041, (22) 55-24-042	Biuro ds. Rekrutacji Uniwersytetu Warszawskiego powstało w lutym 2006 r. Od samego początku jego celem jest pomoc Kandydatom oraz Jednostkom Dydaktycznym UW w sprawach związanych z procesem rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie.
Biuro ds. Studenckich	Krakowskie Przedmieście 26/28, Pałac Kazimierzowski piętro II, pokoje 21, 20a, 20b, 20c, 29a, 31, fax 22 55 24 087 (pokój 29a) e-mail: bsstud@adm.uw.edu.pl Godziny przyjęć: poniedziałek-czwartek 8.00-16.00	Biuro Spraw Studenckich zapewnia realizację zadań związanych z organizacją i prowadzeniem spraw związanych z tokiem studiów studentów polskich oraz tokiem studiów studentów zagranicznych na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, pomocą materialną dla studentów polskich i zagranicznych, procesem kształcenia, sprawami dokumentacji studenckiej.
Biuro Współpracy z Zagranicą	Krakowskie Przedmieście 26/28 Pałac Kazimierzowski, piętro II Pokój 24	BWZ zajmuje się szeroko pojętą współpracą zagraniczną na UW. W szczególności dotyczy to wymian międzynarodowych dla studentów UW.
Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych	Krakowskie Przedmieście 26/28 Kampus Centralny, Pałac Kazimierzowski, lewe wejście zewnętrzne tel. (22) 55 24 222, fax (22) 55 20 224 e-mail: bon@uw.edu.pl	Biuro ds. osób niepełnosprawnych UW (BON) swoimi usługami obejmuje wszystkie osoby niepełnosprawne w rozumieniu formalnym. Warunkiem otrzymania pomocy biura jest występowanie zależności między niepełnością a trudnościami w realizacji programu studiów. Oznacza to, iż sam fakt posiadania orzeczonego stopnia niepełnosprawności nie jest warunkiem wystarczającym do uzyskania jakichkolwiek świadczeń ze strony Uniwersytetu Warszawskiego.

12

Poradnik dla studenta I roku UW

12. Pomoc prawna za free

Gdy będziesz potrzebował pomocy prawnika, czy to przy sprawdzeniu umowy przed wynajmem mieszkania, czy to w sprawach socjalnych lub każdej innej wymagającej profesjonalnego oka, odwiedź Akademicką Poradnię Prawną. Codziennie jeden ze specjalistów Poradni służy Ci swoją pomocą – dyżury warto wcześniej sprawdzić na stronie <http://www.akademicka.poradnia.prawna.pl>.

Drugą drogą, również bezpłatną dla studentów, jest oferowana od niedawna możliwość skorzystania z konsultacji z prawnikiem bądź radcą prawnym w wybranym punkcie (a już niedługo możliwe, że u wielu prawników wyznaczonych przez Ministerstwo). Do czasu osiągnięcia wieku 26 lat wystarczy legitymacja studencka. Więcej informacji otrzymasz na stronie <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl>.

13. Koła naukowe

Na Uniwersytecie Warszawskim działa wiele organizacji zrzeszających studentów i dających im możliwość rozwoju nie jedynie naukowego. Koła naukowe, bo właśnie o nich mowa, to organizacje, które działają niemal na każdym wydziale. Kiedy powiemy, że na Uniwersytecie jest ich ponad 200, to zdecydowanie każdy z Was będzie w stanie znaleźć coś dla siebie. Tam właśnie możecie rozwijać swoje pasje, z którymi dołączacie do społeczności akademickiej UW, ale również te, które odkrywacie w sobie w trakcie studiów. Działalność w kole naukowym to przyjemność mająca naukowy wymiar.

Pięć nad kołami sprawuje rada konsultacyjna ds. studenckiego ruchu naukowego, na czele której stoi prorektor ds. studentów i jakości kształcenia. Działalność kół jest w dużej mierze finansowana z budżetu UW. Rocznie uczelnia przeznacza na ten cel ok. 400 tys. zł.

Poradnik dla studenta I roku UW

19

AKCYDENSY: ULOTKI, REKLAMY, PLAKATY

Wasza szkoła
bierze udział w badaniu

BEZPIECZEŃSTWO W SZKOLE, KLIMAT SZKOŁY, KLIMAT KLASY

Aby szkoły były bardziej bezpieczne i przyjazne, potrzebne jest zaangażowanie nas wszystkich. Dlatego warto włączyć się w to badanie. Drodzy nauczyciele i uczniowie – uczestnicząc w realizowanym badaniu, zabieracie głos w swojej sprawie!

Drodzy
Nauczyciele,
czekamy
na wypełnione
ankiety
do 21.11.2014 r.

Drodzy
Uczniowie,
o terminie
badania
poinformują Was
wychowawcy

Dodatkowe informacje na temat projektu:
telefon: 668 898 052 (pn.-pt. 9.00-17.00), e-mail: klimatszkoly@ibe.edu.pl

IBE entuzjaści
edukacji

Znamy się na rzeczy!

Hanza Consulting Sp. z o.o.

Tylko u nas ubezpieczenie OC Rzeczoznawcy Majątkowego:

- ✓ Już od 133 zł za rok
- ✓ Zniżki do 35% – za kontynuację ubezpieczenia i brak szkód
- ✓ Ratalny schemat płatności – bez dodatkowych kosztów
- ✓ Wiarygodny ubezpieczyciel – PZU S.A.
- ✓ 50% zniżki na OC biegłego sądowego przy jednoczesnym zakupie OC obowiązkowego

Proponujemy:

- OC obowiązkowe przedsiębiorcy – od 25 tys. do 250 tys. euro
- OC dobrowolne przedsiębiorcy – od 100 tys. do 10 milionów złotych
- OC obowiązkowe (świadczenia charakterystyki energetycznej) – 25 tys. euro
- OC dobrowolne (czynności wykonywane osobiście) – od 100 tys. do 1 miliona złotych
- OC dobrowolne biegłego sądowego – od 100 tys. do 2 milionów złotych
- OC Komisji Arbitrażowych i Komisji Opiniujących
- OC Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych

Hanza Consulting Sp. z o.o.

ul. Jasna 15, 00-003 Warszawa • hanza@hanzaconsulting.pl
http://www.hanzaconsulting.pl • tel. (22) 828 27 36, (22) 826 33 02, +48 509 488 066

Jesteśmy producentem
i dystrybutorem wytwornic

**DLA WSZYSTKICH FIRM POTRZEBUJĄCYCH PARY
NIEZAWODNA OFERTA:**

Elektryczne wytwornice pary
o wydajności od 5 do 150 kg pary/h

Wytwornice pary z palnikiem na gaz, LPG,
olej o wydajnościach od 50 do 3000 kg pary/h

Kotły parowe gaz, LPG, olej o wydajnościach
od 200 do 5000 kg pary/h

PROMETR Sp. z o.o.

Biuro handlowe: Kościelna 19, 95-050 Konstantynów Łódzki
tel.: 42 632 93 26, 42 632 81 95, fax: 42 632 27 64
GSM: 509 620 112, e-mail: prometr@prometr.com.pl

10 lat „Po Stronie Natury”

Jubileusz pionierskiego programu firmy to nie tylko okazja do świętowania, lecz również czas na podsumowanie dotychczasowych osiągnięć. Idea programu „Po Stronie Natury” zrodziła się w 2008 roku, w Beskidach – regionie, z którego pochodzi firma. Kilka lat temu sędziom tu masowo świerki, które nieprzystosowane do lokalnych warunków stały się podatne na gwałtowne zjawiska pogodowe czy szkodniki. Poczuliśmy, że jako firma możemy podjąć działania, które pozwolą ocalić dziedzictwo przyrodnicze – w tym zasoby wodne – i związane z nim dziedzictwo kulturowe regionu. 10 lat temu sadzenie 1 miliona drzew i współpraca międzysektorowa na tak dużą skalę były w Polsce wyjątkowe.

W tym roku Żywiec Zdrój świętuje 10. edycję programu „Po Stronie Natury”, jednego z najdłuższych prowadzonych projektów proekologicznych w Polsce. Przez ostatnich 10 lat firma z partnerami posadziła aż 8 milionów drzew, odnowiła ponad 1000 km szlaków i wspierała ponad 100 lokalnych inicjatyw ekologicznych. Kolejnym elementem jubileuszu jest wyjątkowa kolekcja butelek z etykietami wykonanymi akwarelą, inspirowanymi pięknem miejsc, w których zrealizowane zostały działania Programu, m.in. okolice Hali Boraczej, Dolina Soły czy Pisko w Beskidzie Żywieckim.

Byliśmy przekonani, że tylko konsekwentne działania, czyli sadzenie drzew, w połączeniu z edukacją pomogą zmierzyć się z problemem i zachęcić innych do zaangażowania się w działania na rzecz natury – opowiada Magdalena Konowrocka, lokalny koordynator ds. zrównoważonego rozwoju Żywiec Zdrój.

Dodatkowo został opracowany „Dekalog Odpowiedzialnego Turysty”. Działania te mają nie tylko ułatwić wycieczki turystom i zapewnić im bezpieczeństwo, lecz także zminimalizować ich wpływ na życie gospodarzy lasów, czyli zwierząt. „Po Stronie Natury” to także wspieranie lokalnych inicjatyw ekologicznych m.in. przez konkursy grantowe.

W ramach programu Po Stronie Natury od 10 lat dzieląc się zaszczepionymi drzewkami edukujemy i angażujemy Polaków do dbania o środowisko naturalne.

W misji Żywiec Zdrój naturalnie jest wpisana troska o przyrodę – mówi Prezes firmy, Frédéric Guichard na bankiecie celebrującym 10 lat programu „Po stronie natury”.

Żywiec Zdrój działa w społecznej odpowiedzialności biznesu i misji, zachęca ludzi, by pilili wodę i odpowiedzialnie nawadniali organizmy. Firma konsekwentnie wspiera również gospodarkę obiegu zamkniętego i recyklingu tworzyw sztucznych. Przykładem jest stałe zmniejszanie wagi opakowań, które w 100 procentach nadają się do przetworzenia, czy energooszczędne rozwiązania w zakładach rozlewniczych i centrach logistycznych. W ostatnich 10 latach, w efekcie licznych działań na rzecz ochrony środowiska, Żywiec Zdrój obniżył emisję CO₂ o 42%, zaś w marcu 2018 roku wypuścił na rynek limitowaną serię butelek w 50% stworzonych z PETu, czyli przetworzonego plastiku PET.

W misji Żywiec Zdrój zapisana jest troska o naturę – w końcu z niej firma czerpie krystaliczną wodę, którą codziennie dostarcza Polakom. Choć program „Po Stronie Natury” powstał w odpowiedzi na realną potrzebę zalesienia terenów w Beskidzie Żywieckim i odnawiania Puszczy Karpackiej w celu wsparcia tamtejszych zasobów wodnych, to obecnie skupia się również na rozwijaniu świadomości ekologicznej konsumentów i inspirowaniu ich do zachowań prośrodowiskowych, takich jak segregacja odpadów.

STO - pro publico bono 25 lat
 pro publico bono STO
 lat 25 STO - 25 lat
 pro publico bono
 pro publico bono STO 25 lat pro
 lat STO publico
 25 lat bono
 pro publico bono

EUROGUM POLSKA Sp. z o.o. • Al. Rzeczypospolitej 2 lok. 9, 02-972 Warszawa
 tel: +48 228492995 • eurogum@eurogum.pl • www.eurogum.pl

Oferujemy indywidualne rozwiązania w oparciu o:

Preparaty karagenowe:

Eurogel® serii MB/MBE – dla przetwórstwa mięsnego
 Eurogel® serii CF/HF – do deserów mlecznych
 Eurogel® serii WM – do sosów sałatkowych

Preparaty alginianowe:

Eurogel® serii MBA – dla przetwórstwa mięsnego
 Eurogel® serii SDA – dla przemysłu cukierniczego, piekarskiego i owocowo-warzywnego

oraz

Inne wysokiej jakości hydrokoloidy:
 guma guar, mączka chleba świętojańskiego, guma konjac...

Oferujemy indywidualne rozwiązania w oparciu o:

Preparaty karagenowe:
 Eurogel® serii MB/MBE – dla przetwórstwa mięsnego
 Eurogel® serii CF/HF – do deserów mlecznych
 Eurogel® serii WM – do sosów sałatkowych

Preparaty alginianowe:
 Eurogel® serii MBA – dla przetwórstwa mięsnego
 Eurogel® serii SDA – dla przemysłu cukierniczego, piekarskiego i owocowo-warzywnego

Inne wysokiej jakości hydrokoloidy:
 guma guar, mączka chleba świętojańskiego, guma konjac...

EUROGUM POLSKA Sp. z o.o.
 Al. Rzeczypospolitej 2 lok. 9, 02-972 Warszawa
 tel: +48 228492995, eurogum@eurogum.pl
 www.eurogum.pl

7/2018

lipiec
 Miesięcznik GWiTS
 ISSN 0016-5352
 e-ISSN 2449-9404
 Tom 92 (241-274)
 Cena 28,50 zł
 (w tym 5% VAT)
 www.gazwoda.pl

Gaz, Woda i Technika Sanitarna

97 lat
 czasopiśmiennictwa

Gas, Water & Sanitary Engineering

WYDAWNICTWO SIGMA-NOT

DIAMOND:
 Systemy grzewcze i sanitarne.
 Armatura gazowa.

www.diamond.pl

ROLMAX

P.P.H.U. „Rolmax” Sp. z o.o. • ul. Koszarowa 19 • 14-240 Susz
 tel./fax. (+48) 55 278-60-92 • www.rolmax.com.pl

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „Rolmax” Sp. z o.o. utworzone zostało w 1990 roku.

Siedziba firmy znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim, w niewielkiej miejscowości Susz.

Obecnie w przedsiębiorstwie funkcjonuje 5 linii produkcyjnych, tj.:

wyroby garmażeryjne,

m.in.: zupy, bigos, gołąbki, flaki wołowe będące sztandarowym produktem firmy

wyroby mączne,

m.in.: pierogi, pyzy, kluski, kopytka warzywa panierowane,

m.in.: brokuły, kalafior, marchew

wyroby chłodzone,

w tym m.in. farsze warzywne.

Firma zwraca szczególną uwagę na jakość produkowanych przez przedsiębiorstwo wyrobów – dania przede wszystkim powinny stanowić dla klienta odzwierciedlenie domowego jedzenia, przygotowanego z najlepszych jakościowo surowców, w doskonałych warunkach higienicznych, smakując tradycyjną kuchnią polską.

*Bezpieczeństwo,
 smak i wygoda!*

Fundacja „Praca dla Niewidomych”
organizacja pożytku publicznego

ul. Jasna 22
00-054 Warszawa
tel/fax: 22 826-88-66, 22 826-99-93
e-mail: fpdn@fpdn.org.pl
www.fpdn.org.pl

nr konta: BRE BANK
Oddział Korporacyjny Warszawa
31 1140 1010 0000 5300 0500 1001

KRS 0000158692

Projekt: Krystyna Szych

Fundacja
„Praca dla Niewidomych”

Nasza historia

Fundacja Praca dla Niewidomych została powołana w 1991 roku. Fundatorem i darczyńcą jest Komitet Pomocy Niewidomych z siedzibą w Nowym Jorku. Komitet to jedna z najstarszych polonijnych organizacji charytatywnych. W latach 80-tych rozszerzył swoją działalność, ofiarując pomoc nie tylko Towarzystwu Opieki nad Ociemniałymi w Łaskach, lecz także całemu środowisku niewidomych w Polsce. Przez ponad pół wieku działalności Komitet finansował lub współfinansował odbudowę lub budowę blisko 50 nieruchomości służących niewidomym w Polsce.

Co robimy?

■ W 2000 roku Fundacja utworzyła Rolniczy Zakład Aktywności Zawodowej w Stanisławowie k/ Drobina, który jest systematycznie rozbudowywany i unowocześniany. Dzięki wsparciu Komitetu Pomocy Niewidomym w Polsce wybudowano nową pracownię rękodzieła oraz nowoczesny budynek służący rehabilitacji zatrudnionych w RZAZ osób niepełnosprawnych. Zakład zakupuje potrzebny sprzęt rolniczy, kuchenny oraz rehabilitacyjny. RZAZ działa na zasadzie konwencyjnego gospodarstwa rolnego, które zostało przystosowane do rehabilitacji osób z uszkodzeniami narządu wzroku, ich kształcenia zawodowego oraz pracy. Jest to jedyna taka placówka w Polsce zatrudniająca 50 osób niepełnosprawnych. Poza działalnością rolniczą oraz wyrobem artykułów rękodzielniczych Zakład prowadzi akcje dożywiania dzieci z pobliskich szkół gminnych, gotując i dostarczając ok. 600 posiłków dziennie.

■ Projekt Z komputerem jaśniej – 30 osób niewidomych i słabowidzących nabyło umiejętność obsługi i korzystania ze sprzętu komputerowego ze specjalistycznym oprogramowaniem.
■ Projekt Glina – terapia i zarobek dla niepełnosprawnych – osoby niepełnosprawne uczyły się tworzenia artykułów rękodzieła z gliny.

■ Projekt Wigilia – 40 osób niewidomych, słabo widzących i głuchoniewidomych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej uczestniczyło w specjalnie przygotowanej wigilijnej oraz otrzymało paczki świąteczne.
■ Projekt Znaj swoje prawa – niepełnosprawni mieszkańcy Warszawy oraz powiatu Warszawa Zachód mają możliwość uzyskania bezpłatnej porady prawnej z zakresu prawa pracy, ubezpieczeń społecznych, prawa rodzinnego, spadkowego, mieszkaniowego oraz praw osób niepełnosprawnych.
■ Projekt Podziel się Posiłkiem – dzięki pozyskanym środkom finansowym od firmy DANONE codziennie 50 dzieci ubogich otrzymywało ciepły posiłek oraz uczestniczyło w spotkaniach informacyjnych na temat zasad zdrowego odżywiania się.

WŁASNY STYL EDUKACJI

Na czym polega specyfika szkół STO?

- Współpraca rodziców, nauczycieli i uczniów w procesie nauczania i wychowania. Nie mówimy o „realizowaniu obowiązku szkolnego”, ale o kształtowaniu ucznia jako osoby – w sensie umysłowym, społecznym, kulturalnym, fizycznym.
- Podmiotowe traktowanie ucznia. Chodzi tu o rozpoznanie i uszanowanie indywidualności młodego człowieka, jego uzdolnień i zainteresowań, cech psychicznych i ograniczeń; uznaje się także jego prawo do błędów.
- Wychowanie w duchu wolności i odpowiedzialności. Istotną jest transparentność oceniania i umiejętność samooceny.
- Wdrażanie do samodzielności rozumianej jako odwaga stawiania pytań, podejmowania dyskusji i rozwiązywania problemów.
- Wychowanie obywatelskie. Na kolejnych etapach nauki uczniowie nabywają kompetencji społecznych i pogłębiają zainteresowanie problemami współczesnego świata.
- Współtworzenie i przestrzeganie zasad zachowania, co umożliwia dobrą współpracę w szkolnej społeczności.
- Odmienne od tradycyjnego traktowanie rywalizacji. Pragniemy, aby uczeń rywalizował sam ze sobą, tj. aby dążył do nieustannego doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności.
- Atmosfera sprzyjająca uczeniu się i kształtowaniu właściwych postaw. Unikanie zbędnych stresów.
- Kameralność. Klasy liczą zwykle kilkunastu uczniów. Daje im to poczucie bezpieczeństwa, ułatwia indywidualizację i sprzyja zacieśnianiu relacji wzajemnych.

SZKOŁY STO

Liczba szkół STO przekracza 160; niektóre kół prowadzą dwie, trzy lub nawet więcej szkół. Przeważają szkoły podstawowe, gimnazja i licea ogólnokształcące; działają także przedszkola, szkoły artystyczne, szkoły i przedszkola integracyjne, szkoły i kursy dla dorosłych. Towarzystwo – we współpracy z OHP – angażuje się w ożywianie i modernizację szkolnictwa zawodowego.

Do szkół STO uczęszcza prawie 13 tys. uczniów, a zatrudnionych jest w nich ok. 2,5 tys. osób. Wszystkie szkoły STO mają uprawnienia szkół publicznych.

Nauka w szkołach STO jest odpłatna, na zasadzie *non profit*. Czesne jest bardzo zróżnicowane; zależy to od usytuowania placówki, od jej profilu, od wkładu pracy społecznej rodziców. Warto podkreślić, że w szkołach STO program jest bardzo bogaty, w razie potrzeby organizowane są zajęcia wyrównawcze, a sport szkolny traktowany jest poważnie. Dlatego opłacanie czesnego zwalnia rodziców z wielu innych kosztów kształcenia dzieci: dodatkowych lekcji języków obcych, zajęć sportowych, artystycznych, a także z korepetycji.

Obłaz jesienny w Murzaszlu. Uczniowie klas II i III SSP nr 4 im. J. Słowackiego STO w Krakowie

Projekt: Krystyna Szych

Spółeczne Towarzystwo Oświatowe

Franek Sorówka z SSP nr 30 STO w Warszawie

Majka Nagler z SSP nr 30 STO w Warszawie

ul. Nowy Świat 39, 00-029 Warszawa
tel. faks: 22 826 78 64, 22 828 88 57
www.sto.org.pl

O NAS

Spółeczne Towarzystwo Oświatowe powstało w latach 1987–1988 jako pierwsza w Polsce organizacja propagująca idee edukacji niezależnej od monopolu państwowego. Począwszy od 1989 r. pod egidą STO powstała sieć szkół społecznych, przyjaznych uczniom, ukształtowanych głównie przez rodziców. Kierunki rozwoju Towarzystwa nakreślały demokratycznie wybierane władze: prezes STO (przez wiele lat był nim Wojciech Starzyński) oraz Zarząd Główny. W obecnej kadencji (2010–13) prezesem STO jest dr Anna Okońska-Walkowicz.

Główne cele STO to:

- pluralizm ofert w polskiej oświacie,
- budowanie ruchu obywatelskiego wokół idei edukacyjnych,
- zakładanie i prowadzenie własnych szkół, nowoczesnych pod względem metod nauczania i wychowania.

STO ma duży zasięg i dorobek. Liczba kół ustabilizowała się na poziomie ok. 90; funkcjonują w całej Polsce, zarówno w dużych miastach, jak i niewielkich miejscowościach. Każde kóło to pełne środowisko, z reguły skupione wokół jakiejś placówki oświatowej, przejawiające wiele inicjatyw społecznych, kulturalnych czy artystycznych. Dzięki aktywności STO powstały m.in.:

- Fundacja „Rodzice w szkole”,
- Wszechnica Mazurska w Oleku,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli,
- czasopismo „Edukacja i Dialog”.

Do Spółecznego Towarzystwa Oświatowego należy obecnie (2010 r.) ok. 4 tys. członków.

Spółeczne Towarzystwo Oświatowe
jest organizacją pożytku publicznego
KRS 0000012189

PROGRAM

Program Spółecznego Towarzystwa Oświatowego jako organizacji pozarządowej koncentruje się na edukacji. Odnacza się przy tym różnorodnością.

» Uczestniczymy w dyskusjach na temat reform w oświacie. Na różnych forach – w Sejmie, w kontaktach z MEN i kuratorium, w mediach, podczas spotkań profesjonalistów propagujemy szkołę otwartą na zmiany, skuteczną, a zarazem atrakcyjną i przyjazną dla uczniów.

» Kształcimy nauczycieli, widząc w tym szansę na rzeczywistą reformę edukacji. Propagujemy postawę twórczą, rozwój zawodowy, nabywanie różnych kompetencji przydatnych nauczycielom i menedżerom oświaty. Organizujemy profesjonalne formy kształcenia (np. Letnia Szkoła STO, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli).

» Działamy na rzecz partnerskiej współpracy szkół z rodzicami. Chodzi nam o rolę rodziców nie tylko w szkołach społecznych, ale też w szkołach publicznych. Program STO „Rodzice w szkole” otrzymał w 2004 r. główną nagrodę w konkursie na najlepszą inicjatywę obywatelską *Pro publico bono*.

» Wpływamy na ustawodawstwo oświatowe. Dzięki staraniom STO do ustawy o systemie oświaty wprowadzono przepisy dotyczące szkół niepublicznych. Działacze STO przyczynili się też do powstania wielu innych przepisów prawnych korzystnych dla oświaty.

» Dbamy o źródła finansowania szkół niepublicznych. To m.in. dzięki aktywności STO szkołom społecznym wypłacana jest na każdego ucznia 100% dotacja z subwencji budżetowej otrzymywanej przez jednostki samorządu terytorialnego.

» Wspieramy ruch obywatelski na rzecz uspołecznienia oświaty, współpracując z administracją lokalną.

» Bierzymy udział w programach europejskich umożliwiających uczniom naszych szkół wyjazdy za granicę i efektywną naukę języków obcych.

» Realizujemy duże projekty edukacyjne finansowane z funduszy europejskich i krajowych. Spośród ostatnio realizowanych warto wymienić projekty: „Szkoła równych szans” i „Społeczeństwo obywatelskie zaczyna się w szkole”.

» Zabiegamy o finansowanie zewnętrzne (granty) wielu projektów i programów edukacyjnych dla lokalnych społeczności i szkół.

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli STO

niepubliczna placówka kształcenia
(w ewidencji Mazow: Kuratora Oświaty nr 14/2001)

Celem ODN jest wspieranie publicznych i niepublicznych instytucji oświatowych w podnoszeniu kwalifikacji nauczycieli i innych osób wykonujących pracę dydaktyczną, wychowawczą i organizacyjną.

Działania Ośrodka:

- edukacja niestacjonarna dla dyrektorów szkół, nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych oraz rad pedagogicznych;
- warsztaty, szkolenia i konsultacje wspierające wdrażanie reformy oświaty ze szczególnym uwzględnieniem edukacji wczesnoszkolnej;
- upowszechnianie wiedzy na temat zmian w prawie oświatowym;
- organizowanie konferencji i seminariów o zasięgu lokalnym i krajowym, zwłaszcza upowszechniających tzw. dobrą praktykę;
- inicjowanie współpracy i wymiany doświadczeń między nauczycielami i szkołami.

Atutem ODN jest znakomita kadra trenerów i edukatorów, dysponujących dużą wiedzą merytoryczną i doświadczeniem. Ośrodek mieści się w siedzibie Zarządu Głównego STO.

MOI DRODZY,

Czytając Wasz debiutujący rok w studenci. To podobnie jak w roli rektora, rozpoczynając pierwszy rok studiowania. Przypomnijcie, że uczucie jakiegoś roku towarzyszy, też są zbliżone. Nowy etap w życiu zwykle wiąże się z odrobina niepokojem, ciekawością, ale też wiarą w to, że nadchodzi lata będącym odmiennym.

I tego Wam, Waszym koleżankom i kolegom ze starszych lat, studiów, trochę sobie, a przede wszystkim naszym Uniwersytecie. Mam nadzieję, że najbliższy czas będzie dla nas uczucie pomysłowy: ufa nam się umocnić pozycję jednej z dwóch najlepszych – jeśli nie najlepszej – uczelni w Polsce i wyraźnie zaznaczyć swoją obecność na akademickiej mapie świata.

Chciałbym, aby badania prowadzone na Uniwersytecie byłyby najwyższym poziomem, a jakość oferowanego tu kształcenia – wyróżniającą. Temu zamierzam poświęcić lata swego urzędowania. Mam nadzieję, że większość waszych błędów mogły być wyłączone z naszego Uniwersytetu.

Zycząc Wam także, żebyście na Uniwersytecie zdobyli umiejętności potrzebne w późniejszym życiu zawodowym, a przede wszystkim, by czas studiów był dla Was wielką, niezapomnianą intelektualną przygodą.

Prof. Marcin Pałyś
Rektor
Uniwersytetu
Warszawskiego

Foto: J. Kozłowski

KOLEŻANKI I KOLEDZY STUDENCI!

Przed nami kolejny rok akademicki! Jest mi ogromnie miło powitać przede wszystkim nowych studentów i pogratulować sukcesu w rekrutacji.

Po raz kolejny oddajemy Wam ręce kalendarz, który będzie Wam służył przez cały rok jako źródło rzeczy ważnych i przyjemnych. Oprócz informacji na temat bieżącej działalności roku akademickiego prezentujemy Wam inicjatywę „Witaj na UW!” – stronę wypracowaną przez Wydział Studiów Akademickich, aby wspólnie powitać nowy rok akademicki oraz projekt „Samorządowe Fabryki”, który będzie ułga dla Waszych studenckich kłopotów. Więcej informacji o działalności Studenckiego Związku znajduje się na stronie www.samorząd.uw.edu.pl.

Zachęcamy nie tylko do udziału w imprezach organizowanych przez Samorząd Studentów, ale także do aktywnego włączenia się w społeczność akademicką. Chcąc ułatwić działalność jest pomoc studentom w sprawach dydaktycznych, socjalnych i administracyjnych. Do organizowania imprez i wydarzeń przygotowaliśmy dla Was „Wydziałowe Lata” i „Soma Akademicki”, a od dwóch lat mamy własną telewizję internetową UW.TV. Nasze samorządowe biuro ogłasza wszystkie ogłoszenia do odbycia doświadczenia i przede wszystkim przyjaźnie na cały rok!

W nowym roku akademickim życząc Wam wielu sukcesów naukowych, zawodowych i prywatnych i mam nadzieję, że będziecie dumni z wyboru Uniwersytetu Warszawskiego!

Ze studenckimi pozdrowieniami,
Piotr Heller
Przewodniczący Samorządu Studentów
Uniwersytetu Warszawskiego

PAŹDZIERNIK

- 1.10 • rozpoczęcie zajęć dydaktycznych
 - 5.10 • Kamil Bednarek (Proxima)
 - 12.10 • Iona&Webber (Proxima)
 - 13.10 • koncert Grzegorza Turnaua (Palladium)
 - 25.10 • O.S.T.R. (Palladium)
- Witaj na UW!
(więcej info: www.samorząd.uw.edu.pl/witaj-na-uw)

WAŻNE INFORMACJE

Rektor dr hab. Marcin Pałyś, prof. UW e-mail: rektor@uw.edu.pl Sekretariat ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa tel.: 22 55 20 354 faks: 22 55 24 000	Biuro Współpracy z Zagranicą ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa ul. Palac Kazimierzowski, II piętro pokoje 22.24.28 faks: 22 55 24 011 www.bwz.uw.edu.pl
Promotor ds. Studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Marta Kicińska-Habior e-mail: promotor@uw.edu.pl Sekretariat ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa tel.: 22 55 20 354 faks: 22 55 24 021	Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych UW ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 00-927 Warszawa ul. Palac Kazimierzowski (bł. wejście zewnętrzne) tel.: 22 55 24 222, 22 55 20 277, 22 55 24 224 faks: 22 55 24 021 www.bon.uw.edu.pl
Biuro Spraw Studenckich Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa pokoje 21.31.20a, 20b, 20c tel./faks: 22 55 24 025 (pok. 21), 22 55 24 022 (pok. 20c), 22 55 20 014 (pok. 13), 22 55 20 468, 22 55 20 557, 22 55 24 004 (pok. 21) w godzinach 8:00-16:00 e-mail: bstud@uw.edu.pl www.bsu.uw.edu.pl	Biuro Karier UW ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa tel./faks: 22 55 20 523, 55 21 524 pok. 15 em.szp@uw.edu.pl www.szo.uw.edu.pl

HARMONOGRAM ROKU AKADEMICKIEGO

SEMESTR ZIMOWY 01.10.2012 – 17.02.2013	01.10.2012 – 21.12.2012
zajęcia dydaktyczne	02.11.2012
dni wolne od zajęć dydaktycznych	01.12.2012 – 30.12.2012
1 turnus egzaminów na zajęcia w semestrze letnim	22.12.2012 – 04.01.2013
wakacje zimowe	07.01.2013 – 27.01.2013
zajęcia dydaktyczne	28.01.2013 – 10.02.2013
egzaminacyjna sesja zimowa	28.01.2013
egzamin z języków obcych	28.01.2013
prawa międzysiemestralna	11.02.2013 – 17.02.2013
SEMESTR LETNI 18.02.2013 – 30.09.2013	18.02.2013 – 27.03.2013
zajęcia dydaktyczne	04.03.2013 – 10.03.2013
egzaminacyjna sesja poprawkowa semestru zimowego	09.03.2013
egzamin z języków obcych	28.03.2013 – 02.04.2013
zajęcia dydaktyczne	03.04.2013 – 09.06.2013
dni wolne od zajęć dydaktycznych (lunetów)	10.05.2013 – 11.05.2013
1 turnus egzaminów na zajęcia całonocne i w semestrze zimowym	01.06.2013 – 30.06.2013
wakacje wiosenne	10.06.2013 – 30.06.2013
egzaminacyjna sesja letnia	10.06.2013
egzamin z języków obcych	10.06.2013
wakacje letnie (w tym minimum 4 tygodnie nieprzerwanych wakacji letnich oraz praktyki programowej)	01.07.2013 – 30.09.2013
egzaminacyjna sesja poprawkowa semestru letniego	02.09.2013 – 15.09.2013
egzamin z języków obcych	02.09.2013
okres, w którym należy podjąć wszystkie indywidualne decyzje dotyczące zaliczenia roku akademickiego 2012/2013	16.09.2013 – 30.09.2013

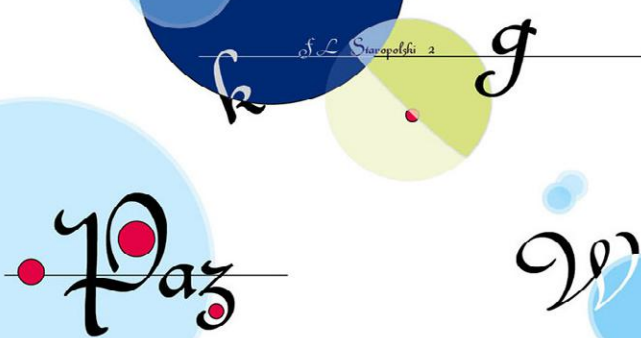
SMAKOWITOŚCI W WARSZAWIE

Nie samą nauką człowiek żyje! Aby odżywić siły do wybitnej pracy, proponujemy kilka miejsc w okolicy trzech kampusów UW, gdzie możecie zjeść dobrze i w rozsądnej cenie.

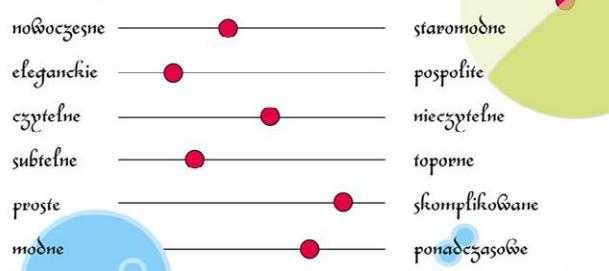
Nazwa	Adres
Kampus Główny	
ARABICA	ul. Nowy Świat 21
AROMA ESPRESSO BAR	ul. Krakowskie Przedmieście 7
AROMA ESPRESSO BAR	ul. Krucza 6
BAROCHISHA	ul. Oboźna 9 lok. 102
BAB KAWOWY POTRUS	ul. Nowy Świat 20
BENIO CAFE	ul. Oboźna 11
BIERHALLE	ul. Nowy Świat 64
BIOCHOCOLATE CAFE	ul. Świętokrzyska 14
BIOCHOCOLATE	ul. Krakowska 10 (ul. Krakowskiego Przedmieścia)
CAFE COLUMBIA	ul. Nowy Świat 19
CAFFEINE CAFE	ul. Nowy Świat 18
CAVA	ul. Nowy Świat 30
COFFEE HEAVEN	ul. Dobrzańska 3/133 A
COFFEE HEAVEN	ul. Nowy Świat 19
COFFEE HEAVEN	ul. Mińska 1
COFFEE HEAVEN	ul. Dobra 55/56 (BUN)
COFFEE TUBA	ul. Krakowskie Przedmieście 4/6
CUBE CAFE	ul. Oboźna 11
FEMME FATALE	ul. Nowy Świat 26/28 paw. 24
FLIP FLIP	ul. Oboźna 11
GRANDHOTEL	ul. Oboźna 9/107
HAREZDA	ul. Krakowskie Przedmieście 4/6
ICHIBANE SUSHI	ul. Nowy Świat 61

Nazwa	Adres
INDEXES	ul. Krakowskie Przedmieście 24
INSIDE PUB	ul. Nowy Świat 23/25
IRISH PUB	ul. Nowodworska 3
KAFKA	ul. Oboźna 9 lok. 101
KFC	ul. Oboźna 3
KLEPSYDRA	ul. Nowy Świat 22/28 paw. 14
KILB-MCMAURA	ul. Krakowskie Przedmieście 4/6
KILBOKAWARNA	ul. Nowogrodzka 22
"JARTYSTOW"	ul. Mazowiecka 11
KOZICARNA	ul. Nowy Świat 22/28 paw. 32
KRISTA	ul. Świętokrzyska 8
LE MANGE	ul. Nowy Świat 22/28 paw. 30
MAKSA	ul. Krakowskie Przedmieście 4/6
MELZA	ul. Chmielna 9
NALISZKARNA	ul. Moliera 2
PEWEX	ul. Nowy Świat 22/28
PIANO BAR	ul. Chmielna 1/9
PIZZA ITALIANO	ul. Nowy Świat 42
PIZZA SORRENTO	ul. Ordynowska 10/12
PRECEDENS	ul. Nowy Świat 22/28 paw. 10
PREZAKAR ZAKASKI	ul. Krakowskie Przedmieście 13
SANIT HONORE	ul. Krakowskie Przedmieście 20/22
SKLEP Z KANAPKAMI	ul. Krakowskie Przedmieście 11
STARBUCKS COFFEE	ul. Nowy Świat 62
SUBWAY	ul. Nowy Świat 24
SUBWAY	ul. Świętokrzyska 18
SZAFOT	Kampus Główny, Collegium Iusculum i paw. 1
SZALANEA	ul. Nowy Świat 34
U KIEZBIARZY	ul. Nowy Świat 21
W BIEGU CAFE	ul. Świętokrzyska 18
W BIEGU CAFE	ul. Krakowskie Przedmieście 4/6
WARTAN CAFE	ul. Krakowska 10
ZAKATIK	ul. Chmielna 5

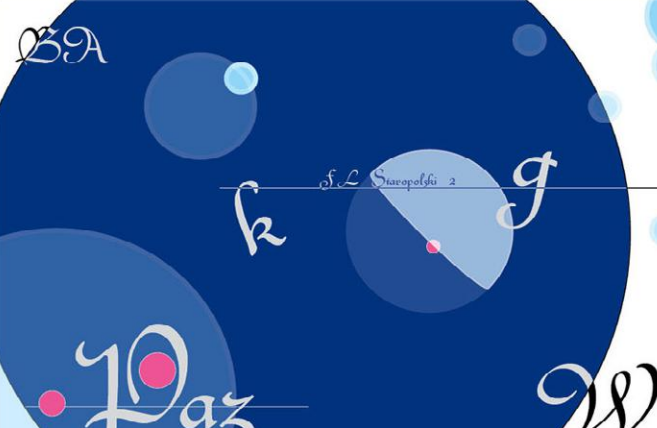
BZA

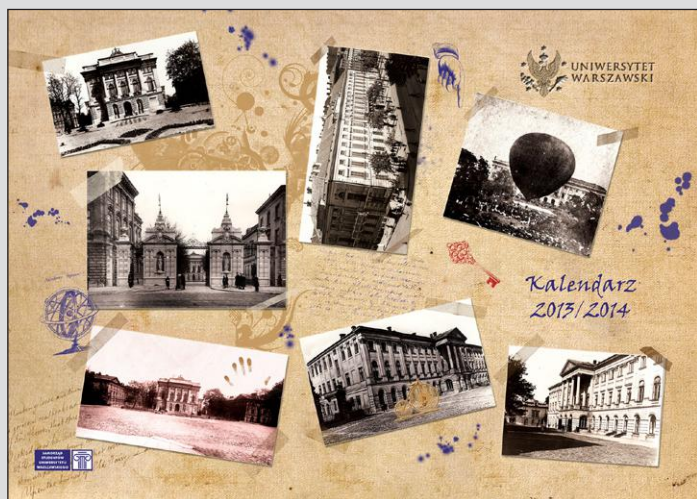
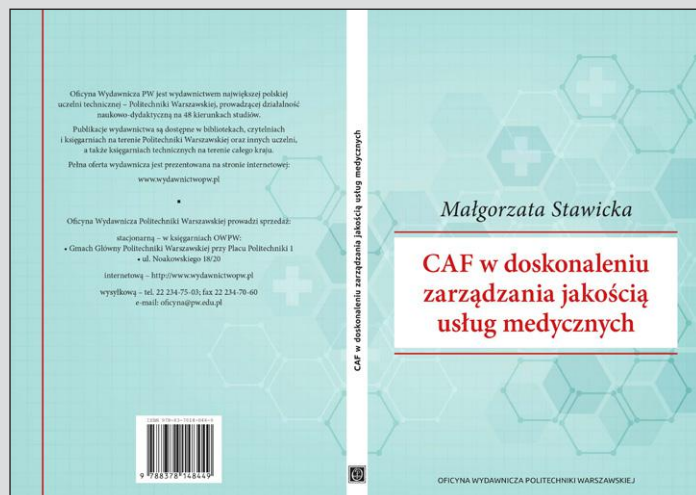
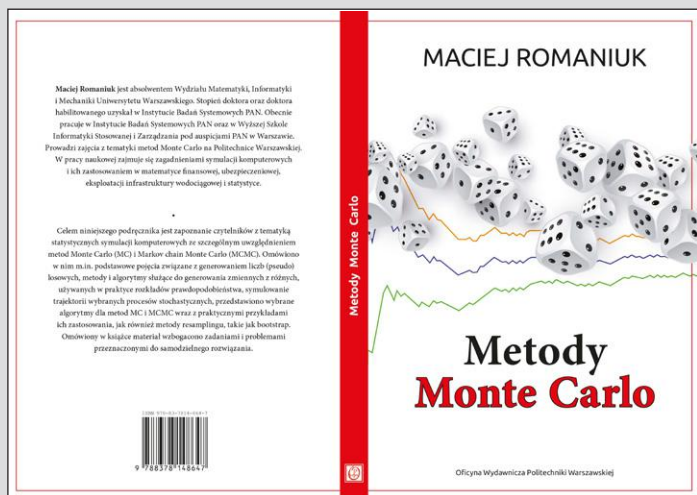
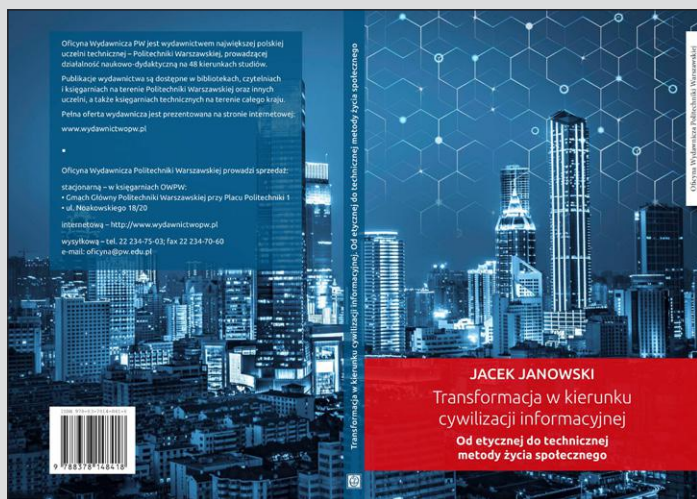
Psychogram

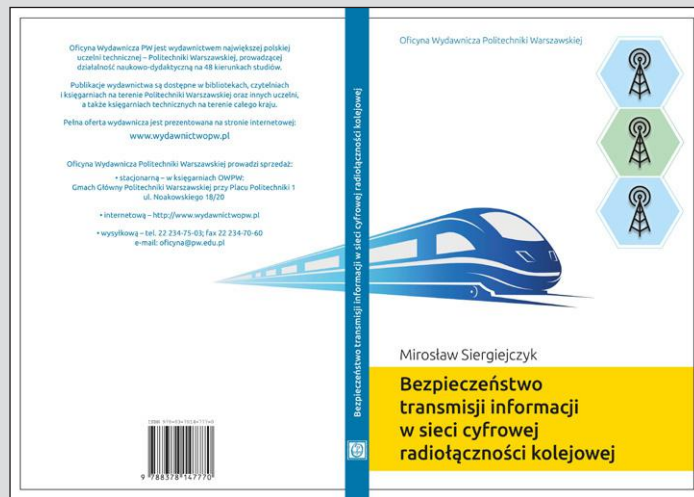
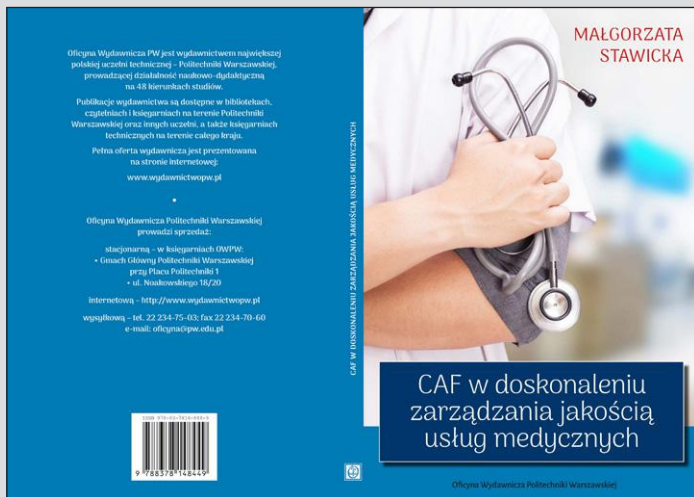
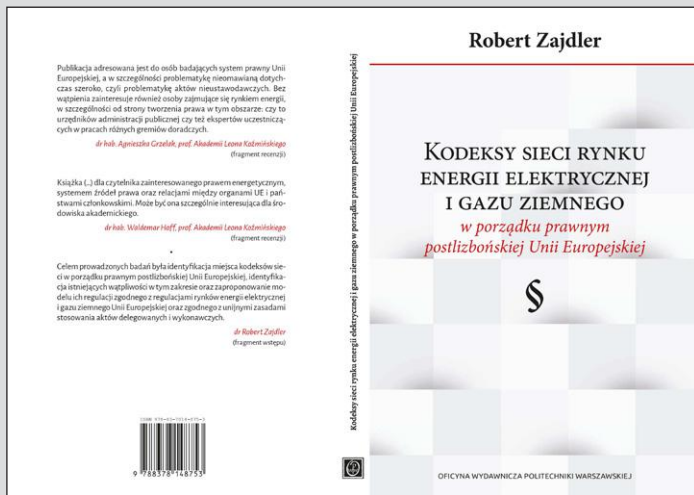
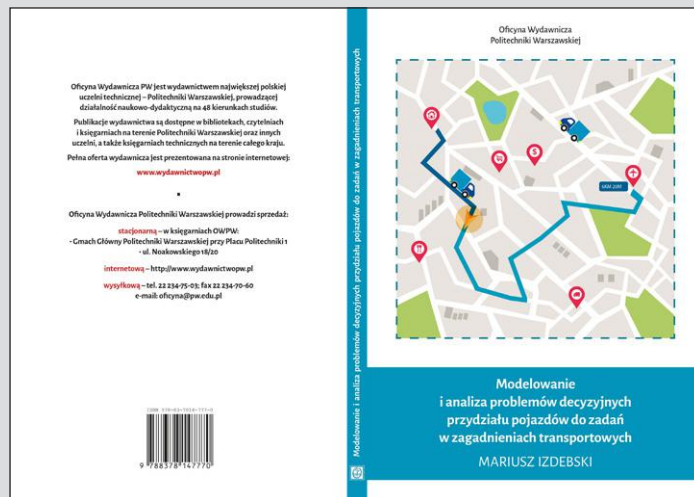
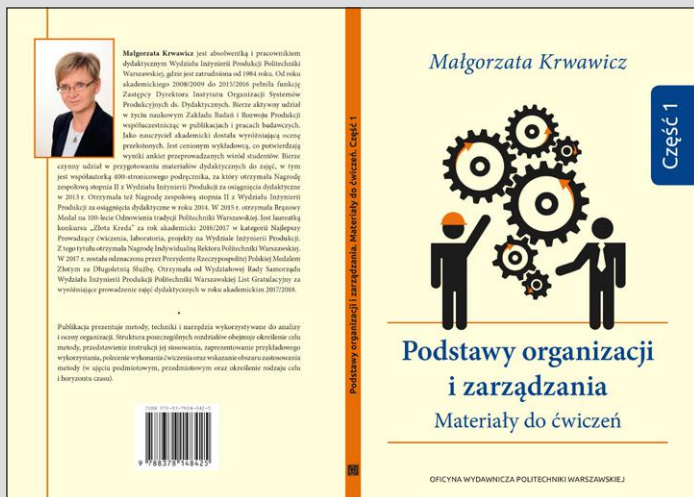

Słońce już gasło, wieczór był ciepły i cichy,
Okrag niebios gdzieś tam gdzieś chmurkami zastany,
U górę błękitnawą, na zachód różany;
Chmurki wroga pogody, lekkie i świecące,
Tam jako trzody owiec na murawie śpiące,
Owóżdże nieco drobniejsze, jak stada cyranek.
Ma zachód obłok na kształt wabkowatych firanek,
Przejrzysty, sfalbowany, po wierzchu perłowy,
Po brzegach pozłacany, w głębi purpurowy,
Jeszcze blaskiem zachodu tlił się i rozgarzał,
Aż powoli poświecił, zbladł i poszarzał;
Słońce spuściło głowę, obłok zasunął
I raz ciepłym powiewem westchnął - usnął.

OKŁADKI

PRAWO CYWILNE

w pigułce

5. wydanie

C.H. BECK

PRAWO CYWILNE

w pigułce

5. wydanie

C.H. BECK

C.H. BECK

PRAWO CYWILNE

w pigułce

5. wydanie

PRAWO CYWILNE *w pigułce*

5. wydanie

C.H. BECK

PRAWO CYWILNE

w pigułce

5. wydanie

| C.H.BECK

Studio Kapitałka
Krystyna Szych
506 934 292
krystyna.szych@gmail.com

